

PZEM

JAARBERICHT 2021

Inhoudsopgave

1	Bestuursverslag 2021	3
1.0	Over dit verslag	3
1.1	PZEM in 2021	4
1.2	Profiel en Kerncijfers	10
1.3	Toelichting op de financiën	16
1.4	PZEM en haar mensen	18
1.5	PZEM en Corporate Governance	22
1.6	Verslag van de Raad van Commissarissen	24
1.7	Verslag Ondernemingsraad	27
1.8	Kansen en risico's	29
1.9	Verklaring Raad van Bestuur	37
2	Jaarrekening 2021	38
3	Overige gegevens	114

BESTUURSVERSLAG 2021

1.0 Over dit verslag

In het jaarbericht legt PZEM N.V. (hierna: PZEM) verantwoording af over de activiteiten in 2021. In dit bericht zijn het maatschappelijke en het financiële verslag zoveel mogelijk geïntegreerd. De financiële verantwoording is opgesteld aan de hand van de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard door de Europese Unie en de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW).

De verslaglegging vindt plaats door PZEM N.V. (Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij).

1.1 PZEM in 2021

Het jaar 2021 heeft voor PZEM een grote kentering in resultaat laten zien. In 2020 zagen we nog duidelijk negatieve aspecten van de Corona pandemie door vraagterugval bij onze klanten en een verhoogde kans op faillissementen. Het beperken van de invloed van de effecten door de Corona-maatregelen op het bedrijfsresultaat stond in dat jaar centraal en de grootste impact werd gevoeld op de groothandelsmarkten waar de prijzen door vraaguitval daalden en er over 2020 een negatief resultaat werd gerealiseerd.

In 2021 was de situatie wezenlijk anders. Het huidige PZEM is gezien haar portefeuille gebaat bij hogere prijzen en toenemende volatiliteit. De kerncentrale heeft alleen vaste kosten en is daarmee winstgevend in tijden van hogere prijzen en de gasgestookte Sloecentrale is met de handelscapaciteiten van PZEM uitermate geschikt en bedoeld om snel op en af te regelen waarvoor een zekere volatiliteit in de markt noodzakelijk is. Daarmee spelen we in op de behoefte aan flexibiliteit middels het aanbieden van op- en afregel vermogen. De significant verdere toename van opgesteld vermogen vanuit zon en wind vergroot deze flexibilitieitsbehoefte. PZEM heeft hierop in 2020 geanticipeerd middels de implementatie van haar strategie “Excelleren in balanceren” waarvan in 2021 de resultaten getoond worden.

Naast de ontwikkelingen op de energiemarkt is in 2021 ook invulling gegeven aan een lang gekoesterde wens van de aandeelhouders door het 50% belang in waterbedrijf Evides over te dragen aan de aandeelhouders tegen een marktconforme vergoeding. Hiermee is het aandeelhouderschap in plaats van middellijk in direct publiek aandeelhouderschap gekomen.

De marktomstandigheden

In het afgelopen jaar en met name het tweede deel van 2021 en het begin van 2022 hebben we marktomstandigheden gezien die we geen van allen nog eerder hebben mogen waarnemen. Om hier enige duiding aan te geven een voorbeeld: De prijs van aardgas op de virtuele Nederlandse marktplaats TTF steeg van € 16,- per MWh in december 2020 naar € 115,- per MWh in december 2021. Omdat de kosten van gascentrales gedurende een groot aantal uren per jaar de prijs van elektriciteit bepalen is naast de gasprijs ook de prijs van CO₂ bepalend. Ook daar zien we een verviervoudiging van de prijzen indien we begin 2020 met het einde van 2021 vergelijken.

Als gevolg van de bovenstaande ontwikkelingen zijn de prijzen voor elektriciteit nu ongeveer het viervoudige van hetgeen we afgelopen jaren als gemiddelde hebben mogen beschouwen. De forward prijzen bevinden zich momenteel op een lager niveau dan de huidige spotprijzen. Kortom, de markt verwacht niet dat ze op het huidige hoge niveau zullen blijven maar ze lijken wel beduidend hoger te blijven de komende jaren dan in het verleden. De daadwerkelijk uitkomsten worden voor een belangrijk deel bepaald door de geopolitieke ontwikkelingen rondom met name gasleveringen uit Rusland op de kortere termijn en de CO₂ reductiedoelstellingen op de langere termijn.

Waar de absolute prijzen van elektriciteit voor een belangrijk deel worden bepaald door de kosten van de marginale productie, wordt de volatiliteit voor een belangrijk deel bepaald door het percentage onvoorspelbare opwek in het geheel. De productiedata over 2021 laten zien dat in 2021 42,5% van de Nederlandse elektriciteitsproductie is opgewekt met gas en 11,2% met kolen. Wind en zon dragen respectievelijk 13,3% en 8,7% bij. De rest wordt opgewekt met de vuilverbranders, de kerncentrale en met name bijstook van biomassa. Ook in 2021 zijn gasgestookte centrales dus de belangrijkste factor in de totstandkoming van de Nederlandse groothandelselektriciteitsprijzen. Aangezien de hogere CO₂- en gasprijs leidt tot hogere productiekosten vertaalt zich dit door in de hogere

elektriciteitsprijs. Hier heeft met name de kerncentrale baat bij aangezien zij geen afhankelijkheid kent ten aanzien van voornoemde factoren.

Hoewel in 2021 nog slechts 22,0% afkomstig is van wind en zon is de groei van hernieuwbare elektriciteitsproductie, in combinatie met de dalende fossiele overcapaciteit, de reden dat de volatiliteit verder toeneemt. Hierdoor wordt het vermogen om bij te sturen middels het afschakelen van vraag maar ook van productie (curtailment), steeds belangrijker. De fysieke grenzen van de huidige transportinfrastructuur nopen de netbeheerders tot het ingrijpen op beschikbare productiecapaciteit. Ook het opslaan van elektriciteit, in batterijen en/of waterstof dan wel warmte, of anderszins, wordt cruciaal om de energietransitie doorgang te laten vinden zolang de transportnetten niet voldoende zijn uitgebreid. Ook de elektrificatie van industrie, de verdere uitrol van elektrisch vervoer en de elektrische warmtepomp in de woonomgeving zorgen voor een hoger elektriciteitsvraag met verdere kansen voor PZEM door de toenemende behoefte aan flexibiliteit voor het balanceren van het elektriciteitsnet. Tenslotte zullen energie-intensieve industrieën meer dan ooit gaan beoordelen om op bepaalde prijsniveaus van energie en CO₂ hun productiecapaciteit aan te passen.

Bedrijfsstrategie

Reeds sinds 2016 stellen we dat PZEM met haar portefeuille uitermate geschikt is in te spelen op de behoefte aan flexibiliteit maar dat deze flexibiliteit te laag geprijsd bleef door de substantiële overcapaciteit in de markt. In 2019 hebben we dit inspelen op flexibiliteit verder geëxpliciteerd door het herijken van de strategie. Hierdoor hebben we in 2021 een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie middels de ingezette strategie "Excelleren in balanceren". Een belangrijke grondslag voor het realiseren van deze strategie was de implementatie van data gedreven werken, waardoor alle relevante medewerkers op hetzelfde moment over dezelfde noodzakelijke informatie kunnen beschikken. Zowel de handelsafdeling als de verkoopafdeling baseert haar overwegingen op analytische modellen die een zo realistisch mogelijke voorspelling van de toekomst moet betekenen. Hieraan liggen herziene mathematische modellen ten grondslag. Deze modellen houden onder meer rekening met een zeer brede set van laatste verwachtingen omtrent de uitbouw van de diverse nieuwe opwekmethoden en de effecten hiervan op het gehele energiesysteem, weersontwikkeling en vraag/aanbod in omliggende landen. Onze mensen en systemen zijn in staat gebleken de diverse manieren van elektriciteit opwek en afname met elkaar in balans te brengen en daarmee risico's voor onze klanten te verkleinen. Kortom als het minder waait dan verwacht kunnen we een gascentrale iets harder aanzetten en zo voorkomen we de kosten die gepaard gaan met het niet in balans zijn van de diverse individuele elektriciteit productiemiddelen.

Nu de overcapaciteit in de markt door de diverse sluitingen van baseload centrales niet alleen in Nederland maar ook in de landen om ons heen een feit wordt, zien we de waarde van het hebben van en het kunnen omgaan met flexibiliteit tot uiting komen. Hoewel dit in 2021 nog slechts 22% betrof in Nederland, komt een steeds groter aandeel van onze nationale elektriciteitsproductie uit fluctuerende bronnen als zon en wind. Dit geeft verdere behoefte aan regelbaar vermogen. Op termijn zal energieopslag hier een rol spelen maar vooralsnog spelen efficiënte gascentrales de hoofdrol in het balanceren van de elektriciteitsvraag met de fluctuerende en lastig voorspelbare duurzame elektriciteitsbronnen. Vooruitlopend op de ontwikkelingen spelen we wel reeds in op de markt voor batterijopslag. PZEM heeft een 1 MW batterij aangeschaft in 2021. Deze is geïnstalleerd bij het kantoor in Middelburg en zal in de loop van 2022 PZEM operationele inzichten gaan bieden. PZEM heeft in 2021 waar mogelijk ook andere assets laten aanpassen op regelbare inzet. Zo is in de afgelopen jaren de kerncentrale voor een deel van haar inzet regelbaar gemaakt en wordt hetzelfde gerealiseerd voor wind- en zonneparken. We hebben hier in 2021 duidelijk de vruchten

van kunnen plukken. Door dicht op de markt te zitten en snel de kansen te benutten zijn onze resultaten dan ook beduidend boven het eerdere afgegeven budget uitgekomen.

Resultaten

Over 2021 bedraagt het totale netto resultaat EUR 235,1 mln. positief. Dit wordt wel voor EUR 132,5 mln. eenmalig positief beïnvloed door de terugname van een bijzondere waardevermindering (minus effect op belastinglatenties) uit het verleden maar het blijft een forse verbetering ten opzichte van het verlies over 2020 en het budget van 2021.

Met name in de tweede helft van 2021 hebben de prijzen zich niet alleen hersteld, maar zijn enorm blijven doorstijgen. PZEM verkoopt de elektriciteit uit de kerncentrale geleidelijk in de termijnmarkt en realiseert daarmee een gemiddelde prijs. Het effect van enorme prijswijzigingen zoals we deze recent hebben kunnen waarnemen, komen dan ook geleidelijk tot uiting in onze resultaten. Naast de hoge prijzen zagen we in 2021 als gevolg van de toenemende volatiliteit naast hogere prijzen ook uren met sterk negatieve prijzen. Dit is met name nog het geval geweest in de weekeindes met een lagere vraag in combinatie met veel zon en wind. Het verschil tussen de dagelijkse uurprijzen is ook steeds groter geworden en in 2021 meer dan verdubbeld ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit geeft weer aanleiding tot hogere vergoedingen voor regelvermogen en maakt de onbalans kosten een steeds belangrijkere factor en kostencomponent van het nieuwe systeem. Bovenstaande elementen hebben in belangrijke mate bijgedragen aan de positieve resultaatontwikkeling van de handelsafdeling door juiste benutting van de Sloecentrale.

De hogere prijzen en volatiliteit brengen echter ook weer nieuwe risico's met zich mee.

Eén van de aspecten is dat de hogere prijzen aanleiding zijn tot een enorm beslag van werkkapitaal in de vorm van veel hogere debiteuren saldi en daar waar elektriciteit reeds verkocht en gekocht is, is een enorme verhoging van te stellen zekerheden in de vorm van zogenaamde 'initial' en 'variation margin' bij de diverse beurzen voor energiehandel. Als gevolg hiervan zijn een 7-tal energiebedrijven in 2021 failliet gegaan. PZEM is, als gevolg van de afwezigheid van een afdoende credit rating, genoodzaakt haar posities op de beurzen af te dekken. Ook kan PZEM geen beroep doen op de kapitaalmarkten om deze veelal tijdelijke werkkapitaal behoefte af te dekken. Om de schokken van de huidige markt op te kunnen vangen heeft PZEM zich voor deze situaties gewapend door het handhaven van een zeer sterke en financieel gezonde balans.

In 2021 werden de resultaten verder ondersteund door een uitstekend rendement van de gelden die gealloceerd worden voor de amovering van de kerncentrale. Voor deze lange termijn verplichting wordt een spaarpot gevormd. De gelden in deze spaarpot worden conservatief belegd in een mix van aandelen en obligaties. Met name de rendementen op aandelen zijn in 2021 zeer sterk geweest. Hoewel deze resultaten ongerealiseerd zijn, worden zij conform de boekhoudregels meegenomen in de resultaten van PZEM.

Ook is in 2021 wederom een aantal eenmalige posten van belang geweest. In 2020 aan het begin van de Corona pandemie zagen we vraagterugval bij onze klanten. De niet afgenomen elektriciteit en gas moest tegen lagere prijzen worden verkocht. In 2021 hebben we het omgekeerde gezien. Er was sprake van met name dalend gas verbruik bij onze afnemers door in dit geval de milde winter. Door de hoge prijzen konden nu de overschotten worden verkocht tegen de hogere prijzen en leverde daarmee extra baten op.

Veiligheid

Veiligheid staat bij PZEM voorop. Voor 2021 was de doelstelling voor de zogenaamde Total Reported Injury Rate (TRIR; het aantal ongevallen met verzuim in relatie tot het totaal aantal

gewerkte uren) 3,0 hetgeen gelijk is aan de doelstelling uit voorgaande jaren. In 2021 is deze doelstelling afgesloten met een TRIR van 6,0. De incidenten vonden allen plaats bij de deelnemingen van PZEM en specifiek bij contractors. Vanuit PZEM is er op directie-niveau veel ondersteuning aan de deelnemingen geboden om dit tijt te keren. Ook de leden van de Raad van Commissarissen hebben hier actief in bijgedragen. Bij de deelnemingen zijn nieuwe veiligheidscultuur-programma's gestart met als doel om deze trend te doorbreken. In de 2^e helft van 2021 zijn er geen reportable incidenten meer geregistreerd terwijl de bereidwilligheid van melding is toegenomen.

Coronavirus

Momenteel lijken we in de laatste fase te zitten van de Covid pandemie. Ook in 2021 hebben we, waar dat kon, zo veel mogelijk vanuit huis gewerkt. We hebben gelukkig gedurende deze pandemie kunnen constateren dat onze organisatie, waar het de niet productie gerelateerde activiteiten betreft, uitstekend in staat is gebleken om de activiteiten vanuit huis voort te zetten en de flexibiliteit van onze medewerkers is hiervoor sterk te prijzen. We blijven ons concentreren op de veiligheid en het welzijn van onze medewerkers en het garanderen van de bedrijfscontinuïteit.

Kernenergie

Waar we vorig jaar reeds schreven dat het momentum dat de laatste jaren is ontstaan rond kernenergie zich positief verder had ontwikkeld, heeft deze ontwikkeling zich ook in 2021 verder versterkt.

Naar aanleiding van de motie Dijkhoff, voorgesteld op 17 september 2020, is reeds een marktconsultatie uitgevoerd naar het draagvlak van kernenergie. De conclusie is dat marktpartijen potentie zien om een nieuwe kerncentrale in Nederland te realiseren mits publieke ondersteuning op in ieder geval de vlakken van financiering, prijsgaranties, het vergunningsverleningsproces en ontmanteling aanwezig is. Tevens wordt geconcludeerd dat Borssele de meest geschikte locatie zou zijn voor een nieuwe kerncentrale in Nederland.

Het regeerakkoord 2021 – 2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' spreekt stevige ambities uit ten aanzien van de rol van kernenergie in de toekomstige energiemix: het langer open houden van de kerncentrale in Borssele en de bouw van twee nieuwe kerncentrales.

Om nog voor 2035 een nieuwe kerncentrale te realiseren en het op korte termijn besluiten de huidige kerncentrale langer open te houden en daarmee een grote stap te zetten richting het behalen van de klimaatdoelstellingen, is nu het moment om een logische vervolgstap te zetten en verdere invulling te geven aan de doelstellingen van het regeerakkoord. Dit kan middels het uitvoeren van een concrete haalbaarheidsstudie naar zowel nieuwbouw als bedrijfsduurverlenging.

De betrokkenheid van EPZ in het nucleaire dossier is evident. Het is het enige bedrijf in Nederland dat aantoonbare ervaring heeft met het bedrijven van een kerncentrale gericht op energieproductie. Tevens vormt het EPZ-terrein de logische locatie voor nieuwbouw in Nederland. PZEM, als grootaandeelhouder van EPZ, ziet het behoud van de activiteiten van EPZ als een belangrijk onderdeel van de eerder genoemde CO₂ vrije elektriciteit productiemix. De rol van PZEM is haar 70%-belang in EPZ uit te dragen en het Zeeuwse belang te dienen door het vinden van een juist investeringsmodel, een passende aandeelhoudersstructuur, het meenemen van huidige aandeelhouders en het behouden van maatschappelijk draagvlak.

Uitvoering aandeelhoudersstrategie

Commerciële activiteiten in de energiemarkt gaan gepaard met een risicoprofiel dat niet aansluit bij publiek belang vanuit aandeelhouderschap. Dat heeft de afgelopen jaren geleid tot het ontbreken van materiële investeringen, die echter wel nodig zijn om een gezonde toekomstbestendige bedrijfsvoering te kunnen accommoderen. De strategie van onze aandeelhouders beoogt daarom

de commerciële belangen van PZEM te vervreemden. Om dit te kunnen bereiken zijn we in 2021 begonnen met een herstructurering waarbij een scheiding wordt aangebracht tussen de nucleaire en niet-nucleaire commerciële activiteiten van ons bedrijf. De commerciële (Wholesale) activiteiten zijn in de zomer van 2021 in de markt gezet voor verkoop en daar zal de komende maanden meer duidelijkheid over worden verkregen. Deze Wholesale-activiteiten betreffen de B2B en met name wind, zon en biomassa PPA (power purchase agreement) portefeuille, de trading desk, het 50% belang in gascentrale Sloe, de Zuid-Beveland (gas)Leiding, de overige contracten omtrent gasopslag en transport en de ondersteunende afdelingen binnen PZEM.

Evides

Als onderdeel van het 'Wind in de zeilen' programma is onderzocht hoe het 50% aandeelhouderschap van de aandelen in Evides N.V. van middellijk aandeelhouderschap via PZEM naar direct aandeelhouderschap aan PZEM's aandeelhouders kon worden omgezet. Met hulp van het Rijk is een verkoop tegen marktconforme voorwaarden uitgewerkt. In de buitengewone aandeelhoudersvergadering van 18 november 2021, is besloten dat de aandelen die PZEM houdt in Evides N.V. worden verkocht aan GBE Aqua B.V. De verkoop is op 8 december 2021 doorgevoerd. Hiermee hebben we gezamenlijk invulling weten te geven aan een lang gekoesterde wens van de aandeelhouders.

Dividendbeleid

In de Algemene Vergadering van 18 november 2021 is door de aandeelhouders een nieuw dividendbeleid vastgesteld waarin de kaders zijn vastgesteld over de wijze waarop PZEM haar overvloedige liquiditeiten in de toekomst uit zal keren.

Voortgang juridische dossiers

In 2021 is het faillissement van Biovalue definitief afgewikkeld. Uit deze finale afwikkeling is nog een opbrengst voor PZEM voortgekomen.

Ondanks de vorig jaar uitgesproken verwachting is er in het afgelopen jaar geen verdere voortgang geboekt in de afronding van het sinds 2017 lopende ACM onderzoek. Het onderzoek heeft zich gericht op de juiste publicatie van beschikbaarheidsdata en daarmee mogelijke handel met voorkennis. Nadat ACM het onderzoek heeft afgesloten in 2020 heeft PZEM begin 2021 haar zienswijze op dit rapport bij de ACM ingediend. Tegen een eventueel sanctierapport en boetebesluit staat bezwaar en beroep (en hoger beroep bij het CBB) nog open. PZEM blijft er op haar beurt naar uitzien dit slepende dossier af te ronden. PZEM neemt compliance zeer serieus en heeft het onderzoek aangegrepen als een kans voor verbetering waar we lering uit trekken.

In het Gemini dossier heeft de Hoge Raad op 18 februari 2022 uitspraak gedaan. De Hoge Raad verwerpt het cassatieberoep met toepassing van artikel 81 RO, wat betekent dat de Hoge Raad niet hoeft te motiveren waarom zij het beroep verwerpt. De Hoge Raad laat het eerdere arrest van het hof ten gunste van PZEM daarmee in stand.

Een woord van dank

PZEM blijft een bijzonder mooi en tevens complex bedrijf. Het is van groot belang dat we op de steun van al onze stakeholders kunnen blijven vertrouwen zoals we al ruim 100 jaar hebben mogen doen. Aan onze bedrijfsstrategie wordt door en met onze werknemers invulling gegeven. Om deze reden is een speciaal woord van dank en waardering richting alle medewerkers van PZEM op zijn plaats. Zeker gezien de eerder genoemde uitdagingen vanuit COVID en de marktomstandigheden.

Naast de medewerkers zijn wij ook de Raad van Commissarissen, de Ondernemingsraad en onze aandeelhouders erkentelijk voor hun steun.

Frank Verhagen
CEO

Niels Unger
COO

1.2 Profiel en kerncijfers

Bij PZEM produceren we energie, dag in, dag uit. Daarbij wordt reeds ongeveer 40% duurzaam opgewekt in een optimale mix met flexibele conventionele productie. De PPA met wind- en zonneparken, kerncentrale, biomassacentrale en onze moderne, schone en zeer flexibele Sloe-centrale vormen de pijlers van ons CO₂-arme portfolio. Op onze handelsvloer optimaliseren en verhandelen we dit portfolio 24 uur per dag, 7 dagen per week. Uiteindelijk leveren wij onze energie tegen een zo scherp mogelijke prijs aan industrieën maar ook bijvoorbeeld aan supermarktketens, vakantieparken, timmerfabrieken en glastuinbouwbedrijven. In een steeds dynamischere energiemarkt bewijst PZEM haar toegevoegde waarde. Dit is altijd zo geweest!

1.2.1 Merkidentiteit en belofte

Ons merk. Ons DNA

In het jaar 1919 werd de Provinciale Zeeuwse Elektriciteits Maatschappij opgericht. Een overheidsdienst die bijna 75 jaar lang alle Zeeuwen van stroom voorzag. In 1970 werd de naam veranderd in Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij, aangezien ook in de levering van aardgas werd voorzien. Meer dan 100 jaar later is PZEM nog steeds een volledig Nederlandse producent én leverancier aan bedrijven en instellingen van energie. PZEM is een stabiele factor in de energiemarkt, daarom hanteren we de vuurtoren als ons beeldmerk. Het staat niet alleen symbolisch voor het vertrouwde baken in de grillige energiemarkt maar ook voor onze Zeeuwse origine.

1.2.2 Kernboodschap

Bij PZEM zijn we trots op wat we hebben opgebouwd: een Nederlandse energiemaatschappij met een uniek concept. Binnen dit concept combineren we de productie, het verhandelen én het leveren van energie. Dat doen we op een slimme manier. Ontstaan vanuit de behoefte van onze klanten.

Nederland wordt duurzamer...

Er wordt volop ingezet op zonne- en windenergie. Dat is een mooie ontwikkeling, maar ook een uitdaging. Want wat als de zon niet schijnt en de wind niet waait? PZEM streeft ernaar de CO₂-impact vanuit haar portfolio zo laag mogelijk te houden. Dat doen we middels elektriciteitsproductie uit wind en zon, verbranding van kippenmest, aardgas én nucleair vanuit de enige kerncentrale in Nederland. Daarnaast neemt PZEM duurzaam opgewekte elektriciteit af van een aantal grote en kleinere windparken, middels langjarige afnamecontracten (PPA's).

PZEM is een betrouwbare Zeeuwse én Nederlandse energieproducent die tijdens de transitie naar CO₂-vrije energiebronnen zorg wil dragen voor betrouwbare levering van schone elektriciteit. Waar het de levering van elektriciteit betreft kiest PZEM voor CO₂-vrije nucleaire opwekking. Bij elektriciteit opgewekt uit kernenergie komen namelijk geen broeikasgassen vrij.

PZEM. Bewezen Betrouwbaar.

Waarom PZEM?

Vraag en aanbod

Er bestaat een toenemend verschil tussen vraag en aanbod van elektriciteit. De behoefte aan flexibiliteit om de energiemarkt in balans te houden zal toenemen en prijsfluctuaties worden extremer. PZEM stemt de vraag van de klant af op het aanbod, in een jaar, maand of dag. Dit is onderdeel van onze bedrijfsvoering.

PZEM levert CO₂-vrij

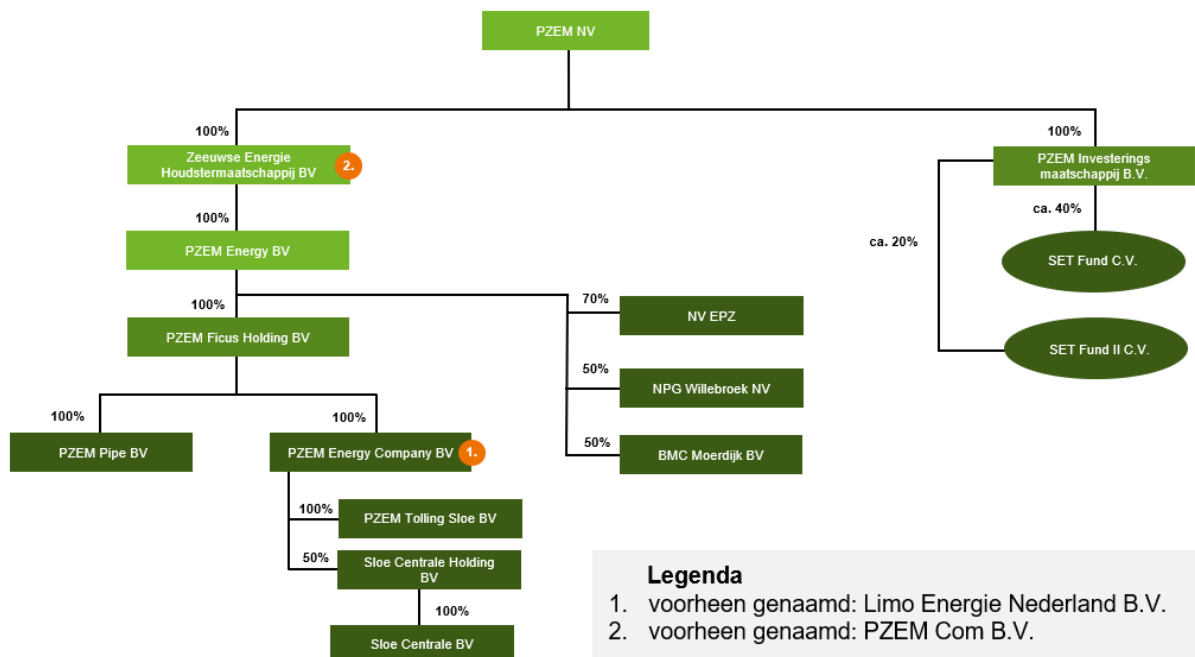
Waar het de levering van elektriciteit in combinatie met CvO's (Certificaten van Oorsprong) aan haar eindgebruikers betreft, kiest PZEM voor CO₂-vrije nucleaire opwekking. Bij elektriciteit opgewekt uit kernenergie komen geen broeikasgassen vrij.

Betrouwbaar, kundig en innovatief

PZEM is een stabiele factor in de energiemarkt, daarom hanteren we de vuurtoren als ons beeldmerk. Het staat niet alleen symbool voor het vertrouwde baken in een grillige energiemarkt maar ook voor onze Zeeuwse origine. PZEM is al meer dan 100 jaar een betrouwbare en stabiele factor in de Nederlandse energiemarkt.

1.2.4 Structuur per 31 december 2021

In bovenstaande figuur zijn de belangrijkste vennootschappen van de PZEM groep weergegeven per 31 december 2021.

PZEM Portfolio

1. Sloecentrale

De Sloe gascentrale behoort tot de schoonste elektriciteitscentrales van Nederland.

Eigendom PZEM	50%
Type centrale	CCGT
Locatie	Ritthem
Brandstof	Gas
Vermogen	870 MW
Vermogensaandeel	50%

2. EPZ (BS30)

EPZ is de enige kerncentrale in Nederland voor elektriciteitsopwekking.

Eigendom PZEM	70%
Type centrale	Kerncentrale
Locatie	Borssele
Brandstof	Uranium
Vermogen	485 MW
Vermogensaandeel	70%

3. BMC Moerdijk

BMC Moerdijk is een unieke biomassacentrale, het is namelijk de enige centrale op het Europese vasteland die pluimveemest omzet in groene stroom.

Eigendom PZEM	50%
Type centrale	Biomassacentrale
Locatie	Moerdijk
Brandstof	Pluimveemest
Vermogen	32 MW
Vermogensaandeel	100%

4 Windparken

Diverse wind PPA's verspreid over Nederland.

Eigendom PZEM	0%
Type centrale	Windturbines
Locatie	Diverse locaties
Brandstof	Hernieuwbaar
Vermogen	Variërend
Vermogensaandeel	100%

A. Gasopslag

PZEM maakt gebruik van gasopslagfaciliteiten in uitgeputte zoutcavernes in het noorden van Nederland.

B. Gas Pijplijn infrastructuur

PZEM is eigenaar van de ZBL (Zuid-Beveland leiding). Ook heeft PZEM lange termijn toegang tot Fluxys transportcapaciteit.

C. Klantportfolio

PZEM heeft een zeer diverse klantportefeuille van middelgrote zakelijke klanten en grote industriële eindgebruikers.

D. Energieopslag – TheBattery

Een "containerbatterij" waarbij elektriciteit uit het netwerk wordt opgeslagen.

Gedragscode Autoriteit Consument en Markt (ACM)

PZEM Energy voldoet aan de gedragscode 'Leveranciers voor gegevens uit kleinverbruik-metinstallaties die op afstand uitleesbaar zijn', zoals voorgeschreven door de ACM. De volledige tekst van de verklaring is separaat opgenomen in dit jaarbericht.

1.2.5 PZEM en maatschappelijk verantwoord ondernemen

PZEM is een betrouwbare Zeeuwse én Nederlandse energieproducent, die tijdens de transitie naar CO₂-vrije energiebronnen, zorg draagt voor een zekere en veilige levering van stroom. Door betrouwbaar en flexibel te zijn. Door te innoveren en kennis en expertise te leveren. Dat bewijst PZEM al ruim 100 jaar. Vanuit onze verantwoordelijkheid zijn we volop bezig invulling te geven aan de uitdagingen die voortkomen uit de energietransitie.

PZEM streeft naar sociale (**p**eople), milieu (**p**lanet) en economische (**p**rofit) verbetering. De drie P's, People, Planet en Profit, staan hierbij centraal. Zeker nu.

Sociaal

PZEM voelt zich verantwoordelijk voor haar medewerkers en wil een betrouwbare en betrokken werkgever zijn waar medewerkers zich kunnen ontplooiën en met plezier werken. Dit doen we door duidelijke afspraken te maken in samenspraak met de Ondernemingsraad en waar we iedereen aan houden. Daarnaast zijn we transparant in de dingen die we doen en waarom we ze doen. We proberen ons altijd aan de (wettelijke) regels te houden die opgenomen zijn in het Burgerlijk Wetboek, de cao, bedrijfseigen regelingen en de gedragscode.

Ondanks dat PZEM qua omvang kleiner is geworden, heeft PZEM nog steeds veel arbeidsplaatsen voor hoogopgeleiden. Dit soort arbeidsplaatsen zijn schaars binnen Zeeland, waardoor PZEM een belangrijke rol blijft vervullen binnen de Zeeuwse maatschappij.

PZEM is door haar publieke aandeelhouders en lokale werknemersbestand sterk verbonden met de omgeving. Het bedrijf staat midden in de Zeeuwse maatschappij en neemt graag haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de begeleiding die wij onze aandeelhouders hebben geboden in de opstelling van de RES (Regionale Energie Strategie). De maatschappelijke betrokkenheid van PZEM vertaalt zich in de sterke reputatie die het bedrijf in Zeeland heeft.

Milieu

Kijkend naar de toekomst, is PZEM volop bezig invulling te geven aan de uitdagingen die voortkomen uit de energietransitie. PZEM streeft ernaar de CO₂-impact vanuit haar portfolio zo laag mogelijk te houden. Dat doen we via elektriciteitsproductie uit wind en zon, verbranding van kippenmest, aardgas én nucleair vanuit de enige kerncentrale voor elektriciteitsopwekking in Nederland. Waar het de levering van elektriciteit in combinatie met Certificaten van Oorsprong (CvO) aan haar eindgebruikers betreft, kiest PZEM voor CO₂-vrije nucleaire opwekking. Bij elektriciteit opgewekt uit kernenergie komen namelijk geen broeikasgassen vrij.

Meer informatie over Certificaten van Oorsprong ga naar: pzem.nl/cvo

Twee voorbeelden van onze regionale betrokkenheid zijn:

- 1) Uitdagingen industrie in de Zeeuwse regio ten aanzien van de noodzakelijke energietransitie

Een belangrijke uitdaging van de energietransitie is om op ieder moment voldoende energie beschikbaar te hebben, ook op momenten dat het niet waait en de zon niet schijnt. Voldoende CO₂-vrij (regelbaar) vermogen is daarom een belangrijk puzzelstuk in de energietransitie. In dat kader onderzoekt PZEM verschillende vormen van opslag en vraagsturing en is de Kerncentrale voor een deel van haar productie "regelbaar" gemaakt om vraag en aanbod beter op elkaar af te kunnen stemmen. Momenteel is de Sloecentrale, waarvan PZEM voor 50% aandeelhouder is, de belangrijkste regelbare centrale. Ondanks dat het een relatief schone energiecentrale is, bedroeg

de uitstoot in 2021 nog 1,3 miljoen ton CO₂. Om deze uitstoot te beperken doet PZEM onderzoek naar het mogelijk afvangen en opslaan van CO₂ en het verder verhogen van de efficiency.

PZEM is actief lid van Smart Delta Resources (SDR) en biedt een actieve bijdrage op de onderwerpen zoals Carbon Capture & Storage. Samen met diverse partijen is PZEM, onder de vleugels van Smart Delta Resources, een consortium gestart wat het project Carbon Connect Delta heeft opgezet. Hier wordt onderzocht wat er nodig is voor het afvangen van CO₂ in het havengebied van North Sea Port en het elders opslaan ervan.

2) Regionale Energie Strategie & Cluster Energie strategie

Door het aanbieden van kennis en expertise van de energiemarkt heeft PZEM ondersteuning verleend bij het opstellen van zowel de Regionale Energie Strategie (RES) als het Cluster Energie Strategie (CES). De RES Zeeland is momenteel in uitvoering, voor elektriciteit is het doel om in 2030 drie TWh duurzame elektriciteit te produceren.

In de CES is beschreven hoe de energiebehoefte van de Zeeuwse industrie zich ontwikkelt naar 2050 en welke infrastructuur hiervoor nodig is. Uiteindelijk zijn drie cruciale projecten opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK):

- nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Terneuzen,
- verbinding met de landelijke waterstof backbone,
- de infrastructuur voor CO₂ afvang en opslag met transport per schip naar Rotterdam.

Deze projecten wil het kabinet nu oppakken om zo versneld bij te dragen aan het verduurzamen van de industrie.

Economisch

PZEM produceert energie, dag in, dag uit. Via onze centrales produceert PZEM een optimale mix van gas, wind-, zonne-, kippenmest- en kernenergie waarbij we een minimale hoeveelheid CO₂-uitstoten. Maar liefst 40% van onze energie nemen we af uit duurzame (zon- en windparken) bronnen. Zo nemen we door langjarige afnamecontracten elektriciteit af van grote en kleine zon- en windparken. Ook verhandelen we energie, dit doen we op onze handelsvloer, 24 uur per dag, 7 dagen per week. Daardoor kennen we de markt en weten we wat handelspartners en klanten nodig hebben. Uiteindelijk leveren wij onze energie tegen een zo scherp mogelijke prijs. Onze klanten zoeken naar betrouwbare energielevering, een betaalbaar energietarief en een zo schoon mogelijke energievariant. Binnen de transitie naar een duurzamer karakter is het ons gelukt om in te spelen op deze drie klantbehoeftes.

Op deze wijze streeft PZEM naar een gezond jaarlijks financieel rendement om zich onder andere ook goed op sociale en milieu aspecten te kunnen blijven inzetten.

De belangrijkste informatie over de elektriciteitsproductie van de verschillende PZEM bedrijfsactiviteiten is in dit hoofdstuk samengevat weergegeven. Uitvoeriger informatie is te vinden op www.epz.nl, www.sloecentrale.nl en www.bmcmoerdijk.nl.

Financiële verantwoording

De financiële verantwoording is opgesteld aan de hand van de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard door de Europese Unie en de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW2 Titel 9). PZEM heeft een aantal belangrijke activiteiten die samen met partners, in de vorm van een joint operation, worden gedreven.

De activiteiten die in een aparte juridische entiteit worden uitgevoerd, en waar PZEM gelijke rechten en verplichtingen als de partners heeft uit hoofde van aandeelhouderschap en als afnemer, wordt sinds 2013 voor het aandeel in alle afzonderlijke activa, passiva, opbrengsten en kosten, bij de cijfers opgeteld. Dit geeft meer inzicht in de opbouw van het vermogen en het resultaat.

Financiële kerncijfers (in EUR mln.)	2021	2020	2019	2018
Netto-omzet	1.147	549	574	602
Bruto marge operationeel	225	104	114	87
EBITDA ¹	141	41	64	17
Netto resultaat	235	(22)	20	(54)
Genormaliseerd resultaat voor belasting ²	84	(33)	(13)	(72)
Investerings in (im)materiële vaste activa	29	20	21	23

Omzetverdeling (in EUR mln.)	2021	2020	2019	2018
Levering van en handel in elektriciteit	1.009	485	494	496
Levering van en handel in gas	138	64	80	106
Totaal netto-omzet	1.147	549	574	602

Het genormaliseerde resultaat komt in 2021 veel hoger uit dan in het voorgaande jaar. De voornaamste oorzaken hiervoor zijn enerzijds de hogere elektriciteitsprijzen die een positief effect hebben op resultaat van de kerncentrale. Anderzijds is het resultaat uit de trading- en B2B activiteiten, wat in 2020 hard geraakt werd door de Coronacrisis, in 2021 sterk verbeterd.

De jaarrekening 2021, waarin de volledige financiële verantwoording is opgenomen, is te vinden vanaf pagina 38.

¹ Operationeel resultaat vermeerderd met afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

² Gecorrigeerd voor het resultaat uit verkochte bedrijfsactiviteiten, voor bijzondere waardeverminderingen, voor de invloed van voorzieningen voor onrendabele contracten en voor rendementen behaald op het amoveringsfonds voor de kerncentrale

1.3 Toelichting op de financiën

PZEM in het jaar 2021

Waar PZEM in 2020 nog duidelijk last had van de wereldwijde coronacrisis bij de handels- en B2B verkoopactiviteiten door gedaalde volumes en prijzen, was de situatie in 2021 volledig anders. De energieprijzen gingen omhoog wat een positief effect heeft op het resultaat van de kerncentrale. Daarnaast nam ook de prijsvolatiliteit sterk toe hetgeen een goede basis vormt voor onze handelsactiviteiten. Wat ook meespeelde was minder afname door klanten aan het einde van jaar door het warme winterweer, waardoor de te veel reeds ingekochte volumes tegen hoge prijzen op de markt konden worden terug verkocht. Ook het rendement op gealloceerde middelen voor de toekomstige amovering van de kerncentrale, was in 2021 hoger dan in 2020.

De prijsstijgingen van elektriciteit leidden er in 2021 toe dat een bijzondere waardevermindering uit 2017 voor een bedrag van EUR 150,3 mln. duurzaam is teruggenomen. De onafhankelijke toekomstige prijscurves, waarvan ook wordt uitgegaan bij de bepaling van de voorzieningen, laten een structureel hoger prijsniveau zien waardoor de terugname van de bijzondere waardevermindering een duurzaam karakter heeft.

Dit alles heeft geleid tot een netto resultaat van EUR 235,1 mln. waar in 2020 nog een verlies van - /- EUR 21,8 mln. werd gerealiseerd.

Effect van marktontwikkelingen

In 2021 was er tot september sprake van rustig stijgende prijzen. Vanaf september begon de prijsvolatiliteit toe te nemen met per saldo flinke prijsstijgingen. Zowel de toegenomen volatiliteit als ook de hogere prijzen hebben zich voorlopig in 2022 doorgezet. Met name de kerncentrale profiteert van hogere elektriciteitsprijzen. De gasgestookte Sloecentrale is afhankelijk van zowel de elektriciteitsprijzen, de gasprijzen en de prijzen voor CO₂ certificaten.

Omzet en brutomarge

De omzet kwam in 2021 uit op EUR 1.147,2 mln. In 2020 was de omzet nog EUR 549,1 mln. Hoewel ook de verkoopvolumes aan externe klanten met een kleine 10 TWh in 2021 hoger waren dan de ruim 7 TWh in 2020 is deze stijging toch voor het grootste deel toe te wijzen aan de gestegen energieprijzen. Aangezien deze prijsstijgingen in 2022 vooralsnog doorzetten wordt voor komend jaar een nog hogere omzet verwacht.

De gestegen prijzen leidden niet alleen tot een hogere omzet bij de B2B activiteiten maar ook de omzet uit de productie van de centrales en van de maatwerkcontracten (bijvoorbeeld verkochte stroom die is opgewekt door windpark Gemini) stijgt hierdoor ten opzichte van voorgaand jaar.

De brutomarge steeg in 2021 met EUR 118,6 mln. naar EUR 227,7 mln. (2020: EUR 109,1 mln.). De tradingresultaten leveren, na een tegenvallend jaar in 2020, de grootste bijdrage aan deze verbetering van de brutomarge. Ook de kerncentrale, die met een redelijke stabiele kostprijs profiteert van hogere elektriciteitsprijzen, levert een substantiële bijdrage aan de verbetering van de bruto marge.

Bedrijfslasten

In 2020 werden onderhoudswerkzaamheden aan onze centrales, door Covid-19, zoveel mogelijk uitgesteld wat in 2021 moest worden ingehaald. Onder andere hierdoor zijn de kosten van derden gestegen (3,8% meer). Het aantal medewerkers van PZEM inclusief proportioneel geconsolideerde groepsmaatschappijen is in 2021 licht toegenomen naar 404 FTE (2020: 399 FTE). Door deze toename van de formatie in combinatie met cao stijgingen zijn de personeelskosten met 2,8% gestegen.

De afschrijvingslasten zijn, exclusief de duurzame terugname van de bijzondere waardevermindering, in 2021 met EUR 50,1 mln. licht toegenomen ten opzicht van 2020 (EUR 48,1 mln.).

Financiële baten en lasten

De financiële baten stegen ten opzichte van 2020 met EUR 11,0 mln. naar EUR 22,3 mln. Deze baten bestaan met name uit het rendement op de gelden in Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele. Naast de verplichte belegging van EPZ via de stichting heeft PZEM zelf een deel van de eigen middelen sinds december 2018 in hetzelfde fonds belegd. Waar de resultaten in 2020 al iets boven verwachting waren, zijn ze in 2021 bijna twee keer zo hoog als verwacht. De rentelasten van de lening van de Sloecentrale lagen in 2021 in lijn met 2020. De rentedotaties op voorzieningen waren in 2021 met EUR 6,8 mln. iets hoger dan in 2020 (EUR 6,3 mln.).

Kasstroom en investeringen

De kasstroom van PZEM is in 2021, ondanks het grote beslag op werkkapitaal, toch positief uitgekomen door de verkoopopbrengst van de aandelen Evides. De kasstroom (gecorrigeerd voor uitzettingen) in 2021 komt uit op EUR 20,8 mln. positief, wat bestaat uit EUR 95,9 mln. toename van kaspositie en EUR 75,1 mln. afname van uitgezette middelen. In 2020 was deze kasstroom EUR 80,5 mln. positief, waardoor er sprake is van een verslechtering van EUR 59,7 mln. De reden hiervoor ligt in de ontwikkeling van het werkkapitaal. Waar er in 2020 nog EUR 124,5 mln. aan werkkapitaal vrijviel, was er in 2021 EUR 425,6 mln. extra werkkapitaal benodigd. Naast de genoemde verkoop van Evides zorgt ook de verbetering van het bedrijfsresultaat ervoor dat er per saldo toch een positieve kasstroom resteert. Gecorrigeerd voor de terugname van de bijzondere waardevermindering verbetert het bedrijfsresultaat namelijk met EUR 117,1 mln. naar EUR 88,1 mln.

De kasstroom uit operationele activiteiten is in het afgelopen jaar -/- EUR 286,1 mln. negatief (EUR 123,3 mln. positief in 2020). De enorme behoefte aan werkkapitaal kent twee belangrijke oorzaken. Enerzijds neemt de debiteurenpositie toe als gevolg van de hogere energieprijzen. Daarnaast zorgt een combinatie van hogere prijzen en hogere prijsvolatiliteit ervoor dat de beurzen waar PZEM op handelt hogere bedragen vereisen aan zekerheid die gestort moet worden, zogenaamde margin verplichtingen.

Het verbeterde bedrijfsresultaat van de wholesale activiteiten in 2021 heeft, in combinatie met een lagere aanwending van voorzieningen, een tegengesteld effect. Ook in 2021 levert de deelneming in waterbedrijf Evides, voor de laatste keer, een positieve bijdrage aan de kasstroom middels uitkering van EUR 12,5 mln. dividend.

De kasstroom uit investeringsactiviteiten zou, afgezien van de verkoopopbrengst van Evides (ad. EUR 354,6 mln.), uitkomen op EUR 33,0 mln. negatief (EUR 29,0 mln. negatief in 2020). De investeringskasstroom bestaat met name uit onderhouds- en vervangingsuitgaven van EPZ en Sloecentrale en anderzijds uit stortingen van EPZ in het amoveringsfonds van de kerncentrale. Ook werd in 2021 geld ontvangen uit de verkoop van een participatie van het SET fund.

Vermogenspositie, solvabiliteit en liquiditeit

Het totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten bedroeg in 2021 EUR 273,9 mln. positief (2020: EUR 30,4 mln. positief). Naast het netto resultaat zijn er met name nog mutaties in de waarde van de derivatenportefeuille die via het niet-gerealiseerde resultaat worden gerapporteerd. Deze hadden in 2021 een positief effect van EUR 38,9 mln. (2020: EUR 52,2 mln. negatief).

Het eigen vermogen inclusief netto resultaat lopend boekjaar bedraagt EUR 1.650,9 mln. De solvabiliteit nam af tot 57,3% doordat het balanstotaal relatief harder steeg dan het eigen vermogen (2020: 61,8%). De liquiditeit (current ratio) daalde eveneens van 4,8 per ultimo 2020 naar 3,6 per ultimo 2021.

1.4 PZEM en haar mensen

Vanaf 2020 is de focus binnen PZEM gelegd op een organisatie die zo optimaal mogelijk is ingericht om invulling te kunnen geven aan de strategische doelstellingen. Dat is tot uiting gekomen in het openstellen en invullen van vacatures binnen diverse onderdelen van de organisatie. Deze lijn heeft zich in 2021 verder voortgezet. Ook in 2021 zijn de werkomstandigheden binnen PZEM nog grotendeels beïnvloed door het Coronavirus net als in 2020 en is dit vertaald in beleid en maatregelen die hier specifiek betrekking op hebben. Verder is in 2021 gestart met de voorbereidingen op een interne herstructurering met als doel de wholesale activiteiten te kunnen vervreemden. Deze onderwerpen worden hieronder nader toegelicht.

Instroom & uitstroom

Per 1 januari 2021 telde PZEM (exclusief EPZ, Sloecentrale en Evides) 129 medewerkers (117 FTE) waarvan 13 personen in de mobiliteitsfase of met een nul-uren contract op basis van het Sociaal Plan. Het personeelsbestand van PZEM is het afgelopen jaar per saldo licht toegenomen naar 131 personen (122 FTE). Dit betreft de stand per 31 december 2021.

In 2021 zijn er binnen PZEM in totaal 14 nieuwe talentvolle medewerkers gestart binnen diverse afdelingen (Sales, Analytics, Risk Management, IT, Shift Trading, Financial Control, Energy Data Analyse en Asset Optimisation). Het betreft deels vervanging van medewerkers die zijn vertrokken, maar ook instroom op vacatures die (reeds langere tijd) open stonden om de strategische doelstellingen te realiseren. Ook zijn er 2 trainees gestart.

In 2021 zijn 6 medewerkers vertrokken vanwege een andere uitdaging elders, waarvan twee in het buitenland. Daarnaast is 1 medewerker overleden. Tenslotte zijn 5 medewerkers gedurende het jaar uit dienst getreden die al eerder boventallig waren geworden en gebruik hebben gemaakt van de 60+ regeling uit het Sociaal Plan. Zij zijn in 2021 met pensioen gegaan.

PZEM blijft gebruik maken van tijdelijke krachten, indien deze nodig zijn voor bepaalde specialismen, projecten of piekwerkzaamheden. PZEM wil de doorstroming van eigen medewerkers echter stimuleren om zo het eigen potentieel zoveel mogelijk te benutten, te laten groeien en te behouden voor de organisatie. Opvolgingsplanning is als belangrijk thema onderkend en heeft in de praktijk in 2021 vorm gekregen binnen de afdelingen Trading en Analytics. Als gevolg van het vertrek van de Manager Asset Optimisation & Trade, heeft een verschuiving plaatsgevonden van leidinggevenden en zijn medewerkers vanuit beide afdelingen doorgegroeid naar een leidinggevende rol. In alle gevallen wordt er een zorgvuldige afweging gemaakt tussen eigen personeel of het aantrekken van (tijdelijk) extern personeel.

Formatie en bezetting

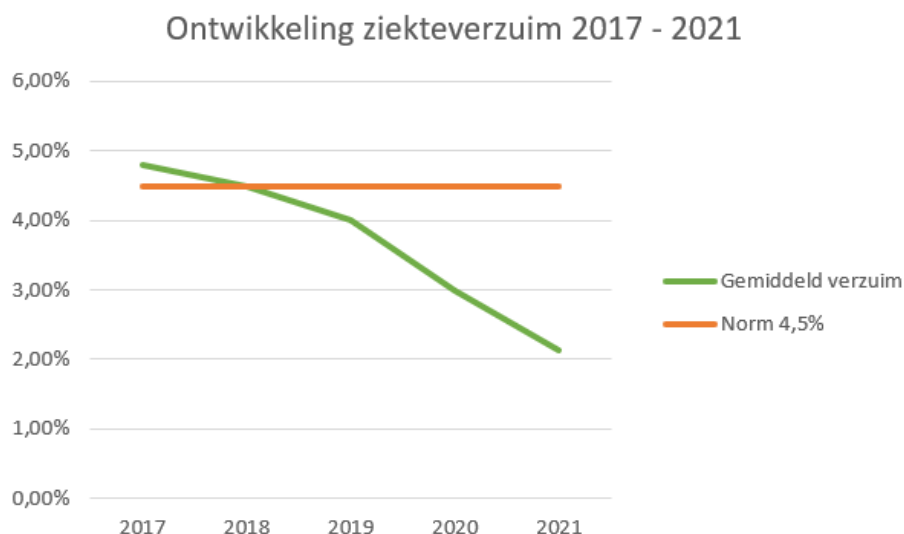
Het personeelsbestand van PZEM had op 31 december 2021 een omvang van 131 personen en 122 FTE, exclusief EPZ, Sloecentrale en Evides.

Bij PZEM is 74% van de medewerkers man en 26% vrouw. De gemiddelde leeftijd bedraagt in 2021 43,4 jaar en is daarmee iets afgenomen ten opzichte van 2020 (46,0 jaar). Op directieleden na, valt iedereen bij PZEM onder de CAO voor productie- en leveringsbedrijven. 93% van de medewerkers heeft een contract voor onbepaalde tijd; 7% heeft een contract voor bepaalde tijd. Het aandeel contracten voor onbepaalde tijd is daarmee iets toegenomen ten opzichte van 2020 (91%). Bij nieuwe instroom uit voorgaande jaren, maar ook met het oog op structurele binding van medewerkers is het contract in 2021 in een aantal gevallen omgezet naar onbepaalde tijd.

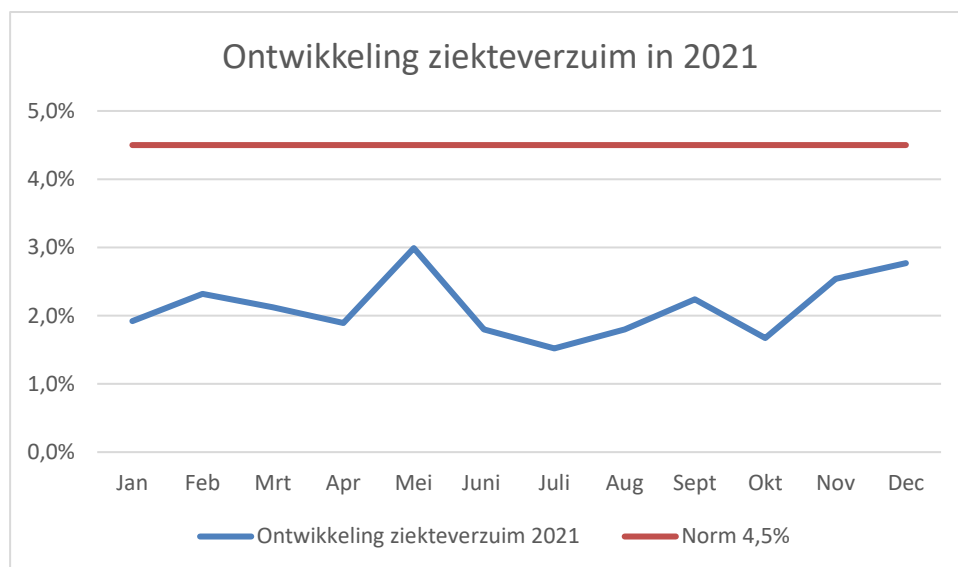
Ziekteverzuim

In 2021 bedraagt het gemiddelde ziekteverzuim van PZEM (exclusief EPZ, Sloecentrale en Evides) 2,1%. Het verzuim is verder afgenomen ten opzichte van 2020 (3,0%) en historisch laag te noemen.

Het percentage ligt ruim binnen de door PZEM gestelde norm van 4,5%. Ultimo 2021 waren er geen langdurige verzuimcasussen meer.

Ondanks het Coronavirus is het ziekteverzuim bij PZEM in 2021 laag en gedurende de zomermaanden zelfs heel erg laag. Dit kan grotendeels worden verklaard doordat het merendeel van de medewerkers grotendeels vanuit huis werkt en daarmee ook de werktijd meer flexibel kan indelen. Medewerkers melden zich minder snel ziek en compenseren door op andere momenten te werken wanneer ze zich beter voelen.

Thuiswerken, gezondheid, welzijn en medewerkerbetrokkenheid

In navolging van 2020 heeft het begrip arbeidsomstandigheden een geheel andere lading gekregen en staat thuis werken nog steeds centraal. Er is een set aan maatregelen gedefinieerd om op een veilige manier de bedrijfsactiviteiten te kunnen continueren en diverse faciliteiten zijn aangeboden om ook vanuit huis verantwoord en efficiënt te kunnen werken en met elkaar in verbinding te blijven. Vanaf eind september 2021 heeft PZEM de mogelijkheid geboden om weer deels op kantoor werkzaam te zijn in de vorm van een 'bubbelstructuur' waarbij ieder team in twee groepen (bubbels) is ingedeeld om zo de continuïteit per afdeling te borgen in geval van een Corona-uitbraak. Veiligheid en gezondheid van een ieder staan voorop. Periodiek wordt vanuit het in 2020 opgerichte Corona Recover Team gecommuniceerd over de ontwikkeling van maatregelen en impact op de organisatie. Leidinggevend en vervullen een nóg belangrijkere rol naar hun medewerkers om via frequent overleg

op de hoogte te blijven van diverse zaken die spelen en van het algemeen welbevinden van de medewerkers van PZEM. Aanvullend heeft in november 2021 een medewerkerbetrokkenheidsonderzoek plaatsgevonden waarbij medewerkers bevroegd zijn naar hun ervaringen met het Corona-beleid van PZEM, de ervaringen met thuiswerken als input voor een beleid van hybride werken, gezondheid en welzijn in het algemeen en de beleving en betrokkenheid van medewerkers bij het proces van herstructurering en verkoop van PZEM. Het onderzoek heeft een respons opgeleverd van 67% van de medewerkers. De belangrijkste bevindingen en aanbevelingen zijn gepresenteerd aan de medewerkers en acties zijn in gang gezet om bijvoorbeeld communicatie nog verder te verbeteren, meerdere informatiekanalen te kunnen benutten en stil te staan bij persoonlijke aandacht en verbinding van medewerkers bij PZEM.

Implementatie nieuwe beloningsbeleid

In 2019 is een project gestart met als doel zowel het beoordelings- als ook het beloningsbeleid te moderniseren en optimaal te laten aansluiten bij de organisatie en strategische doelstellingen. Er is een benchmarkonderzoek uitgevoerd waarbij het beloningsniveau van PZEM is vergeleken met de markt. Dit vormt de basis voor het vaststellen van een passend beloningsbeleid.

In het proces van de jaarlijkse personeelsbeoordeling heeft de Ondernemingsraad, na een uitgebreid traject, instemming verleend voor het loskoppelen van beoordelingsresultaten en een jaarlijkse salarisverhoging. In 2020 is gestart met het voeren van 'toekomstgesprekken' in plaats van functionerings- en beoordelingsgesprekken. Belangrijkste doel hierbij is een kwaliteitsverbetering van de gesprekken tussen leidinggevenden en medewerkers, waarbij persoonlijke ontwikkeling, aansluiten van individuele doelen bij organisatiedoelen, ambities en optimale inzet van kwaliteiten centraal staan.

In navolging van bovenstaande zijn voorstellen uitgewerkt om eveneens het beloningsbeleid te moderniseren. Het aantrekken en behouden van medewerkers in met name het hogere segment wordt steeds belangrijker om de strategische doelstellingen te kunnen realiseren. Voor diverse vacatures is het belangrijk om niet alleen regionaal, maar ook nationaal of zelfs internationaal concurrerend te zijn op het gebied van arbeidsvoorwaarden. De voorstellen voor het nieuwe beleid zijn geformuleerd op basis van de resultaten van het eerder genoemde benchmarkonderzoek en met inbreng vanuit diverse geledingen van de organisatie, waaronder ook een vertegenwoordiging vanuit de Ondernemingsraad. De maximale bedragen per salarisschaal zijn naar boven bijgesteld en de ontwikkeling binnen de schaal verloopt nu meer in lijn met de ontwikkeling van de medewerker in de praktijk, waarbij de eerste jaren een snellere salarisontwikkeling plaatsvindt, die geleidelijk afneemt naarmate medewerkers het maximum van de salarisschaal bereiken. In 2021 is de salarisverhoging aan het begin van het jaar voor het eerst gebaseerd op het nieuwe beloningsbeleid. Verdere stappen liggen op het vlak van variabele beloningscomponenten en secundaire arbeidsvoorwaarden.

Interne herstructurering en voorgenomen verkoop PZEM

Vanaf medio 2021 is het proces in gang gezet om de Wholesale activiteiten van PZEM N.V. te vervreemden in lijn met de aandeelhoudersstrategie. Alvorens hiertoe over te kunnen gaan, is eerst een herstructurering noodzakelijk. Per 1 mei 2022 zal een herstructurering van de activiteiten van PZEM worden geëffectueerd. Deze herstructurering zal plaatsvinden door het logisch bijeenbrengen van de Wholesale activiteiten (Wholesale-activa, passiva en activiteiten) in een nieuwe verkoopbare eenheid waarvoor gebruik wordt gemaakt van de reeds bestaande juridische entiteit PZEM Energy Company B.V. (PEC). Als gevolg van deze herstructurering zullen de medewerkers waarvan hun dagelijkse activiteiten in overwegende mate (meer dan 50%) worden bepaald door Wholesale-activiteiten naar deze vennootschap overgaan op grond van een overgang van onderneming.

De tweede helft van 2021 heeft in het teken gestaan van voorbereiding op zowel de herstructurering als de beoogde verkoop. Alle administratieve voorbereidingen zijn getroffen om PEC in te richten als

organisatie, zoals aanmelding bij de werkgeversvereniging inclusief cao, aanmelding bij het pensioenfonds en registratie als nieuwe werkgever bij de Belastingdienst. Een adviestraject met de Ondernemingsraad is hiertoe succesvol doorlopen. Aanvullend is een adviesaanvraag voorbereid en ingediend voor de inrichting van de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH); het deel dat 'achterblijft' van de huidige PZEM N.V. organisatie en waarvan de activiteiten niet mee over gaan naar PEC.

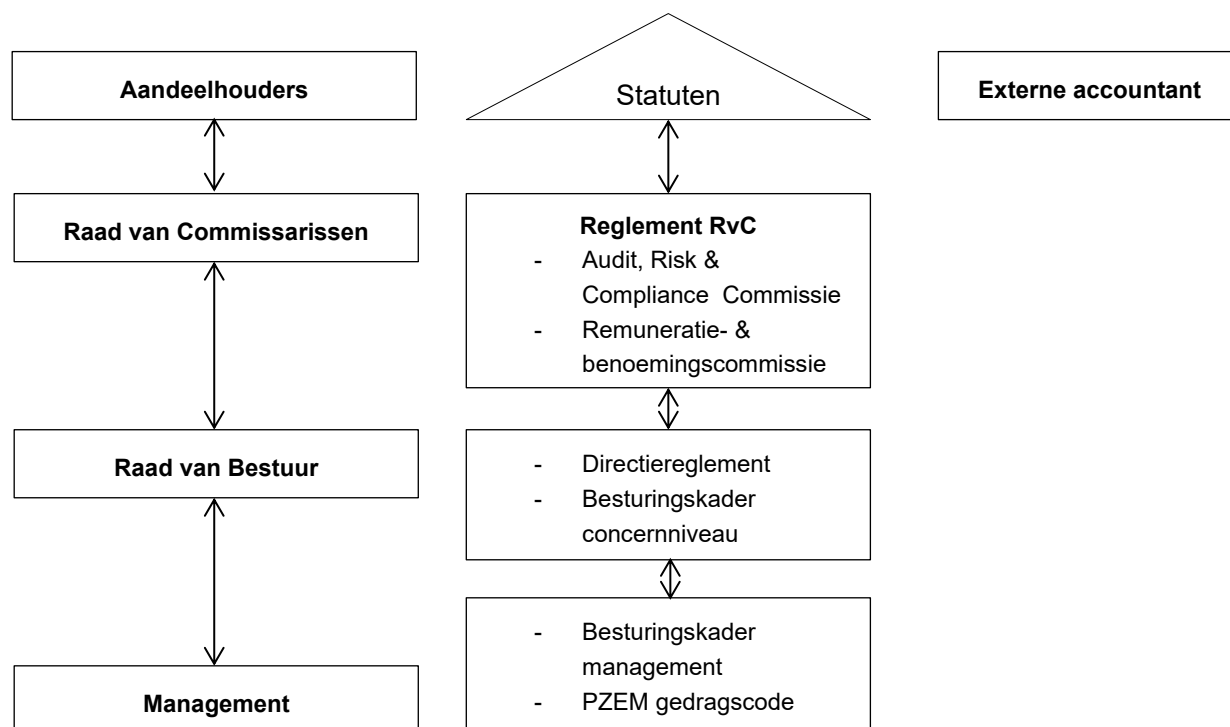
Medewerkers zijn gedurende het jaar geïnformeerd over dit proces in de maandelijkse medewerkersbijeenkomsten, maar ook in kleinere sessies met de directie en in aanwezigheid van een vertegenwoordiging van de Ondernemingsraad en de afdeling HR.

1.5 PZEM en Corporate Governance

Goed ondernemerschap, integer handelen, respect, toezicht, transparante verslaglegging en het anderszins afleggen van verantwoording vormen de belangrijkste leidraad voor het corporate governancebeleid van PZEM. PZEM volgt op vrijwillige basis de Nederlandse Corporate Governance Code, die is opgesteld voor in Nederland aan de beurs genoteerde vennootschappen. De best practice-bepalingen worden gevolgd, voor zover van toepassing op PZEM.

Structuur

PZEM N.V. is een structuurvennootschap in de zin van artikel 2:154 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek. De betrokkenheid van de Algemene Vergadering (AV) en Raad van Commissarissen (RvC) bij de gang van zaken van de onderneming heeft zijn weerslag gevonden in statuten en diverse reglementen. Daarin is ook vastgelegd waar goedkeuring nodig is van de RvC, dan wel de AV, op voorgenomen directiebesluiten met betrekking tot investeringen en/of overnames of bij het afstoten van (delen) van de onderneming. Per 1 juli 2017 zijn de gewijzigde statuten van PZEM van kracht en is het bedrag, waarvoor instemming van de aandeelhouders van PZEM vereist is, aangepast.

Raad van Bestuur

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Raad van Bestuur (RvB) zijn vastgelegd in het directiereglement. Hierin zijn onder andere de leden van de RvB en de diverse bestuurstaken verdeeld, zijn de interne procuraties geformuleerd, is de besluitvorming binnen de RvB vormgegeven en zijn de uit de Nederlandse Corporate Governance Code voortvloeiende regels neergelegd, zoals regels betreffende tegenstrijdige belangen van leden van de RvB.

PZEM onderschrijft de regelgeving over de evenwichtige verdeling in de RvB conform art. 391.7 titel 9 Boek 2 BW zoals deze per 1 januari 2013 van kracht geworden is. De RvB bestaat slechts uit twee functies die ook na de personele mutaties in 2018 nog steeds bekleed worden door twee mannen. Bij een toekomstige vacature in de RvB zal de RvC zich opnieuw inspannen om een geschikte vrouwelijke kandidaat te vinden. De RvC zelf voldoet wel aan deze evenwichtige verdeling.

Raad van Commissarissen

De RvC van PZEM houdt toezicht op het totale functioneren van de onderneming, inclusief de nagestreefde beleidsregels en de behaalde resultaten door de RvB, de financiële positie, het risicoprofiel van de vennootschap en de financiële verslaglegging. Daarnaast vervult de RvC de rol van sparring partner van de RvB. Om die rol goed in te vullen, heeft de RvC een profiel dat aansluit bij dat van de onderneming. De profielschets zoals deze in 2010 door de RvC is opgesteld, geeft inzicht in de kwaliteiten die leden dienen te bezitten, één en ander met inachtneming van het versterkte voordrachtrecht van de Ondernemingsraad (OR).

Ook op het punt van de samenstelling (onafhankelijkheid, diversiteit naar leeftijd, achtergrond en expertise) voldoet de RvC aan de Code en aan artikel 391.7 BW². Taken en bevoegdheden, evenals interne besluitvormingsprocessen en de rol van de voorzitter van de RvC, zijn opgenomen in een RvC-reglement. Daarin zijn ook zaken neergelegd, als de periodieke evaluatie van het eigen functioneren, conform het gestelde in de Governance Code.

Hoewel besluitvorming plaatsvindt op voltallig RvC niveau kent de RvC twee subcommissies, te weten de Audit, Risk & Compliance Commissie en de Remuneratie- en benoemingscommissie.

Aandeelhouders

De rol van de aandeelhouders van PZEM en de bevoegdheden van de Algemene Vergadering (AV) zijn vastgelegd in de statuten. Aandeelhouders van PZEM zijn betrokken en gedreven, mede ingegeven door hun publieke karakter (allen zijn gemeenten of provincies). Door de ruime bevoegdheden die de AV van PZEM krachtens de statuten heeft, is de wijze waarop aandeelhouders hun stemrecht uitoefenen van grote invloed op de gang van zaken binnen de onderneming.

In het verslagjaar hebben drie formele Algemene Vergaderingen plaatsgevonden waarvan één bijzondere Algemene Vergadering in verband met verkoop van de aandelen Evides.

Ondernemingsraad

In het geheel van statuten, reglementen en andersoortige overeenkomsten mag de relatie met de OR van de PZEM niet onvermeld blijven. Een relatie die ingegeven is door wederzijds respect heeft vorm gekregen in een gestructureerd overleg tussen bestuurder en de OR.

Compliance

Voor PZEM geldt dat de relatie met de ACM en AFM goed is. Vanuit interne en externe audits zijn in het verslagjaar geen vermeldenswaardige feiten naar voren gekomen.

Het sinds 2017 lopende ACM onderzoek heeft zich in het boekjaar weer verder ontwikkeld. Het onderzoek richt zich op de juiste publicatie van beschikbaarheidsdata en daarmee mogelijke handel met voorkennis. De ACM heeft het onderzoek afgesloten in 2020 en heeft PZEM haar rapport verstrekt. PZEM heeft begin 2021 haar zienswijze op dit rapport bij de ACM ingediend.

In 2021 heeft PZEM de Internal Audit functie verder ingevuld waarbij de focus ligt op het uitvoeren van interne audits (door eigen medewerkers) op verzoek van de Raad van Commissarissen, het Bestuur, de organisatie of op eigen initiatief.

In het verslagjaar is geen gebruik gemaakt van het doen van meldingen over ongewenst gedrag op basis van de zogenaamde Klokkenluidersregeling.

1.6 Verslag van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen brengt verslag uit over zijn activiteiten in 2021. Ook rapporteren wij over de wijze waarop de raad zijn toezichthoudende en adviserende taak heeft ingevuld.

Samenstelling

De Raad van Commissarissen van PZEM N.V. bestond in 2021 uit de volgende leden:

de heer ir. G.A.F. (Gerard) van Harten (voorzitter)
mevrouw mr. W.J.N. (Wendela) van Uchelen (vicevoorzitter)
de heer drs. B.A. (Björn) Fermin (secretaris)

Commissies

De Raad van Commissarissen hanteert als uitgangspunt dat vrijwel alle onderwerpen besproken worden in de voltallige raad. Vanuit een collectieve verantwoordelijkheid is in de visie van de Raad van Commissarissen dan ook geen plaats voor tal van commissies, samengesteld uit zijn leden die primaire verantwoordelijkheid zouden dragen op deelterreinen. Een uitzondering heeft de raad gemaakt voor de Audit, Risk & Compliance Commissie en de Remuneratie- en benoemingscommissie. Dit is in lijn met de Nederlandse Corporate Governance Code.

Vergaderingen en overige activiteiten

De Raad van Commissarissen heeft in 2021 dertien keer vergaderd in aanwezigheid van de Raad van Bestuur, deze vergaderingen vonden plaats via een online Teams-vergadering.

Tijdens deze vergaderingen zijn onder meer de volgende onderwerpen behandeld:

- Financiële onderwerpen, zoals kwartaalrapportages, het jaarbericht en het Financieel Plan met de operationele en financiële doelstellingen van de vennootschap;
- De PZEM bedrijfsstrategie en daaruit voort vloeiende strategische kwesties, waaronder verkoop van bedrijfsonderdelen en (des)investeringen;
- Health, Safety, Security & Environment in de verschillende bedrijfsonderdelen;
- De maatregelen naar aanleiding de Covid-19 crisis;
- De belangrijkste risico's van het gevoerde beleid;
- Personeelsbeleid, inclusief het management development beleid;
- Risicomanagement;
- Dividendbeleid;
- Investeringsbeleid en belangrijke investeringen en desinvesteringen;
- Financieringsbeleid;
- Fiscale zaken;
- Corporate governance, waaronder het bezoldigingsbeleid voor de Raad van Bestuur.

De Raad van Commissarissen sprak regelmatig met de Raad van Bestuur over de bedrijfsstrategie. Met name over de verdere uitvoering van de aandeelhoudersstrategie tot vervreemding van de commerciële activiteiten van PZEM.

De Raad van Bestuur en leden van de Raad van Commissarissen namen deel aan het overleg met de aandeelhouderscommissie. In het overleg, dat in 2021 vijf maal plaatsvond, is gesproken over de bedrijfsstrategie van PZEM en de uitvoering van de aandeelhoudersstrategie. De interne herstructurering, nodig om de kerncentrale en de commerciële activiteiten te separeren, het externe verkoopproces van Wholesale en de aandelenoverdracht Evides waren de belangrijkste onderwerpen.

Leden van de Raad van Commissarissen hebben met de Ondernemingsraad overleg gehad over de stand van zaken en de bedrijfsstrategie.

Gedurende het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen zich periodiek door de Raad van Bestuur van PZEM N.V. en de directie van EPZ laten informeren over de situatie bij EPZ. Onderwerpen waren onder meer de veiligheid, de amovering van de restkern en de discussie over een mogelijke bedrijfsduurverlenging na 2033 van de kerncentrale te Borssele.

Ondanks de Covid-19 maatregelen was het voor de leden van de RvC mogelijk om in 2021 een bezoek te brengen aan de Sloecentrale en de Biomassacentrale (BMC) Moerdijk. De planning van bedrijfsbezoeken aan de overige dochterondernemingen wordt hervat zodra de overheidsmaatregelen het weer toelaten.

De Raad van Commissarissen heeft ook zes maal buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur vergaderd. Belangrijke onderwerpen waren hierbij:

- De bedrijfsstrategie;
- De evaluatie van het functioneren van de Raad van Bestuur en zijn leden;
- Het vaststellen van de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur.

Buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur heeft de Raad van Commissarissen daarnaast het eigen functioneren geëvalueerd. Daarbij werd stilgestaan bij de belangrijkste taken en verantwoordelijkheden van de Raad (toezicht en advies) en kwamen cultuur- en gedragsaspecten en verbeterpunten aan de orde.

Audit, Risk & Compliance Commissie

De Audit, Risk & Compliance Commissie bestond in 2021 uit de volgende leden: De heer Fermin (voorzitter) en de heer Van Harten.

De commissie is in het verslagjaar vier maal bijeengekomen.

De volgende onderwerpen zijn besproken:

- Werkzaamheden en rapportages van de externe accountant;
- Financieel Plan;
- Kwartaalrapportages, halfjaarbericht, jaarrekening, IFRS;
- Financiële uitkomsten van projecten en investeringen;
- Liquiditeitsprognoses en -beheer;
- Risicomanagement;
- Fiscale zaken;
- Opbouw en inrichting van de financiële functies;
- (Des)investeringsvoorstellen
- Financiële effecten Covid-19 crisis.

De leden van de Raad van Bestuur en de manager Finance & Control, alsmede de externe accountant namen deel aan de vergaderingen. De Audit, Risk & Compliance Commissie sprak ook buiten de aanwezigheid van de Raad van Bestuur met de externe accountant.

Remuneratie- en benoemingscommissie

Deze commissie bestaat uit de heer Van Harten (voorzitter) en mevrouw Van Uchelen. In het verslagjaar is de commissie twee maal bijeen geweest. Voornaamste activiteiten van deze commissie waren: het voeren van functioneringsgesprekken met de Raad van Bestuur en evaluatie van de beloning directiefuncties.

De leden van de commissie hebben in de eerste helft van 2021 een functioneringsgesprek gevoerd met zowel de CEO alsook met de COO.

Samenstelling statutair bestuur

De Raad van Bestuur bestond in 2021 uit de heren F. (Frank) Verhagen (CEO) en N.C. (Niels) Unger (COO).

Jaarrekening

De Raad van Commissarissen nam met instemming kennis van het door het statutaire bestuur voorgelegde bestuursverslag over het boekjaar 2020, de jaarrekening en de toelichting daarop. Op grond daarvan heeft de Raad van Bestuur de jaarrekening 2020 opgemaakt. De Raad van Commissarissen heeft aan de Algemene Vergadering voorgesteld deze zonder voorbehoud vast te

stellen. De Algemene Vergadering van 26 mei 2021 heeft de jaarrekening 2020 vastgesteld. Op voorstel van de Raad van Commissarissen is over dat boekjaar wederom geen dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. De Algemene Vergadering verleende vervolgens decharge aan de directie voor het gevoerde bestuur en aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht. Naast de twee reguliere Algemene Vergaderingen kwamen de Raad van Commissarissen en de aandeelhouders in november in een buitengewone vergadering bijeen inzake het besluit tot vervreemding van de aandelen in waterbedrijf Evides.

Namens de Raad van Commissarissen van PZEM N.V.
Ir. Gerard van Harten
Voorzitter

Personalia Raad van Commissarissen

Dhr. ir. G.A.F. (Gerard) van Harten

Nationaliteit: Nederlandse

In functie: 25 september 2015

Lopende termijn: tot 20 december 2023

Beroep/hoofdfunctie: voormalig voorzitter Raad van Bestuur Dow Benelux B.V.

Relevante nevenfuncties van 1 januari 2021 tot 20 april 2022 (of een gedeelte daarvan):

- lid RvT Stichting Biobased Delta;
- bestuurslid Roosevelt Institute of American Studies;
- voorzitter RvC Green Chemistry Campus B.V.;
- voorzitter RvT Stichting University College Roosevelt;
- lid RvT Stichting Wonen en Psychiatrie.

Mw. mr. W.J.N. (Wendela) van Uchelen

Nationaliteit: Nederlandse

In functie: 6 juni 2018

Lopende termijn: tot 5 juni 2022

Beroep/hoofdfunctie: Chief Legal Officer, ekaterra

Relevante nevenfuncties van 1 januari 2021 tot 20 april 2022 (of een gedeelte daarvan):

- lid Raad van Toezicht Amsterdam Sinfonietta

Dhr. drs. B.A. (Björn) Fermin

Nationaliteit: Nederlandse

In functie: 27 mei 2020

Lopende termijn: tot 26 mei 2024

Beroep/hoofdfunctie: voormalig Executive Vice-President Finance, Shell Downstream Business

Relevante nevenfuncties van 1 januari 2021 tot 20 april 2022 (of een gedeelte daarvan):

- bestuurslid Stichting Extra Zorg Samen;
- lid Advisory and Audit Committee Special Tribunal for Lebanon.

1.7 Verslag Ondernemingsraad

Net als 2020 was ook 2021 een bijzonder jaar voor de OR PZEM. Ook nu weer werd er digitaal vergaderd ondanks het feit dat we vanaf september in bubbels weer naar kantoor mochten. De OR is tevreden over hoe de terugkeer naar het verbouwde kantoor is verlopen.

De OR heeft een druk en enerverend jaar achter de rug:

De OR is afgelopen jaar achttien keer (vergadering OR PZEM en Brainstormsessies) bij elkaar geweest. Daarnaast is er acht keer overleg geweest met de Bestuurder en de HR Manager (Overlegvergadering OR PZEM). Tijdens het Brainstormoverleg van 22 april 2021 was het RvC-lid de heer G. van Harten aanwezig in het kader van de Artikel 24-vergadering. Op 19 oktober 2021 volgde de tweede Artikel 24-vergadering.

De leden van de OR en de OV OR zijn in dit jaar drie keer extra bij elkaar geweest om speciale dossiers en Advies- en Instemmingsaanvragen te bespreken.

De Ondernemingsraad bestaat uit de volgende leden:

- Stephan de Beer (Voorzitter)
- Eric Poppe (Vicevoorzitter)
- Carel van Veen (Secretaris)
- Marjo de Jager
- Alwin van de Kop
- Artjan Lambert
- Aly Boxem-Hoogenberg (Ambtelijk secretaris).

Het dagelijks bestuur (DB) van de Ondernemingsraad wordt gevormd door:

- Stephan de Beer
- Eric Poppe
- Carel van Veen.

Eind 2020 heeft een OR-lid ons bedrijf verlaten. Hierdoor is er een vacature ontstaan om deze open gevallen plaats in te vullen. Medio 2021 is gestart met het werven een nieuw lid. In december is er een reactie gekomen op deze vacature. De achterban van de OR heeft geen bezwaren geuit tegen deze kandidaatstelling zodat het nieuwe lid, de heer W. (Wim) Wegman per 1 januari 2022 is toegetreden tot de OR PZEM. Hiermee is de OR PZEM weer compleet.

Zoals eerder aangegeven, voerde de Ondernemingsraad naast de reguliere overleggen met de Bestuurder in 2021 twee keer een artikel 24-overleg met de Raad van Commissarissen (RvC). Deze vergaderingen stonden vooral in het teken van het welzijn van de medewerkers. Afgelopen jaar werd er door de medewerkers voor het tweede opvolgende jaar thuis gewerkt. Dit is en blijft een aandachtspunt van zowel de RvC, RvB en de OR. Daarnaast stonden de vaste onderwerpen op de agenda zoals financiën en de strategie van PZEM.

De Vicevoorzitter en de Secretaris vormen samen met de Ambtelijk secretaris de Commissie Veiligheid, Gezondheid en Milieu (VGWM-cie) en heeft naast twee reguliere vergaderingen dit jaar ook twee digitale bijeenkomsten gehad met de Bedrijfsarts, de Bedrijfsmaatschappelijk werker en de Vertrouwenspersoon.

De OR PZEM heeft in 2021 verschillende onderwerpen behandeld. Naast de Instemmingsaanvragen waren de belangrijkste onderwerpen:

- Het Coronavirus en inherent hieraan het thuiswerken van de medewerkers
- Financiën
- Strategie en structuur
- Veiligheid
- Het welzijn van de medewerkers.

Er zijn drie Instemmingen verleend:

- Wijziging beloningsbeleid vast salaris en salarisontwikkeling (2020-2021)
- Sanctiebeleid overtredingen Remit en handel
- Terugkeerplan kantoor tijdelijke gedragsregels.

Er zijn twee Adviezen gegeven door de OR:

- Voorgenomen herstructurering PZEM; verkoop Wholesale*)
- Voorgenomen verkoop 50% aandelenbelang Evides.

*) De Adviesaanvraag m.b.t. voorgenomen herstructurering PZEM; verkoop Wholesale was een intensief traject in samenwerking met adviseur PWC.

De OR heeft ook een adviesaanvraag ontvangen van de RvC inzake de voorgenomen herbenoeming van de COO. De OR heeft gebruik gemaakt van de voorziening in de wet om geen advies uit te brengen. De OR waardeert het feit dat de RVC de OR heeft betrokken bij dit proces.

De OR is akkoord gegaan met de notitie inzake het voorgenomen besluit tot verlenging van het PZEM sociaal plan (verlenging tot einde 2022).

Op de valreep van 2021 heeft de OR een Adviesaanvraag ontvangen met betrekking tot de inrichting van De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH). Deze wordt inhoudelijk in 2022 behandeld.

De medewerkers van PZEM zijn in mei door de RvB uitgenodigd voor een informatiesessie over de herstructurering/ontvlechting. Deze groepen bestonden uit maximaal 10 personen en werden naast HR ook door een OR-lid bijgewoond om vragen te beantwoorden.

Naar aanleiding van de herstructurering/ontvlechting van PZEM, heeft het DB van de OR sinds 17 juni 2021 een tweewekelijks overleg met de Bestuurder en de HR-Manager. Daarnaast is er een projectgroep in november 2021 gestart m.b.t. de verkoop van Wholesale. De projectgroep komt wekelijks bijeen. Tweewekelijks schuift er een delegatie van PWC aan.

Op 15 oktober 2021 heeft de OR een scholing dag gehad. Deze dag stond vooral in het teken van de herstructurering/ontvlechting van PZEM N.V.

Tot slot streeft de Ondernemingsraad er naar om, net zoals in het afgelopen jaar, ook in 2022 een duurzame en constructieve relatie met het Bestuur te onderhouden.

Namens de Ondernemingsraad PZEM N.V.,
Carel van Veen
Secretaris.

1.8 Kansen en risico's

PZEM wil kansen in de markt benutten en de risico's zoveel mogelijk beheersen. Daarom heeft PZEM een risicomanagementsysteem dat binnen de gehele organisatie wordt toegepast en nageleefd. Hierbij wordt rekening gehouden met de specifieke kenmerken van de markten waarin wordt geopereerd. Risicomanagement draagt bij aan het op verantwoorde wijze realiseren van de strategische doelen van PZEM.

In dit onderdeel van het bestuursverslag wordt ingegaan op de wijze waarop het risicomanagement binnen PZEM is georganiseerd. Daarnaast geven we de belangrijkste risico's en onzekerheden weer waarmee PZEM wordt geconfronteerd evenals de wijze waarop deze worden beheerst.

PZEM Internal Control Framework

De stafafdeling Riskmanagement heeft het PZEM Internal Control Framework (PICF), gebaseerd op het COSO-ERM model, ontwikkeld en geïmplementeerd. Hierbij hanteert PZEM het 'five lines of defence' model. Het PICF ondersteunt alle PZEM-afdelingen in hun verantwoordelijkheid voor een systematische aanpak voor risico-analyse en de uitvoering van het beheersingssysteem. De Raad van Bestuur geeft ieder halfjaar een Management in Control Statement (MiCS) af. Onderbouwing van het MiCS is onder meer de validatie (vaststellen van de werking door onder andere gesprekken met de relevante managers) van de belangrijkste beheersmaatregelen. Deze zijn op hun beurt geïdentificeerd via een jaarlijks Strategic Risk Assessment en enkele Thematic Risk Assessments. Ontwikkelingen die invloed hebben op de weging van de risico's, bespreekt het management minstens twee keer per jaar met de Raad van Bestuur. Risicomanagement is een iteratief en continu proces.

Diverse beleidsdocumenten, codes en richtlijnen op gebieden als gedrag, handelsmandaten en compliance ondersteunen de beheersing van risico's.

1.8.1 Taken en verantwoordelijkheden binnen het PICF

Raad van Bestuur en management

De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het risicomanagement binnen PZEM. Medewerkers en het management zijn primair verantwoordelijk voor een adequate uitvoering van werkzaamheden inclusief risicomanagement en interne beheersing.

Riskmanagement (inclusief Internal Control en Compliance)

De stafafdeling Riskmanagement heeft een adviserende en ondersteunende rol voor het management en de medewerkers met betrekking tot risico-identificatie en de beheersing van risico's. De internal control werkzaamheden met betrekking tot de beheersing van de frauderisico's zijn bij de afdeling Riskmanagement belegd. Een separate compliance-functie ziet erop toe dat PZEM voldoet aan wet- en regelgeving.

Daarnaast houdt Riskmanagement - in opdracht van de Raad van Bestuur - toezicht op een juiste toepassing van het PICF, dat er op is gericht dat:

- PZEM tijdig op de hoogte is van de mate waarin strategische, operationele en financiële doelstellingen bereikt worden;
- De financiële verslaglegging betrouwbaar is;
- PZEM handelt in overeenstemming met wet- en regelgeving;
- Bedrijfsmiddelen beveiligd zijn;
- PZEM haar verplichtingen heeft geïdentificeerd;

Onafhankelijke audits

Indien de Raad van Bestuur, de Raad van Commissarissen, Riskmanagement of een afdelingsmanager een indicatie heeft over issues met betrekking tot bepaalde processen en/of de wens/behoefte heeft om processen onafhankelijk te toetsen, dan hebben deze personen de mogelijkheid om een externe partij te benoemen om een audit uit te voeren vanuit een onafhankelijke positie. Hiermee krijgt het management aanvullende zekerheid op het gebied van interne beheersing.

In 2021 heeft PZEM de Internal Audit functie verder ingevuld waarbij de focus ligt op het uitvoeren van interne audits (door eigen medewerkers) op verzoek van de Raad van Commissarissen, het Bestuur, de organisatie of op eigen initiatief.

Externe accountant

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeelt de externe accountant de opzet, het bestaan en, waar noodzakelijk geacht, de werking van maatregelen van interne beheersing gericht op betrouwbare financiële verslaglegging. Bevindingen en aanbevelingen die voortkomen uit de controlewerkzaamheden worden vastgelegd in een jaarlijkse Management Letter en gerapporteerd aan de Raad van Bestuur, de Audit Risk & Compliance Commissie en de Raad van Commissarissen. Onder andere deze Management Letter vormt de basis voor verdere aanscherping van processen en/of beheersmaatregelen.

Raad van Commissarissen

De Raad van Bestuur van PZEM rapporteert en legt verantwoording af over de opzet en de effectieve werking van het systeem van interne risicobeheersing aan de Audit Risk & Compliance Commissie en aan de Raad van Commissarissen. Externe partijen als de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Consument & Markt (ACM) houden toezicht op correcte toepassing van wet- en regelgeving.

1.8.2 Risicomanagement en intern beheersingssysteem

Risico's en beheersmaatregelen 2021

Energieproductie is een belangrijke maatschappelijke taak. De maatschappelijke betrokkenheid van PZEM vertaalt zich in de sterke reputatie die het bedrijf in Zeeland heeft. PZEM brengt de risico's die deze taken in gevaar kunnen brengen daarom zo duidelijk mogelijk in kaart en beperkt de risico's waar mogelijk en economisch verantwoord.

PZEM handelt op de internationale gas- en elektriciteitsmarkten. De prijzen op deze markten bewegen sterk. Door gebruik te maken van financiële instrumenten mitigeert PZEM commodity marktrisico's, valutarisico's, renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's. De randvoorwaarden hiervoor zijn vastgelegd in de Financial Risk Manual en in het Treasury Statuut.

Binnen PZEM opereert het Risk Management Committee dat, onder verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur, algemene procedures en limieten vaststelt. Ook ziet het comité erop toe dat de energiehandel- en verkoopactiviteiten van PZEM binnen de gestelde risicomarges blijven.

Ontwikkeling van de risico's in 2021

Het niveau van de elektriciteits- en gasprijzen is gedurende 2021 exceptioneel gestegen, waardoor het resultaat op onze productiemiddelen sterk verbeterd is en in het geval van de kerncentrale inmiddels weer positief is geworden. Keerzijde van de prijsstijgingen en volatiliteit is de eveneens enorme toename van marginverplichtingen. Sinds de verkoop van de netwerkgroep, de retail-activiteiten en Evides heeft PZEM echter voldoende financiële middelen beschikbaar.

Het cyberrisico blijft sterk onder de aandacht. In het verslagjaar is hier verscherpte aandacht voor

geweest; de ontwikkelingen op het gebied van cybercrime gaan wereldwijd echter snel, waardoor alertheid en bewustwording bij medewerkers geboden blijft.

Covid-19

Ook dit jaar hebben we te maken met de Covid-19 pandemie en de gevolgen daarvan. PZEM heeft maatregelen genomen om de risico's van het virus voor haar medewerkers te beperken. Wie thuis kan werken, moet thuisblijven en PZEM ondersteunt hen daarin op verschillende manieren. PZEM volgt alle instructies van de regering op en heeft protocollen en maatregelen geïmplementeerd om het risico te beperken voor haar medewerkers die niet thuis kunnen werken, omdat zij in vitale processen werken.

Het virus heeft de energievraag van de zakelijke consumenten negatief beïnvloed, maar in tegenstelling tot 2020 zijn de energieprijzen dit jaar juist fors gestegen.

Oekraïne

De invasie van Rusland in Oekraïne heeft een grote impact op de Europese commodity markten. Waar we eind 2021 al dachten met hoge prijsniveaus te maken te hebben, zijn de prijzen voor gas en elektriciteit nog verder omhoog geschoten. Voor PZEM leidt dit vooralsnog met name alleen tot (nog) hogere margin verplichtingen. PZEM heeft en voorziet geen problemen om aan deze verplichtingen te (blijven) voldoen en houdt hier rekening mee in haar liquiditeitsplanning door meer liquide middelen aan te houden. Daarnaast is PZEM gestopt met het verder inlocken van de centrales om dit risico niet verder te laten oplopen. Daarbij leiden de hogere elektriciteitsprijzen voor betere resultaatverwachtingen voor de Kerncentrale Borssele.

Risico's en beheersmaatregelen 2022

Tijdens de Strategic Risk Assessments zijn geen nieuwe risico's of beheersmaatregelen geïdentificeerd.

Risicobereidheid

PZEM beoordeelt risico's, maatregelen ter beheersing van deze risico's en de overblijvende risico's ten opzichte van de algehele risicobereidheid tijdens de verschillende risk assessments. Per risico wordt het niveau van kans en impact bepaald. Is één van beide of zijn beiden te hoog, dan ontwikkelt en implementeert PZEM aanvullende maatregelen. Als het restrisico daarna nog te hoog blijft, wordt een vervolgstap overwogen. De vervolgstap kan bestaan uit:

- het accepteren van het hoge restrisico met een verhoogde monitoring en mogelijke verbeteracties op het gebied van schadebeperking voor het geval het incident zich voordoet;
- het delen van het hoge restrisico met een derde partij in bijvoorbeeld een joint venture of het verzekeren van het restrisico;
- beoordelen of de betreffende activiteit beëindigd kan worden in geval deze een gevaar vormt voor de continuïteit van de onderneming.

Management in Control Statements 2021

Over 2021 ondertekende de Raad van Bestuur twee keer een Management in Control Statement (MiCS). Dochtermaatschappij N.V. EPZ heeft dit gecombineerd tot een jaarlijkse verklaring. Daarmee verklaarde de Raad van Bestuur dat er gedurende het verslagjaar een adequaat systeem van risicomanagement en interne beheersing is ontwikkeld, is geïmplementeerd en werkend is. Hierop zijn geen uitzonderingen aangegeven.

De twee MiCS's van 2021 vormen de basis van de 'in control verklaring' van de Raad van Bestuur. Deze is opgenomen in dit jaarbericht.

1.8.3 Overzicht van de belangrijkste risico's

Hieronder is een overzicht van de belangrijkste strategische risico's van PZEM opgenomen. Tevens is per risico aangegeven op welke wijze de kans en/of impact van dat risico wordt verlaagd.

De belangrijkste risico's die PZEM onderkent zijn:

1. Slechte marktomstandigheden (prijzen)

Alhoewel de elektriciteitsprijs en de flexwaarde na het opstellen van het Operationeel Plan 2022 aanzienlijk zijn gestegen, blijft de kans aanwezig dat de marktomstandigheden weer verslechteren (lage elektriciteitsprijs, druk op spark spreads en daling van de flexwaarde) en de financiële resultaten achterblijven. Dit zou alsnog kunnen resulteren in onvoldoende financiële middelen voor PZEM waardoor de continuïteit op lange termijn in gevaar komt.

Beheersmaatregelen:

- Afhankelijkheid van marktomstandigheden verminderen door onderzoek naar aanpalende business met goede risico-rendementsverhouding.

2. Onvoorziene niet beschikbaarheid van centrales

Als gevolg van onvoorziene uitval van centrales, met name de kerncentrale (EPZ), bestaat de kans dat PZEM geconfronteerd wordt met extra kosten waardoor het resultaat van PZEM negatief wordt beïnvloed. Door de gestegen elektriciteitsprijs is de impact van dit risico qua gemiste inkomsten en terugdraaien van eerdere hedges hoger dan in het Operationeel Plan 2022.

Beheersmaatregelen:

- Strakke sturing op investerings- en onderhoudsprojecten om de beschikbaarheid te verhogen door:
 - Goede communicatie tussen management EPZ en PZEM
 - Samenwerking met medeaandeelhouder RWE
 - Sturing op een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van de centrales door invoering van KPI beschikbaarheid en verhoging van bewustwording bij betreffende deelnemingen
- Om de gevoeligheid op dit risico niet verder te laten oplopen is in december 2021 besloten de lock-in van de kerncentrale en de Sloecentrale stop te zetten.

3. Onvoorspelbaar overheidsgedrag

Als gevolg van reguleringsingrijpen en/of besluiten die vanuit de politiek genomen worden, bestaat de kans dat de kerncentrale van overheidswege (tijdelijk) moet sluiten waardoor de financiële resultaten van PZEM negatief worden beïnvloed en de werkgelegenheid bij EPZ wordt bedreigd.

Beheersmaatregelen:

- Aansturing binnen PZEM en deelnemingen op het voldoen aan alle regelgeving

4. Uitkomsten rechtszaken

Als gevolg van uitspraken in rechtszaken bestaat de kans dat liquiditeiten wegvloeien uit de organisatie of dat contracten ontbonden worden.

Beheersmaatregelen:

- Inzetten van gericht extern advies
- Dossiers op orde houden
- Aan contractuele verplichtingen (bijv. het stellen van zekerheden) voldoen

5. Beheer liquide middelen en uitzettingen

Als gevolg van de grote hoeveelheid aanwezige kasmiddelen bestaat de kans dat door fraude, onzorgvuldig beleggingsbeleid, mogelijke faillissementen in de financiële sector of

onopzettelijke handelingen deze middelen (deels) uit de onderneming wegvloeien. Door de gestegen energieprijzen en vooral de volatiliteit daarin zijn de marginverplichtingen enorm toegenomen en sterk wisselend.

Beheersmaatregelen:

- Treasury functie is direct onder de CEO geplaatst
- Het Treasury Statuut beschrijft de randvoorwaarden voor het uitzetten van de middelen (bijvoorbeeld type, looptijd en spreiding)
- Specifieke procedures voor uitzettingen met betrekking tot het controleren van bankrekeningen
- Om aan de dagelijkse marginverplichtingen te kunnen blijven voldoen, is er een toename van het continuïteitsrisico vanuit liquiditeitsbeslag en worden momenteel meer liquiditeiten of eenvoudig te liquideren fondsen aangehouden

6. Invullen van kritieke functies

Als gevolg van de kleinere organisatie en de onzekere toekomst van het bedrijf, bestaat de kans dat er medewerkers vertrekken met bepaalde specifieke kennis die kritisch is voor de organisatie waardoor er gaten vallen in de organisatie, kennis verloren gaat en processen inefficiënt plaatsvinden.

Beheersmaatregelen:

- Bieden van perspectief en aandacht voor de continuïteit en werkgelegenheidsaspecten van de verschillende onderdelen
- Opvolging geven aan de uitkomsten van het medewerkers motivatie onderzoek
- Transparantie naar medewerkers indien mogelijk
- Bredere spreiding van dossiers

7. Wijzigingen in wet- en regelgeving

Als gevolg van wijzigingen in de wet- en regelgeving (zoals EMIR, REMIT, MiFID en AVG) bestaat de kans dat deze niet tijdig in de bedrijfsvoering en systemen geïmplementeerd zijn, waardoor we niet compliant zijn met wet- en regelgeving.

Beheersmaatregelen:

- Een flexibele organisatie en flexibele systemen die snel kunnen reageren op wijzigingen vanuit wet- en regelgeving
- Beoordeling van nieuwe contracten op huidige en aangekondigde wet- en regelgeving
- Mogelijke inleen van externe expertise

8. ICT Informatiebeveiliging

Als gevolg van het toenemend gebruik van cloud toepassingen en de mogelijkheid van cyber aanvallen, bestaat de kans dat data of systemen niet beschikbaar zijn, waardoor de bedrijfscontinuïteit in gevaar komt.

Beheersmaatregelen:

- Zorgen voor verhoogde aandacht bij het management en eindgebruikers. Voorbeeld hiervan zijn de diverse Phishing testen waarbij gekeken wordt naar de alertheid van medewerkers. Tevens is er een mogelijkheid gekomen om Phishing berichten te melden waardoor er steeds betere bescherming geboden kan worden
- Up-to-date blijven omtrent ontwikkelingen op het gebied van cyber security
- Mobiele telefoons en andere mobiele apparaten zijn beter beveiligd, zodat het beveiligingsniveau ook voor deze apparaten op een hoog niveau is

- Bewustwordingscampagne onder medewerkers door middel van een meerjarig e-learning traject

9. Veiligheid

Als gevolg van onzorgvuldig handelen en/of onoplettendheid kunnen ongevallen plaatsvinden.

Beheersmaatregelen:

- Continu werken aan de bewustwording van medewerkers met betrekking tot mogelijke gevaren op de werkvloer
- Cultuur creëren waarbij collega's elkaar aanspreken op gedrag
- Monitoren van incidenten middels TRIR en LTIR rapportages

10. Onvoldoende groei bij invoering van de nieuwe strategie

Als gevolg van onvoldoende groeimogelijkheden met een aantrekkelijke risico rendementsverhouding of onduidelijkheid over de besluitvorming daarover, bestaat de kans dat de nieuwe strategie niet tot het gewenste additionele rendement leidt.

Beheersmaatregelen:

- Verwachte additionele rendement vanuit het strategische programma is taakstellend in het Operationeel Plan opgenomen
- De RvB beslist op basis van benodigde middelen en risico rendementsverhouding over de voorstellen
- Met het lopende verkoopproces wordt voor de commerciële activiteiten gezocht naar een nieuwe aandeelhouder, die de commerciële activiteiten wil uitbouwen

11. Herstructurering van de organisatie

Als gevolg van uiteenlopende belangen of fouten in de uitvoering, bestaat de kans dat niet alle drie de pijlers van de aandeelhoudersstrategie succesvol worden afgerond en daarmee niet de afzonderlijke continuïteit van deelnemingen en bedrijfsonderdelen geborgd kan worden

Beheersmaatregelen:

- Continue dialoog tussen Raad van Bestuur, Raad van Commissarissen en Aandeelhouderscommissie
- Verantwoordelijkheden duidelijk beleggen om effect op bedrijfsvoering te beperken
- Betrokkenheid van medewerkers behouden middels transparante communicatie
- Inschakelen van externe expertise

Samenvattende tabel:

	Risico	Beheersmaatregel	Risico-gebied	Huidig risico na mitigatie
1	Slechte marktomstandigheden	Commerciële strategie ontwikkelen	Strategisch	Hoog
2	Onvoorziene niet-beschikbaarheid van energiecentrales	Strakke sturing investerings- en onderhoudsprojecten	Operationeel	Hoog
3	Onvoorspelbaar overheidsgedrag	Voldoen aan alle regelgevingen	Compliance	Hoog
4	Uitkomsten rechtszaken	Combineren van interne kennis en expertise met extern advies	Financieel	Middel
5	Beheer liquide middelen en uitzettingen	Handhaving conservatief Treasury-beleid	Financieel	Middel
6	Invullen van kritieke functies	Perspectief voor medewerkers en spreiding van kennis	Operationeel	Laag
7	Wijzigingen in wet- en regelgeving	Flexibele organisatie met extern advies	Compliance	Laag
8	ICT Informatiebeveiliging	Specifieke doorlopende acties i.s.m. externe experts	Operationeel	Laag
9	Veiligheid	Veiligheidscultuur continu versterken	Operationeel	Laag
10	Onvoldoende groei bij invoering nieuwe strategie	Rendementssturing in Operationeel Plan	Strategisch	Middel
11	Herstructurering Organisatie	Verantwoordelijkheden beleggen en dialoog stakeholders	Strategisch	Middel

1.8.4 Risico-kenmerken van markten waarop PZEM actief is*Commodity marktrisico's*

Marktrisico's vloeien voort uit prijsbewegingen op de inkoop- en verkoopmarkten waarin PZEM actief is (commodities, valuta, transportcapaciteit, import/exportcapaciteit, etc). Het beleid van PZEM is erop gericht om op korte termijn de gevolgen van prijsbewegingen te beperken en op lange termijn de vigerende marktprijzen te volgen. Voor deze systematische beheersing bepaalt PZEM, afhankelijk van de verwachte prijsontwikkelingen, de inzet van zijn activa en welke posities worden ingenomen. Deze posities worden op dagelijkse basis gevolgd. Handelsrisico's worden beperkt door strikte toepassing van een stelsel van limieten. De belangrijkste limiet is gebaseerd op de Value-at-Risk methodiek.

Een risico voor de continuïteit van PZEM op termijn is een mogelijk ongunstige ontwikkeling van de commodityprijzen in de aankomende jaren en dan met name dalende elektriciteitsprijzen. Zo'n daling zou een direct drukkend effect hebben op de resultaten van de productie-eenheden. Het effect wordt

het hardst gevoeld bij afnamecontracten waarin geen correlatie bestaat tussen de marktprijs van elektriciteit en de brandstofprijs, zoals bij nucleair opgewekte elektriciteit. De verkoopopbrengsten dalen hier, terwijl de kostprijs nagenoeg stabiel is. Iedere euro die de verkoopprijs lager is, gaat daarmee direct in het resultaat, voor zover de output niet gehedged is. Het laatste kwartaal waren de prijsbewegingen extreem en juist omhoog gericht, waarmee de sterk oplopende (initial) marginverplichtingen over de output die juist wel gehedged was een risico vanuit liquiditeitsbeslag betekent.

Value-at-Risk

Bij de bepaling van de VaR wordt een aantal aannames voor diverse veranderingen in marktomstandigheden gehanteerd. De gehanteerde VaR geeft, met een betrouwbaarheid van 95%, de maximale daling van de waarde van de portefeuille aan als gevolg van prijsveranderingen over een periode van drie dagen (derhalve kan in 5% van de gevallen de waardedaling van de portefeuille de VaR overstijgen). De VaR wordt bepaald via Monte Carlo simulatie op basis van historische volatiliteit en correlaties. Doordat portfolio's tegengestelde posities bevatten en er een onderlinge correlatie is, is de VaR op de totale portfolio kleiner dan de som van de VaR's van de individuele portfolio's.

Cashflow hedging

PZEM gebruikt financiële instrumenten om fluctuaties in verwachte cashflows zoveel mogelijk te beperken. Om de gevolgen van toekomstige veranderingen in marktprijzen te beheersen maakt PZEM gebruik van derivaten zoals termijncontracten en swaps. De hedging instrumenten zijn derivaten in de door PZEM verhandelde commodities welke afgesloten worden om het cashflow-, prijs- en valutarisico te beperken. Hedge-accounting wordt toegepast om de totale waardemutatie van deze derivaten in de winst-en-verliesrekening te dempen.

Valutarisico's

Valutarisico's hebben betrekking op het prijsrisico dat samenhangt met de wijziging van wisselkoersen. Het risicobeleid van PZEM is er op gericht om valutarisico's op ingenomen posities in vreemde valuta af te dekken. Voor het afdekken van de risico's gebruikt PZEM financiële instrumenten (forward-transacties) om fluctuaties in verwachte kasstromen zoveel mogelijk te voorkomen.

Ingenomen valutaposities, die voortvloeien uit afgesloten (commodity)contracten, worden direct afgedekt en gemonitord binnen de vastgestelde limieten.

Valutarisico limieten worden periodiek in overleg met de Risk Management Committee vastgesteld en vervolgens bewaakt door de afdeling Treasury.

Renterisico's

Het risicobeleid van PZEM met betrekking tot renterisico's is er op gericht om de invloed van renteschommelingen te beperken. Voor het afdekken van de risico's maakt PZEM gebruik van derivaten, zoals interest rate swaps.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat PZEM onvoldoende financiële middelen ter beschikking heeft om aan haar korte termijn verplichtingen te voldoen. Gezien de hoeveelheid middelen die onder andere gegenereerd zijn door de verkoop van bedrijfsonderdelen, is dit risico op dit moment niet aanwezig. Op langere termijn zou een liquiditeitsrisico kunnen gaan spelen als de marktprijzen, tegen de verwachtingen in, zullen dalen.

Het beleid van PZEM op het gebied van liquide middelen en financiële assets is om deze te centraliseren in de holdingmaatschappij PZEM N.V. Op basis van het ondernemingsplan wordt jaarlijks het Treasury jaarplan opgesteld dat richting geeft aan de activiteiten van de afdeling Treasury. Een onderdeel hiervan is de wijze waarop overtollige middelen worden uitgezet met inachtneming van buffers voor operationele activiteiten.

1.9 Verklaring Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de inrichting en effectieve werking van ons systeem van risicomanagement en interne beheersing: het PZEM Internal Control Framework (PICF). De Raad van Bestuur heeft de opzet en werking gedurende 2021 geëvalueerd mede op basis van de Management in Control Statements die na evaluatie door Riskmanagement in de organisatie tot stand zijn gekomen.

Risico's nemen, is onlosmakelijk verbonden met ondernemen en met het uitvoeren van de strategie. Het PICF stelt PZEM in staat ondernemingsrisico's te onderkennen, beheerst te nemen, actief te volgen en daar waar nodig passende actie te nemen. De Raad van Bestuur streeft ernaar de kans op en de gevolgen van fouten, verkeerde beslissingen en onvoorziene omstandigheden zoveel mogelijk te reduceren.

De Raad van Bestuur realiseert zich dat het PICF geen absolute zekerheid biedt voor het realiseren van bedrijfsdoelstellingen, noch kan het alle onjuistheden, verlies, fraude en overtredingen van wetten en regels geheel voorkomen.

In control verklaring

Met inachtneming van het bovenstaande meent de Raad van Bestuur dat het risicomanagement en interne beheersing in 2021 naar behoren werkte en een redelijke mate van zekerheid geeft dat de jaarrekening over het verslagjaar geen onjuistheden van materieel belang bevat.

De Raad van Bestuur zal ook in 2022 toezien op handhaving van het PICF.

Bestuursverklaring

Voor zover ons bekend:

- geeft de jaarrekening een betrouwbaar beeld van de activa, de passiva, de financiële positie en het resultaat van PZEM N.V.
- geeft de additionele informatie, zoals opgenomen in dit jaarbericht, een goed beeld van de situatie op 31 december 2021 en de gang van zaken gedurende het boekjaar 2021 van PZEM N.V.
- beschrijft dit jaarbericht in het hoofdstuk Kansen en risico's de wezenlijke risico's waarmee PZEM N.V. zou kunnen worden geconfronteerd

Middelburg, 20 april 2022

Raad van Bestuur PZEM N.V.

Frank Verhagen
Niels Unger

Jaarrekening 2021

PZEM N.V.

Inhoudsopgave Jaarrekening

Geconsolideerde jaarrekening 2021	40
Geconsolideerde balans per 31 december 2021	41
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	42
Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	43
Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	44
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	45
Grondslagen voor de financiële verslaglegging	46
Toelichting op de geconsolideerde balans	63
Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	92
Toelichting op het geconsolideerde kasstroomoverzicht	98
Gebeurtenissen na balansdatum	99
Geconsolideerde deelnemingen	100
Niet-geconsolideerde deelnemingen	101
Enkelvoudige jaarrekening 2021	102
Enkelvoudige balans per 31 december 2021	103
Enkelvoudige winst-en-verliesrekening	104
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	105
Toelichting op de enkelvoudige balans	106
Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening	112

Geconsolideerde Jaarrekening 2021

GECONSOLIDEERDE BALANS

(Bedragen x EUR 1.000)

	Ref. nr.	31-12-2021	31-12-2020
Vaste Activa			
Immateriële vaste activa	1	1.574	1.445
Materiële vaste activa	2	661.470	510.794
Joint ventures, geassocieerde en overige deelnemingen	3	34.450	402.514
Leningen u/g deelnemingen	4	2.587	2.572
Uitgestelde belastingvorderingen	4	3.602	4.152
Overige financiële vaste activa	4	576.614	610.399
Derivaten	5	117.784	11.368
Financiële vaste activa		735.037	1.031.005
Totaal vaste activa		1.398.082	1.543.244
Vlottende activa			
Voorraden	6	89.581	74.515
Handelsdebiteuren	7	87.638	14.270
Actuele belastingvorderingen	7	118	12.814
Overige vorderingen	7	856.724	478.713
Derivaten	5	266.018	18.483
Totaal vorderingen		1.210.498	524.281
Vlottende activa		1.300.078	598.796
Liquide middelen	8	181.760	85.829
TOTAAL ACTIVA		2.879.920	2.227.870
Eigen vermogen		1.415.843	1.398.831
Netto resultaat lopend jaar		235.065	(21.841)
Groepsvermogen		1.650.909	1.376.990
Voorzieningen	9	548.510	531.109
Langlopende financiële verplichtingen	10	91.461	106.762
Uitgestelde belastingverplichtingen	11	27.238	11.400
Lease verplichting	11	6.424	6.643
Overige langlopende verplichtingen	11	32.468	30.824
Derivaten	5	111.818	22.383
Langlopende verplichtingen		817.919	709.122
Handelscrediteuren	12	18.836	12.035
Actuele belastingverplichtingen	12	27.309	16.698
Kortlopend deel van voorzieningen	12	41.626	31.635
Overige kortlopende verplichtingen	12	87.330	61.557
Derivaten	5	235.993	19.833
Vlottende passiva		411.093	141.758
Totaal verplichtingen		1.229.012	850.880
TOTAAL PASSIVA		2.879.920	2.227.870

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

(bedragen x EUR 1.000)

	Ref. nr.	2021	2020
Netto omzet	13	1.147.244	549.091
Inkoopwaarde van de omzet	14	(922.525)	(445.477)
Operationele bruto marge		224.719	103.615
Overige bedrijfsopbrengsten	15	6.902	5.042
Reële waardemutatie handelsportefeuille	16	(3.956)	490
Bruto marge		227.666	109.147
Diensten van derden	17	(48.485)	(46.511)
Personeelskosten	18	(42.343)	(41.200)
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	19	100.276	(48.658)
Overige bedrijfskosten	20	1.333	(1.762)
Totaal netto bedrijfslasten		10.781	(138.131)
Bedrijfsresultaat		238.447	(28.984)
Resultaat deelnemingen	21	2.714	21.711
Operationeel resultaat		241.161	(7.273)
Financiële baten en lasten	22	6.330	(4.991)
Resultaat voor belastingen		247.491	(12.264)
Vennootschapsbelasting	23	(12.426)	(9.576)
Resultaat na belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		235.065	(21.841)
Resultaat na belastingen uit activiteiten aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten		-	-
RESULTAAT IN HET JAAR		235.065	(21.841)
Resultaat toe te rekenen aan:			
AANDEELHOUDERS VAN PZEM N.V.		235.065	(21.841)

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN

(Bedragen x EUR 1.000)

	2021	2020
GEREALISEERDE RESULTATEN:		
Resultaat in het jaar na vennootschapsbelasting	235.065	(21.841)
NIET GEREALISEERDE RESULTATEN:		
Ongerealiseerde resultaten die niet naar de winst-en-verliesrekening zullen worden overgeboekt	-	-
Ongerealiseerde resultaten die naar de winst-en-verliesrekening kunnen worden overgeboekt		
1. Effectieve deel van winsten en verliezen op afdekkingsinstrumenten in een kasstroomafdekking		
Energiederivaten (bruto)	46.148	5.849
Herclassificatie van niet-gerealiseerd naar gerealiseerd resultaat	204	42.603
Niet-gerealiseerde resultaten op kasstroomafdekkingsinstrumenten energiederivaten	46.352	48.452
Rentederivaten (bruto)	922	(1.189)
Herclassificatie van niet-gerealiseerd naar gerealiseerd resultaat	5.223	5.479
Niet-gerealiseerde resultaten op kasstroomafdekkingsinstrumenten rentederivaten	6.145	4.290
(Uitgestelde) winstbelastingen	(13.644)	(532)
Totaal effectieve deel van winsten en verliezen op afdekkingsinstrumenten in een kasstroomafdekking	38.854	52.210
2. Aandeel in niet-gerealiseerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen		
Aandeel in niet-gerealiseerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen	-	-
Herclassificatie van niet-gerealiseerd naar gerealiseerd resultaat	-	-
Niet-gerealiseerde resultaten joint ventures en geassocieerde deelnemingen	-	-
(Uitgestelde) winstbelastingen	-	-
Totaal aandeel in niet-gerealiseerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen	-	-
3. Overige mutaties		
Herclassificatie van niet-gerealiseerd naar gerealiseerd resultaat	-	-
(Uitgestelde) winstbelastingen	-	-
Totaal overige mutaties	-	-
Totaal van niet-gerealiseerde resultaten	38.854	52.210
TOTAAL VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	273.919	30.369
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten toe te rekenen aan:		
AANDEELHOUDERS VAN PZEM N.V.	273.919	30.369

Voor toelichting op de mutaties in energie- en rentederivaten wordt verwezen naar onderdeel 5 in de Toelichting op de geconsolideerde balans.

GECONSOLIDEERD MUTATIEOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN

(bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gestort aandelen- kapitaal	Wettelijke reserve	Hedge reserve	Overige niet uitkeerbare reserves	Overige reserves	Onverdeeld resultaat
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2020	1.346.621	6.937	160.694	(63.875)	144	1.222.909	19.812
Resultaatverdeling 2019	-	-	-	-	-	19.812	(19.812)
Dividendbetaling	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	-	20.606	-	(148)	(20.458)	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	30.369	-	-	52.210	-	-	(21.841)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2020	1.376.990	6.937	181.300	(11.665)	(5)	1.222.263	(21.841)
Resultaatverdeling 2020	-	-	-	-	-	(21.841)	21.841
Dividendbetaling	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	-	(97.554)	-	(108)	97.662	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	273.919	-	-	38.854	-	-	235.065
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	1.650.908	6.937	83.746	27.189	(112)	1.298.084	235.065

In het mutatieoverzicht eigen vermogen wordt het verloop van het eigen vermogen toegelicht. Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt EUR 9.080.000 en is verdeeld in 20.000 aandelen met een nominale waarde van elk EUR 454. Per 31 december 2021 is EUR 6.937.120 geplaatst en volgestort. Gedurende het verslagjaar is hierin geen wijziging opgetreden. Alle aandelen kennen geen voorkeursrechten of beperkingen.

De wettelijke reserve betreft de niet-uitgekeerde winsten van deelnemingen; diensgevolge is de wettelijke reserve niet vrij uitkeerbaar. De afname hierin houdt met name verband met de verkoop van Evides. Dit geldt evenzeer voor de hedge-reserve welke in relatie moet worden gezien met de niet-gerealiseerde resultaten uit de reële waardemutatie van de derivaten, gebruikt voor hedge-doeleinden.

De veranderingen in de reële waarde na belastingen van de derivaten worden grotendeels in de hedge-reserve verwerkt. Voor nadere toelichting zie 5. Grondslagen voor de waardering van financiële instrumenten en 5.1.3. van de Toelichting op de geconsolideerde balans. De overige niet-uitkeerbare reserves betreft voornamelijk een herwaarderingsreserve derivaten.

De overige reserves betreffen de winstreserves.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

(opgesteld volgens de indirecte methode)

(Bedragen x EUR 1.000)

	2021	2020
Uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	238.447	(28.984)
Reële waardemutaties handelsportefeuille	3.956	(490)
Correctie vooruitontvangen omzet	529	391
Afschrijvingen en waardeverminderingen	50.109	48.193
Terugname bijzondere waardevermindering	(150.328)	-
<i>Mutaties in:</i>		
Voorzieningen	(5.223)	(23.096)
Voorraden/Onderhanden werk	(15.066)	(12.479)
Handelsvorderingen	(73.368)	6.413
Handelsschulden	6.801	(36.081)
Overige vorderingen/schulden	(343.959)	166.665
Overige mutaties	85	(64)
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	(288.103)	120.531
Kasstromen voortvloeiend uit ontvangen dividenden uit deelnemingen	15.146	17.492
Kasstromen voortvloeiend uit financiële lasten	(8.791)	(9.127)
Kasstromen voortvloeiend uit winstbelastingen	(4.379)	(5.638)
Kasstroom uit operationele activiteiten	(286.127)	123.260
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings en desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	(23.045)	(18.444)
Investerings en desinvesteringen in groepsmaatschappijen en deelnemingen (na aftrek van verworven liquide middelen)	(628)	(312)
Vervreemding van groepsmaatschappijen en deelnemingen (na aftrek van afgestane liquide middelen)	356.260	-
Mutatie in gestelde zekerheden	20.078	289
Storting EPZ Fonds	(10.719)	(10.719)
Overige financiële vaste activa	(11.006)	(10.247)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	321.581	(29.003)
VRIJE KASSTROOM VOOR DIVIDEND	35.454	94.257
Uit financieringsactiviteiten		
Bankkrediet	-	-
Opgenomen leningen	-	-
Aflossingen op leningen	(14.346)	(13.367)
Investerings en ontvangsten vanuit uitzettingen	75.128	(79.571)
Uitgekeerde dividenden	-	-
Lease verplichtingen	(305)	(349)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	60.476	(93.287)
ONTWIKKELING KASPOSITIE IN HET JAAR	95.931	970
Saldo liquide middelen begin boekjaar	85.829	84.859
Ontwikkeling kaspositie in het jaar	95.931	970
Eindsaldo liquide middelen volgens balans	181.760	85.829

Grondslagen voor de financiële verslaglegging

Deze geconsolideerde jaarrekening gaat over het jaar 2021 welke is geëindigd op balansdatum 31 december 2021.

PZEM N.V. (hierna: PZEM) is een naar Nederlands recht opgerichte naamloze vennootschap en is over geheel 2021 de moedermaatschappij van een aantal groepsmaatschappijen die zich bezig houden met:

- opwekken van, transporteren van, handelen in en leveren van energie;
- ontwikkelen en produceren van duurzame energie, onder andere op het gebied van windenergie, zonenergie en wateractiviteiten.

Mede in dit kader heeft de PZEM belangen in een aantal gezamenlijke overeenkomsten, geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen.

De aandeelhouders van PZEM N.V. zijn de provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten, enige Zuid-Hollandse en Noord-Brabantse gemeenten en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.

PZEM N.V. is statutair gevestigd in Middelburg aan de Poelendaelesingel 10, en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 22031457.

In 2021 hebben zich de volgende wijzigingen voorgedaan in de groep:

- Het faillissement van de Biovalue bedrijven (DELTA Biovalue B.V. en DELTA Biovalue Nederland B.V.) is in 2021 afgewikkeld.

De functionele valuta is de Euro. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld op basis van het continuïteitsbeginsel.

PZEM N.V. heeft gebruik gemaakt van de optie in Titel 9 Boek 2 BW om de enkelvoudige jaarrekening op te stellen volgens de IFRS grondslagen die worden gehanteerd in de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de uitzondering dat de groepsmaatschappijen en deelnemingen worden gewaardeerd op basis van de equity-methode.

De enkelvoudige winst-en-verliesrekening is op basis van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

Deze jaarrekening 2021 is op 20 april 2022 ondertekend en vrijgegeven voor publicatie door de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen zal de jaarrekening ter vaststelling en goedkeuring voorleggen aan de Algemene Vergadering op 1 juni 2022.

1A. Overeenstemmingsverklaring IFRS en samenvatting van wijzigingen in de waarderingsregels IFRS

De geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS), uitgegeven door de International Accounting Standards Board (IASB), en de interpretaties uitgegeven door het IFRS Interpretations Committee (IFRS IC) van de IASB die door Europese Commissie (EC) zijn goedgekeurd tot en met 31 december 2021.

Toepassing nieuwe IFRS-standaarden en/of aanvullingen

Ten opzichte van het voorgaande boekjaar zijn de volgende nieuwe standaarden en/of aanvullingen/verbeteringen door de IASB uitgegeven en door de EC goedgekeurd voor gebruik binnen de Europese Unie. De nog niet door de EC goedgekeurde wijzigingen zijn niet in onderstaand overzicht meegenomen.

1.1. De volgende standaarden en verbeteringen zijn door PZEM toegepast in de jaarrekening 2021

1) *IFRS 9/ IAS 39 / IFRS 4 / IFRS 7 / IFRS 16 Rentebenchmarkhervorming (fase 2)*

De wijzigingen bieden tijdelijke verlichtingen waardoor hedge accounting kan worden voortgezet tijdens de periode van onzekerheid vóór de vervanging van een bestaande rentebenchmark door een alternatieve bijna risicovrije rentevoet (een RFR). PZEM heeft een kasstroomafdekking met betrekking tot renteschommelingen. De cashflow hedge heeft een relatie met EURIBOR. Omdat EURIBOR de manier van berekenen al heeft gewijzigd (en dus voldoet aan de nieuwe Benchmark Reform), heeft dit geen gevolgen voor PZEM.

2) *IFRS 16 COVID-19 gerelateerde huurconcessies*

De wijziging van IFRS 16 Leaseovereenkomsten biedt huurders verlichting bij het toepassen van de IFRS 16-richtlijnen voor huurwijzigingen op huurconcessies die een direct gevolg zijn van de COVID-19-pandemie. Dit heeft geen impact op PZEM aangezien er geen huurwijzigingen zijn geweest in huurconcessies die zijn ontstaan als direct gevolg van de COVID-19-pandemie.

1.2. De volgende relevante standaarden en verbeteringen zijn door PZEM nog niet toegepast in de jaarrekening 2021. Deze zijn officieel van toepassing vanaf het boekjaar dat start op 1 januari 2022 of later

- 1) IFRS 17: Verzekeringscontracten
- 2) IFRS 3: Verwijzing naar het conceptuele kader
- 3) IAS 16: Materiële vaste activa: opbrengsten vóór beoogd gebruik
- 4) IAS 37: Verlieslatende contracten - kosten voor het vervullen van een contract
- 5) IAS 1: Classificatie van verplichtingen als kortlopend of langlopend
- 6) IAS 8: Definitie van schattingen
- 7) IAS 12: Uitgestelde belastingen met betrekking tot activa en verplichtingen die voortvloeien uit een enkele transactie
- 8) Jaarlijks verbeterprogramma 2020-2022:
IFRS Financiële instrumenten: vergoedingen in de '10 procent-test' voor het niet langer opnemen van financiële verplichtingen

2. Algemene grondslagen

2.1 Schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van een jaarrekening brengt met zich mee dat gebruik wordt gemaakt van schattingen en veronderstellingen die zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en op factoren die naar het oordeel van het management aanvaardbaar zijn. Deze schattingen hebben voornamelijk betrekking op de opbrengsten uit levering en transport van elektriciteit en gas aan eindverbruikers in verband met gespreide meteropname, op uitgestelde belastingvorderingen en voorzieningen. Deze schattingen en veronderstellingen hebben invloed op de jaarrekeninggegevens, waarbij de werkelijke gegevens kunnen afwijken. De effecten van schattingswijzigingen worden prospectief verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Schattingswijzigingen kunnen eveneens leiden tot wijzigingen in activa en verplichtingen of in componenten van het eigen vermogen. Dergelijke schattingswijzigingen worden verwerkt in de periode waarin een schattingswijziging heeft plaatsgevonden.

Bij de toelichtingen van de balans en winst-en-verliesrekening zijn eventuele bijzonderheden met betrekking tot schattingen en veronderstellingen apart vermeld. Met name de bepaling van de voorziening onrendabele contracten, maar ook de hoogte van de uitgestelde belastingvorderingen en (terugname van) impairment beoordelingen worden geraakt door inschattingen voor de toekomst, omdat de commodity-markten volatiel zijn. Hoewel de voorziening zo veel mogelijk is bepaald op basis van bestaande contracten en posities, is één van de meest bepalende factoren de veronderstelde ontwikkeling van de commodityprijzen (elektriciteit, gas, CO₂). De gehanteerde toekomstige prijspaden zijn de meest actuele prognoses per balansdatum van een gerenommeerd onafhankelijk adviesbureau; deze komen tot stand door diepgaande analyse van markten en regelgeving door dit bureau. Ook deze prijszets zijn echter voorspellingen.

2.2 Bijzondere waardevermindering van activa

Gedurende het verslagjaar wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor een bijzondere waardevermindering van activa. Indien dit het geval is, wordt een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde van het actief; deze is gelijk aan de hoogste van de reële waarde minus verkoopkosten (fair value less costs to sell) en de bedrijfswaarde (value in use). Als de reële waarde minus verkoopkosten leidt tot niet vermijdbare uitgaven, zal hiervoor een verplichting worden opgenomen. De bedrijfswaarde wordt bepaald door de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen, gebaseerd op de intern opgestelde en door de Raad van Bestuur goedgekeurde ondernemingsplannen, gebruik makend van een disconteringsvoet vóór belastingen die onder andere de actuele marktrente weergeeft. Specifieke risico's met betrekking tot het actief of de kasstroomgenererende eenheid zijn in de geschatte toekomstige kasstromen opgenomen. Ten aanzien van verantwoorde goodwill wordt jaarlijks beoordeeld of sprake is van een bijzondere waardevermindering.

Een bijzondere waardevermindering wordt verwerkt indien de boekwaarde van een actief of de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort, hoger is dan de realiseerbare waarde.

Bijzondere waardeverminderingen van aan kasstroomgenererende eenheden toegewezen activa worden eerst in mindering gebracht op de boekwaarde van aan kasstroom genererende eenheden (of groepen van eenheden) toegerekende goodwill en vervolgens naar rato in mindering gebracht op de boekwaarde van de overige activa van de eenheid (groep van eenheden). De betreffende activa worden niet lager gewaardeerd dan de eigen (individuele) realiseerbare waarde.

Een bijzondere waardevermindering wordt teruggenomen indien vastgesteld wordt dat de uitgangspunten zijn veranderd op basis waarvan in het verleden de realiseerbare waarde is bepaald. Een bijzondere waardevermindering wordt alleen teruggenomen voor zover de resterende boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde die, na aftrek van afschrijvingen, zou zijn bepaald in de veronderstelling dat geen bijzondere waardevermindering had plaatsgevonden. Een bijzondere waardevermindering of terugname hiervan wordt ten laste of ten gunste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen van goodwill worden niet teruggenomen.

2.3 Waardering financiële instrumenten

Tenzij anders aangegeven bij de toelichting op de afzonderlijke posten in de jaarrekening is het management van oordeel dat de boekwaarden van financiële instrumenten een redelijke benadering vormen van de reële waarde van de financiële instrumenten.

2.4 Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen zodra het redelijkerwijs zeker is dat aan de voorwaarden voor verkrijging is of wordt voldaan en dat de subsidies zijn of zullen worden ontvangen. Bij activering van investeringsprojecten worden ontvangen subsidies, evenals ontvangen bijdragen in de aanlegkosten, in mindering gebracht op de aanschafwaarde van de activa. Exploitatiesubsidies worden opgenomen onder de opbrengsten. Fiscale subsidieregelingen worden opgenomen bij de berekening van de belastingplicht.

2.5 Vreemde valuta

De activa en passiva die in vreemde valuta worden gehouden, worden omgerekend tegen de valutakoersen welke gelden aan het einde van de verslagperiode. De verschillen die verband houden met de wijziging van valutakoersen worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover deze geen betrekking hebben op de netto investering in buitenlandse deelnemingen; deze laatste leiden als onderdeel van de niet-gerealiseerde resultaten tot een mutatie in het eigen vermogen. In de winst-en-verliesrekening zijn de kosten en opbrengsten luidend in vreemde valuta, omgerekend naar euro's tegen de koers op het moment van de transactie.

2.6 Belastingen

2.6.1 Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat omvatten de actuele belastingen en de mutaties in de uitgestelde belastingen. Deze bedragen worden ten laste van het resultaat gebracht, dan wel via de niet-gerealiseerde resultaten in het eigen vermogen opgenomen.

De actuele belastingen betreffen de bedragen die waarschijnlijk verschuldigd en verrekenbaar zijn over het fiscale resultaat van het verslagjaar. Deze zijn berekend op basis van de geldende belastingwetgeving en -tarieven.

2.6.2 Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingen worden toegepast op de relevante verschillen die bestaan tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van activa en verplichtingen.

Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die naar verwachting van kracht zullen zijn wanneer de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld uitgaande van de geldende belastingwetgeving en -tarieven. Uitgestelde belastingen worden opgenomen tegen nominale waarde. Uitgestelde belastingvorderingen worden slechts opgenomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat voldoende fiscale winst en/of andere tijdelijke verschillen aanwezig zijn waarmee de uitgestelde belastingvordering verrekend kan worden.

Voor de voorwaartse compensatie van fiscale verliezen en de verrekening van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden wordt een uitgestelde belastingvordering opgenomen indien en voor zover er andere tijdelijke verschillen aanwezig zijn waarmee deze verrekend kunnen worden. Aangezien PZEM verkeert in een recente historie van fiscale verliezen worden ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden verder alleen tot uitdrukking gebracht in een uitgestelde belastingvordering er sprake is van overtuigend bewijs dat hiervoor voldoende toekomstige fiscale winsten aanwezig zullen zijn.

3. Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van PZEM N.V. en haar groepsmaatschappijen. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin zeggenschap terzake van het bestuur en het operationele en financiële beleid wordt uitgeoefend. Volgens IFRS 10, *Geconsolideerde jaarrekening* wordt zeggenschap uitgeoefend als de investeerder blootgesteld is aan of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming, en over de mogelijkheid beschikt deze opbrengsten via zijn macht over de deelneming te beïnvloeden. Bij de bepaling of er sprake is van zeggenschap worden de bestaande en potentiële stemrechten, die op balansdatum uitoefenbaar of converteerbaar zijn, meegewogen. Daarnaast wordt hierbij beoordeeld in hoeverre andere overeenkomsten aanwezig zijn die PZEM N.V. de mogelijkheid bieden het operationele en financiële beleid te bepalen.

Groepsmaatschappijen worden in de consolidatie betrokken vanaf het moment waarop van zeggenschap sprake is.

Anderzijds wordt vanaf de datum waarop van zeggenschap geen sprake meer is, de consolidatie beëindigd.

De groepsmaatschappijen zijn geconsolideerd volgens de integrale methode, waarbij vermogen en resultaat voor 100% in de consolidatie worden opgenomen. In het geval dat het belang in een groepsmaatschappij minder bedraagt dan 100% wordt het aandeel van derden afzonderlijk in de balans en de winst-en-verliesrekening tot uiting gebracht.

Gezamenlijke overeenkomsten (Joint arrangements) worden verantwoord voor het aandeel dat PZEM (of een van haar groepsmaatschappijen) heeft in de overeenkomst indien het gezamenlijke bedrijfsactiviteiten betreft. Ze worden betrokken in de consolidatie vanaf het moment waarop de overeenkomst tot stand gekomen is. Anderzijds wordt de consolidatie beëindigd vanaf de datum waarop de overeenkomst tot beëindiging is gekomen.

Gezamenlijke overeenkomsten die in de vorm van 'gezamenlijke bedrijfsactiviteiten' worden gevoerd, worden geconsolideerd volgens de partiële methode.

Hierbij wordt het belang als volgt in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt:

- Activa waarop de investeerder directe rechten heeft, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- Schulden waar de investeerder direct voor verantwoordelijk is, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- De opbrengsten uit de verkoop van de output van de gezamenlijke bedrijfsactiviteit door de gezamenlijke bedrijfsactiviteit zelf, en waarop de investeerder recht heeft, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening (de gezamenlijke bedrijfsactiviteit is zelfstandig verantwoordelijk voor de verkoop van de output);
- De opbrengsten van de verkoop van de output van de gezamenlijke bedrijfsactiviteit waarop de investeerder recht heeft, en waar de investeerder zelf voor gezorgd heeft, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- De kosten die direct aan de investeerder kunnen worden toegerekend verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- Activa, schulden, opbrengsten en kosten die niet direct aan de investeerders kunnen worden toegerekend, worden op indirecte wijze aan de investeerders toegekend op basis van hun relatieve aandeel in het belang in de gezamenlijke bedrijfsactiviteit.

Gezamenlijke overeenkomsten die in de vorm van een 'joint venture' worden uitgeoefend, worden volgens de equity-methode gewaardeerd en niet in de consolidatie betrokken.

Ook geassocieerde deelnemingen worden volgens de equity-methode gewaardeerd en niet in de consolidatie betrokken.

Purchase accounting

Purchase accounting wordt toegepast bij de verwerking van verwerving van groepsmaatschappijen. De waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen worden, indien nodig, aangepast teneinde een uniforme toepassing binnen PZEM te realiseren.

Reikwijdte van de consolidatie

In deze jaarrekening is separaat een overzicht opgenomen van de dochterondernemingen, deelnemingen en joint ventures, inclusief de betreffende kapitaalbelangen.

4. Grondslagen voor de balanswaardering

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, met uitzondering van de waardering op reële waarde van derivaten (financiële instrumenten) en hieronder aangegeven verschillen. Alle transacties in financiële instrumenten worden verantwoord op transactiedatum.

4.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben betrekking op software en klantcontracten.

Software

De geactiveerde software is gewaardeerd tegen historische kostprijs onder aftrek van afschrijvingen. Zij wordt in beginsel over een periode van 5 jaar lineair afgeschreven. De gebruiksduur wordt jaarlijks beoordeeld. Eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt.

Klantcontracten

Klantcontracten zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en worden afgeschreven over de verwachte levensduur.

4.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs, onder aftrek van gecumuleerde lineaire afschrijvingen op basis van een geschatte levensduur, welke op technisch-economische maatstaven wordt bepaald, rekening houdend met een geschatte restwaarde en onder aftrek van (eventuele) gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Ontvangen bijdragen van derden in aanlegkosten van vaste bedrijfsmiddelen zijn, in navolging van IFRIC 18, met terugwerking naar 1 januari 2009 niet meer in mindering gebracht op de waarde van de activa maar gepasseerd als vooruitontvangen omzet.

Kosten van externe financiering van activa (bouwrente) worden in de kostprijs opgenomen indien deze rechtstreeks aan het actief kunnen worden toegerekend.

Als een actief uit meerdere componenten met verschillende afschrijvingstermijnen en restwaarden bestaat, worden deze componenten afzonderlijk verantwoord. Investerings voor vervanging van componenten worden geactiveerd onder gelijktijdige afwaardering van de te vervangen componenten. De geschatte levensduur en de geschatte restwaarde worden jaarlijks ten tijde van het opstellen van het ondernemingsplan beoordeeld. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt de waardering aangepast.

Periodiek groot onderhoud aan gebouwen en installaties wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd en afgeschreven gedurende de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

De amoveringsvoorzieningen zijn geactiveerd onder de materiële vaste activa en worden afgeschreven over de verwachte levensduur van de centrale.

De materiële vaste activa in aanbouw zijn in de balans opgenomen tegen de per balansdatum bestede kosten van materiaal en diensten, kosten van directe manuren, een passend gedeelte van de direct toerekenbare overheadkosten en de rechtstreeks aan het actief toe te kennen financieringskosten.

4.3 Financiële vaste activa

Algemeen

Een bedrijfscombinatie is het samenbrengen van afzonderlijke entiteiten of bedrijfsactiviteiten in één verslaggevende entiteit. Een bedrijfscombinatie die in het toepassingsgebied valt wordt verwerkt volgens de overnamemethode, waarbij de volgende stappen genomen worden:

1. Identificatie van de overnemende partij;
2. Bepalen van de kostprijs van de bedrijfscombinatie;
3. Toerekenen van de kostprijs van de bedrijfscombinatie op de overnamedatum.

De kostprijs van een bedrijfscombinatie is het totaal van de reële waarde, op de datum van de ruil, van afgestane activa, aangegane of overgenomen verplichtingen en door de overnemende partij uitgegeven eigen vermogen instrumenten. Sinds de herziening van IFRS 3 (vanaf 2009 toegepast) worden de rechtstreeks aan de verwerving toe te rekenen kosten niet langer verwerkt als onderdeel van de kostprijs van de bedrijfscombinatie, maar direct ten laste van het resultaat gebracht. Goodwill wordt gewaardeerd als de waarde waarmee de kostprijs van de bedrijfscombinatie het belang van de overnemende partij in de netto reële waarde van de identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen overschrijdt.

Negatieve goodwill wordt direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen en minderheidsbelangen in het eigen vermogen.

Joint ventures, geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen

- Joint ventures zijn gezamenlijke overeenkomsten waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, rechten hebben op de netto activa van de overeenkomst. Deze partijen worden deelnemers in een joint venture genoemd.
- Een gezamenlijke bedrijfsactiviteit is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben (waaronder PZEM N.V. of een van haar dochtermaatschappijen), rechten hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst. Deze partijen worden deelnemers in een gezamenlijke bedrijfsactiviteit genoemd. PZEM N.V. neemt bij een gezamenlijke bedrijfsactiviteit haar activa en verplichtingen, opbrengsten en lasten voor haar aandeel in de gezamenlijke bedrijfsactiviteit op; het aandeel in het eigen vermogen van de gezamenlijke bedrijfsactiviteit vormt daarmee geen Financieel vast actief.
- Geassocieerde deelnemingen zijn die entiteiten waarin PZEM N.V. direct of indirect invloed van betekenis heeft, maar geen beslissende zeggenschap. In het algemeen is hiervan sprake indien PZEM N.V. tussen 20% en 50% van de stemrechten kan uitoefenen.
- Overige deelnemingen zijn niet-geassocieerde deelnemingen waarin PZEM N.V. een belang heeft dat kleiner is dan 20%.

In de jaarrekening is een overzicht opgenomen van de belangrijkste gezamenlijke overeenkomsten en deelnemingen.

Waardering joint ventures en (geassocieerde) deelnemingen

Investerings in joint ventures en geassocieerde deelnemingen worden in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt volgens de 'equity methode'. Volgens deze methode vindt de initiële waardering plaats tegen kostprijs, i.e. de reële waarde van de onderliggende activa en passiva, waarbij derhalve ook de betaalde goodwill in dit bedrag is opgenomen. Indien de reële waarde hoger is dan de kostprijs, wordt het positieve resultaat bij de deelneming verantwoord. Jaarlijks wordt het aandeel in het resultaat bij- of afgeboekt en worden dividenduitkeringen op de waardering in mindering gebracht. Indien de (gecumuleerde) verliezen van de joint venture en/of geassocieerde deelneming zouden leiden tot een negatieve boekwaarde, dan worden deze verliezen niet meer

verwerkt, tenzij PZEM N.V. de verplichting heeft, of betalingen heeft gedaan, om deze verliezen aan te zuiveren.

Mutaties in overige deelnemingen worden geboekt in de niet-gerealiseerde resultaten tenzij sprake is van een duurzame waardevermindering, deze wordt direct ten laste van het resultaat geboekt. Indien onvoldoende informatie beschikbaar is vindt waardering plaats tegen kostprijs.

Niet-uitgekeerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen alsmede rechtstreekse vermogensvermeerderingen betreffende deelnemingen waarvan uitkering niet zonder beperking kan worden bewerkstelligd, worden toegevoegd aan de wettelijke reserve.

De waarderingsgrondslagen van joint ventures en deelnemingen worden indien nodig aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen de PZEM-groep te realiseren.

Leningen u/g overige deelnemingen

Verstrekke leningen aan deelnemingen of aan externe partijen worden bij eerste waardering gewaardeerd tegen de reële waarde en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs. Door de korte looptijd is de geamortiseerde kostprijs in de regel gelijk aan de nominale waarde van de lening. Waar nodig wordt een voorziening getroffen in verband met mogelijke oninbaarheid, die in mindering wordt gebracht op deze waarde.

Deposito's en effecten – aangehouden tot einde looptijd

Termijndeposito's en effecten, waarvan de intentie bestaat om deze aan te houden tot het einde van de looptijd, worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Vorderingen met een looptijd korter dan één jaar worden gerapporteerd onder de vorderingen.

Niet beursgenoteerde aandelen

Wanneer niet beursgenoteerde aandelen behoren tot de handelsportefeuille worden deze gewaardeerd op reële waarde waarbij waardeveranderingen direct in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt.

Wanneer niet beursgenoteerde aandelen behoren tot de investeringen in eigen-vermogensinstrumenten worden deze gewaardeerd op reële waarde waarbij waardeveranderingen direct in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt.

Zowel PZEM N.V. als N.V. EPZ participeren in een aandelen/obligatiefonds van een beleggingsinstelling. Voor PZEM N.V. behoort deze participatie tot de handelsportefeuille terwijl N.V. EPZ deze participatie duurzaam aan houdt ten behoeve van de amovering van de kerncentrale.

4.4 Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, gebaseerd op basis van de FIFO-methode (first in first out) of tegen de netto opbrengstwaarde als deze lager is, onder aftrek van een voorziening voor incourantheid. De waardeverminderingen op voorraden worden ten laste van het resultaat geboekt en afzonderlijk vermeld.

4.5 Vorderingen

De handelsvorderingen worden bij eerste opname verwerkt tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen. Door de korte looptijd is de geamortiseerde kostprijs in de regel gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen.

De aangehouden CO₂ certificaten zijn bestemd voor eigen verbruik en bepaald op basis van de netto stand (aanwezige certificaten minus de benodigde certificaten als gevolg van emissie in 2021). De waardering geschiedt tegen historische aanschafprijs op basis van FIFO-methode.

4.6 Derivaten

Voor het onderdeel derivaten wordt verwezen naar onderdeel 5. 'Grondslagen voor de waardering van financiële instrumenten'.

4.7 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden niet alleen de geldmiddelen opgenomen maar ook kasequivalenten, die zonder materieel risico van waardeverandering in liquide middelen kunnen worden omgezet. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

4.8 Eigen vermogen

Dividenden worden opgenomen als een verplichting in de periode waarover ze worden toegekend.

4.9 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare feitelijke verplichtingen welke samenhangen met de bedrijfsactiviteiten. De voorzieningen worden opgenomen tegen de contante waarde van de te verwachten uitgaven minus de eventueel te verwachten eigen opbrengsten. De contante waarde wordt berekend met behulp van een disconteringsvoet vóór belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt. De verwachte uitgaven binnen één jaar na balansdatum worden opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

4.10 Langlopende verplichtingen

De langlopende verplichtingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode. De binnen één jaar vervallende aflossingsverplichtingen op langlopende verplichtingen worden opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

Het langlopende deel van de vooruit ontvangen omzet wordt onder langlopende verplichtingen geclassificeerd. Het gedeelte dat het eerstvolgende jaar vrijvalt wordt onder de kortlopende verplichtingen opgenomen. Het gedeelte dat betrekking heeft op het huidige verslagjaar is verwerkt in de omzet.

5. Grondslagen voor de waardering van financiële instrumenten

5.1 Financiële instrumenten

PZEM maakt gebruik van financiële instrumenten om de normale marktrisico's die samenhangen met zijn energie-, valuta- en renteposities te beheersen en te optimaliseren. PZEM past de standaard IFRS 9 *Financiële instrumenten* toe. Op grond van deze standaard worden derivaten (afgeleide financiële instrumenten) gewaardeerd tegen reële waarde (fair value) en worden handelscontracten in de winst-en-verliesrekening verwerkt op basis van 'fair value through P&L' (verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening).

Definiëring

Een derivaat is een financieel instrument of ander contract dat binnen het toepassingsgebied van IFRS 9 valt en dat de drie volgende kenmerken bezit:

- de waarde verandert als gevolg van veranderingen in een bepaalde rentevoet, de prijs van een financieel instrument, de commodityprijs, de valutakoers, een index van prijzen of rentevoeten of andere variabele, mits, in geval van een niet-financiële variabele, de variabele niet specifiek voor een contractpartij geldt (soms 'de onderliggende waarde' genoemd);
- er is geen of slechts een geringe netto aanvangsinvestering benodigd in verhouding tot andere soorten contracten die op vergelijkbare wijze reageren op veranderingen in marktfactoren;
- de afwikkeling vindt in de toekomst plaats.

5.2 Derivaten

PZEM handelt in contracten voor gas, elektriciteit, CO₂-certificaten en valuta voor het lopende kalenderjaar plus maximaal de drie daarop volgende jaren. PZEM beschouwt de markten voor deze producten als liquide voor deze periode: hiervoor zijn betrouwbare prijzen beschikbaar via brokers, beurzen en dataleveranciers. De reële waarde van commodity-contracten wordt bepaald via de DCF-methode op basis van deze prijzen; er wordt geen gebruik gemaakt van eigen waarderingsmodellen. De gepubliceerde maand-, kwartaal- en jaarprijzen worden slechts bewerkt om aan te sluiten op de relatieve perioden in de trade-systemen. Voor het afdekken van de renterisico's maakt PZEM gebruik van derivaten zoals interest rate swaps. Met behulp van deze swaps wordt bewerkstelligd dat de variabele rente wordt omgezet in een vaste rente. De reële waarde van rentederivaten wordt eveneens via de DCF-methode bepaald op basis van een yieldcurve uitgaande van op ECB (Europese Centrale Bank) data gebaseerde noteringen.

De reële waarde van de interest rate swaps omvat conform IFRS 13, *Waardering tegen reële waarde* de credit value adjustment (CVA) en de debet value adjustment (DVA), die het kredietrisico van alle betrokken partijen weerspiegelt. De waarde-mutaties in de CVA/DVA worden gerapporteerd in de winst-en-verliesrekening.

Rubricering en saldering

Derivaten worden onder de kortlopende, respectievelijk langlopende activa geclassificeerd indien de reële waarde positief is en onder de kortlopende, respectievelijk langlopende verplichtingen indien de reële waarde negatief is. Vorderingen en verplichtingen uit hoofde van derivaten voor verschillende transacties met dezelfde tegenpartij worden gesaldeerd indien er een contractueel of juridisch recht tot saldering bestaat en PZEM de desbetreffende kasstromen eveneens op gesaldeerde basis verrekent.

Verwerking reële waarde mutaties

Onder IFRS 9 worden energie commodity-contracten (elektriciteit, gas en CO₂-certificaten alsmede de daaraan gerelateerde posities in vreemde valuta) en renteswap contracten als derivaat aangemerkt. Onder IFRS 9 en IFRS 7, *Financiële instrumenten: informatieverschaffing*, worden alle derivaten vanaf eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde.

Als algemeen uitgangspunt geldt dat aanpassingen in de reële waarde van derivaten in het resultaat dienen te worden verwerkt. Uitzonderingen hierop zijn:

1. Own use behandeling: voor commodity-contracten voor eigen gebruik, productie en in- en verkoopcontracten die bestemd zijn voor fysieke levering aan eindgebruikers past PZEM accrual accounting toe, wat impliceert dat tussentijdse waardeinstijgingen niet in het resultaat worden verwerkt. Dergelijke transacties worden op het moment van effectuering tegen de dan geldende prijzen verwerkt als aan- of verkoop;
- 2a. Derivaten die aangegaan zijn ten behoeve van afdekking van een own use contract. Hiervoor kan onder voorwaarden hedge-accounting worden toegepast;
- 2b. Rente-derivaten. Hiervoor kan onder voorwaarden hedge-accounting worden toegepast.

Hedge-accounting

Hedge-accounting biedt de mogelijkheid om het effect van fair value mutaties op het resultaat te beperken, doordat bij hedge-accounting rekening wordt gehouden met tegengestelde effecten op het resultaat van fair value mutaties van de hedge-transacties en van de afgedekte posities; de fair value mutaties van derivaten worden in dit geval (via het overzicht van de niet-gerealiseerde resultaten) in het eigen vermogen verwerkt tot het moment dat de afgedekte positie/transactie wordt afgewikkeld.

PZEM maakt gebruik van derivaten om prijs- en valutarisico's die voortvloeien uit energie commodity-contracten af te dekken.

Met afgesloten renteswaps wordt het risico van fluctuaties in de kasstroom als gevolg van rentemutaties afgedekt. PZEM past hiervoor cashflow hedging (kasstroomafdekking) toe, waarbij door middel van hedge-transacties het risico van schommelingen in (toekomstige) kasstromen die het resultaat kunnen beïnvloeden, worden afgedekt. De hedges zijn toewijsbaar aan een specifiek risico dat is gerelateerd aan een balanspost of een toekomstige transactie die hoogstwaarschijnlijk is.

Criteria voor toepassing van hedge-accounting

Voor het toepassen van hedge-accounting gelden strikte regels ten aanzien van noodzakelijke documentatie en effectiviteit-meting. Op een derivaat kan hedge-accounting worden toegepast indien het voldoet aan de volgende criteria:

1. bij het aangaan van de transactie dient het derivaat formeel als hedge te worden aangemerkt en moeten de hedge-relatie, de doelstellingen van de hedge en de risicomanagement strategie worden gedocumenteerd;
2. voor cashflow hedges geldt dat ingedekte verwachte toekomstige transacties hoogst waarschijnlijk dienen te zijn en dat voornoemde verwachte toekomstige transacties de onderneming blootstellen aan schommelingen in (toekomstige) kasstromen, die invloed op het resultaat kunnen hebben;
3. de effectiviteit van de hedge-transactie kan betrouwbaar worden vastgesteld;
4. de hedge-transactie is naar verwachting in hoge mate effectief;
5. de hedge-transactie wordt periodiek beoordeeld op effectiviteit.

Effectiviteitsmeting van hedges en verwerking van mutaties

PZEM beoordeelt formeel, zowel bij het aangaan van de hedge-relatie als gedurende de looptijd daarvan, of de derivaten waarvan gebruik is gemaakt ten behoeve van hedge-transacties, effectief

zijn voor het opvangen van veranderingen in de reële waarde of kasstromen van de afgedekte positie. Hiertoe beoordeelt en bepaalt PZEM of veranderingen in de reële waarde of kasstromen van de afgedekte positie worden gecompenseerd door veranderingen in de reële waarde of kasstromen van het hedge-instrument.

Het effectieve deel van de wijzigingen in de reële waarde wordt (via het overzicht van de niet-gerealiseerde resultaten) in het eigen vermogen onder de hedge-reserves verwerkt.

Het ineffectieve deel van een hedge-relatie wordt bepaald door de mate waarin de veranderingen in de reële waarde van het derivaat verschillen van de veranderingen in de reële waarde van de afgedekte positie in een reële waarde hedge, of de mate waarin veranderingen in de reële waarde van het derivaat afwijken van de reële waardeverandering van de verwachte kasstroom in een kasstroom hedge. Ineffectieve hedges, het niet-effectieve gedeelte van een hedge en winsten en verliezen op componenten van een derivaat die bij de beoordeling van de effectiviteit van de hedge-transactie buiten beschouwing worden gelaten, worden direct in het resultaat verwerkt.

De cumulatieve bedragen die in het eigen vermogen zijn verwerkt, worden overgeheveld naar het resultaat in dezelfde periode waarin de afgedekte transactie in het resultaat wordt verwerkt.

PZEM beëindigt de hedge-accounting indien de hedge-relatie niet langer effectief is of indien niet langer verwacht wordt dat deze effectief zal blijven.

6. Grondslagen voor de resultaatbepaling

6.1 Netto omzet

Onder de netto omzet worden de direct toerekenbare opbrengsten verantwoord van aan derden geleverde goederen en diensten, onder aftrek van kortingen en over de omzet geheven en af te dragen belastingen zoals de omzetbelasting en energiebelasting.

Opbrengsten worden opgenomen als de wezenlijke risico's en voordelen van eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper. Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de verrichte prestaties aan het einde van de verslagperiode.

Voor de verantwoording van de omzet van elektriciteit wordt verondersteld dat de geproduceerde elektriciteit uit de eigen productiemiddelen (incl. gezamenlijke overeenkomsten), alsmede de gecontracteerde elektriciteit uit productiemiddelen van derden (inclusief de belangrijkste wind PPA-contracten), aan derden wordt verkocht en derhalve als omzet wordt verantwoord. Daarnaast wordt de aan eindverbruikers geleverde elektriciteit volledig bij derden ingekocht en derhalve ook als omzet verwerkt.

Inkoop- en verkoopwaarden van handelscontracten met betrekking tot gas en elektriciteit die geen fysieke levering betreffen zijn gesaldeerd indien dit contractueel overeengekomen is.

6.2 Netto bedrijfslasten

De netto bedrijfslasten worden bepaald op basis van verkregen prestaties en op basis van de hiervoor reeds gememoreerde grondslagen met betrekking tot waardering en afschrijving. De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin zij daadwerkelijk worden geëffectueerd; verliezen worden genomen in het jaar waarin zij voorzienbaar zijn.

6.3 Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben volgens de effectieve rente methode. Kosten van externe financiering, gerelateerd aan de vervaardiging of verwerving van vaste activa (bouwrente) worden in voorkomende gevallen geactiveerd.

7. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode en op basis van de werkelijke balansmutaties. Onderscheid is aangebracht tussen de operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. Het kortlopend deel van de langlopende verplichtingen is in de balans opgenomen als onderdeel van de overige (kortlopende) verplichtingen, de mutatie op het kortlopende deel van de langlopende verplichtingen is in het kasstroomoverzicht echter verantwoord onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Kasstromen, gerelateerd aan minderheidsdeelnemingen (uitkering van dividenden), financiële baten en lasten en winstbelastingen (belastingaanslagen) zijn gebaseerd op de werkelijke ontvangsten en betalingen.

PZEM gebruikt uitzettingen (deposito's, effecten, etc.) om de onderneming te financieren. Een tijdelijk overschot wordt uitgezet en een tijdelijk tekort wordt vanuit de uitzettingen aangevuld. Hierdoor passen de "investerings" in uitzettingen naar hun aard beter in de financieringskasstroom dan in de investeringskasstroom en zijn daar dan ook gepresenteerd.

Toelichting op de geconsolideerde balans

1. Immateriële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Software	Klant contracten
2020			
Boekwaarde per 1 januari 2020	1.049	210	839
Investerings	630	630	-
Afschrijvingen	(234)	(187)	(47)
Desinvesteringen	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2020	1.445	653	792
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	3.179	2.623	556
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2020	4.625	3.277	1.348
2021			
Boekwaarde per 1 januari 2021	1.445	653	792
Investerings	331	331	-
Afschrijvingen	(202)	(156)	(47)
Desinvesteringen	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2021	1.574	829	746
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	3.188	2.585	603
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	4.762	3.414	1.348
Afschrijvingstermijnen in jaren		5	28

Bijzondere waardevermindering

In 2021 is er geen aanleiding geweest om te beoordelen of sprake zou zijn van een bijzondere waardevermindering van het hierboven verantwoorde immaterieel vast actief.

Software

In 2021 heeft Sloecentrale geïnvesteerd in nieuwe software als vervanging voor een oude applicatie.

Klantcontracten

Deze immateriële vaste activa worden afgeschreven over de verwachte levensduur van de Sloecentrale. De afschrijving is gestart in 2009.

2. Materiële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Activa in aanbouw	Lease activa	Bijdrage van derden
2020							
Boekwaarde per 1 januari 2020	503.910	149.532	301.688	36.103	9.636	8.610	(1.660)
Investerings	18.461	230	13.813	2.309	1.602	508	-
Afschrijvingen	(47.911)	(13.614)	(27.226)	(6.227)	-	(892)	48
Bijzondere waardevermindering	-	-	-	-	-	-	-
Desinvesteringen	(233)	(839)	(330)	(1)	-	(45)	982
Overige mutaties	36.569	35.276	1.291	-	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2020	510.794	170.585	289.236	32.184	11.238	8.181	(630)
Boekwaarde voor aftrek bijdragen	511.425	170.585	289.236	32.184	11.238	8.181	
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	755.443	91.257	584.847	78.211	-	1.127	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2020	1.266.867	261.842	874.083	110.396	11.238	9.309	
2021							
Boekwaarde per 1 januari 2021	510.794	170.585	289.236	32.184	11.238	8.181	(630)
Investerings	29.121	3.489	25.277	3.315	(3.070)	110	-
Afschrijvingen	(49.859)	(15.977)	(26.651)	(6.380)	-	(899)	48
Terugname bijzondere waardevermindering	150.328	-	150.328	-	-	-	-
Desinvesteringen	(6.368)	-	(6.344)	-	-	(24)	-
Overige mutaties	27.454	27.454	-	-	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2021	661.470	185.551	431.845	29.120	8.168	7.369	(583)
Boekwaarde voor aftrek bijdragen	662.053	185.551	431.845	29.120	8.168	7.369	
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	890.624	137.434	656.048	95.116	-	2.026	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	1.552.676	322.985	1.087.893	124.236	8.168	9.395	
Afschrijvingstermijnen in jaren		0 - 40	7 - 40	5 - 15	nvt		

De overige mutatie in gebouwen en terreinen in 2021 heeft betrekking op de verhoging en activering van de amoveringsvoorziening van de kerncentrale als gevolg van een nieuwe studie naar de benodigde uitgaven bij amovering. In 2020 betrof de overige mutatie een verhoging van de voorziening als gevolg van een lagere disconteringsvoet.

De investeringen in machines en installaties (inclusief de mutaties in activa in aanbouw) hebben met name betrekking op vervangingsinvesteringen en maatregelen om de (nucleaire) veiligheid bij EPZ verder te verhogen. Een deel heeft ook betrekking op groot onderhoud van en verbeteringen aan de Sloecentrale.

In 2017 heeft een bijzondere waardevermindering plaats gevonden door de afwaardering van de geactiveerde fair value van de uitbreiding van het aandelenbelang in EPZ, van 50% naar 70%, in 2011 van EUR 292,5 mln. Door de gestegen elektriciteitsprijzen is deze bijzondere waardevermindering ultimo 2021 volledig teruggenomen voor een bedrag van EUR 150,3 mln. Dit is het bedrag van de waardevermindering uit 2017 verminderd met de (gemiste) reguliere afschrijvingen in de tussenliggende periode.

De activa in aanbouw hebben per ultimo 2021 voor EUR 1,9 mln. betrekking op investeringen in software die na gereedkomen zullen worden opgenomen onder de immateriële vaste activa.

De lease activa hebben met name betrekking op huurcontracten voor terrein en kantoorruimte en de leasecontracten van het wagenpark.

3. Joint Ventures, geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen

(Bedragen x EUR 1.000)

	Totaal	Joint Ventures	Overige deelnemingen
Boekwaarde per 1 januari 2020	397.984	383.265	14.719
Investerings/Verkopen	312	-	312
Ontvangen dividenden/ontvangsten	(17.493)	(17.493)	-
Resultaat	21.711	24.315	(2.604)
Overige mutaties	-	-	-
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2020	402.514	390.087	12.427
Openingsbalans per 1 januari 2021	402.514	390.087	12.427
Investerings/Verkopen	(355.693)	(354.550)	(1.143)
Ontvangen dividenden/ontvangsten	(15.146)	(15.145)	(1)
Resultaat	26.419	24.741	1.677
Resultaat uit verkoop	(23.644)	(23.644)	-
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	34.450	21.489	12.960

Op 8 december 2021 heeft PZEM haar aandelenbelang (50%) in waterbedrijf Evides verkocht aan haar aandeelhouders. Tot 8 december zijn de resultaten en dividendontvangsten nog toegerekend aan PZEM. Omdat Evides wel verkocht is naar de stand (en waardering) per 1 januari 2021 leidt de transactie tot een boekverlies uit de verkoop.

De ontvangsten uit hoofde van dividenduitkeringen zijn met name toe te rekenen aan waterbedrijf Evides.

Het resultaat betreft de resultaten die door de joint ventures en overige deelnemingen zijn gerealiseerd.

3.1 Joint Ventures

Samenvattende balans- en resultaatinformatie met betrekking tot de joint ventures (op basis van IFRS, 100% belang).

EVIDES N.V.

(Bedragen x EUR 1.000)

	31-12-2021	31-12-2020
Flottende activa	-	74.086
<i>waarvan liquide middelen</i>	-	1.971
Vaste activa	-	1.217.115
Kortlopende verplichtingen	-	(176.330)
<i>waarvan financiële verplichtingen</i>	-	97.001
Langlopende verplichtingen	-	(566.828)
<i>waarvan financiële verplichtingen</i>	-	527.556
	2021	2020
Omzet	317.754	311.061
Netto resultaat uit voortgezette activiteiten	45.212	45.986
Netto resultaat uit beëindigde activiteiten	-	-
Netto resultaat	45.212	45.986
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	45.212	45.986
Ontvangen dividend door PZEM N.V.	12.450	15.000
Afschrijvingen en bijzondere waardevermindering	81.146	79.231
Totaal van rentelasten en -baten	4.126	2.283
Vennootschapsbelasting	6.042	538
	31-12-2021	31-12-2020
Vermogen	-	548.043
Aandelenbelang	0%	50%
Goodwill	-	95.502
BOEKWAARDE	-	369.524

PZEM N.V. had, met haar 50% aandelenbelang in Evides N.V., gezamenlijke zeggenschap omdat de belangrijkste besluiten (om de relevante activiteiten te beïnvloeden) met meerderheid van stemmen door de aandeelhouders genomen moesten worden. Aangezien PZEM N.V. alleen recht had op dividend (en niet op andere output van Evides), werd Evides N.V. als Joint Venture gerapporteerd.

OVERIGE JOINT VENTURES

(Bedragen x EUR 1.000)

	31-12-2021	31-12-2020
Netto resultaat uit voortgezette activiteiten toe te rekenen aan PZEM N.V.	3.621	1.322
Netto resultaat uit beëindigde activiteiten toe te rekenen aan PZEM N.V.	-	-
Niet-gerealiseerde resultaten toe te rekenen aan PZEM N.V.	-	-
Totaal van (niet-)gerealiseerde resultaten toe te rekenen aan PZEM N.V.	3.621	1.322
BOEKWAARDE	21.489	20.563

De overige joint ventures hebben met name betrekking op de deelneming in BMC Moerdijk.

3.2 Overige deelnemingen

Alle participaties die gerapporteerd worden onder de overige deelnemingen zijn opgenomen in het overzicht van niet-geconsolideerde deelnemingen.

In het licht van het Borssele convenant is in 2007 het Sustainable Energy Technology Fund opgericht (SET Fund C.V.), waarin de toenmalige energiebedrijven DELTA (via DELTA Investeringsmaatschappij B.V. als stille vennoot; huidig PZEM resp. PZEM

Investeringsmaatschappij B.V.) en Essent (huidig onderdeel van RWE) beiden voor 50% participeerden.

Gelet op de statuten van dit fonds en de gewijzigde aandelenverhouding in N.V. EPZ is per 23 december 2011 een nieuw fonds, SET Fund II C.V., opgericht. In SET Fund II C.V. participeerde PZEM bij aanvang voor 69,65% en Essent (RWE) voor 29,85% in het initieel kapitaal van EUR 10 mln. Gezien de beperkte zeggenschap worden beide ondernemingen gekwalificeerd als 'financiële instrumenten' en gewaardeerd tegen reële waarde. De participatie van PZEM (via PZEM Investeringsmaatschappij B.V. als stille vennoot) in SET Fund I C.V. bedraagt ultimo 2021 37,38% met een boekwaarde van EUR 7,5 mln. (ultimo 2020: 37,67% met een boekwaarde van EUR 7,1 mln.). Voor SET Fund II C.V. is dit ultimo 2021 18,26% met een boekwaarde van EUR 4,2 mln. (ultimo 2020: 18,20% met een boekwaarde van EUR 4,0 mln.).

3.3 Transacties met verbonden partijen

Hieronder zijn de transacties met verbonden partijen opgenomen voor zover de waarde van de verbonden partij materieel is in de PZEM jaarcijfers en de verkoop- en inkooptransacties, debiteuren en crediteuren en de verstrekte leningen niet minder bedragen dan EUR 5 mln. De transacties zijn marktconform.

Ten behoeve van de vorderingen op verbonden partijen zijn geen voorzieningen voor oninbaarheid opgenomen omdat hier geen noodzaak toe bestaat. De aandeelhouders van PZEM (provincies en gemeentes) zijn weliswaar verbonden partijen maar er vinden geen significante transacties plaats tussen PZEM en haar aandeelhouders. De vergoedingen aan Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen zijn toegelicht onder de personeelskosten respectievelijk de overige bedrijfskosten.

(Bedragen x EUR 1.000)

	% Deelneming	Verkochte goederen		Ingekochte goederen		Debiteuren	
		2021	2020	2021	2020	31-12-2021	31-12-2020
BMC Moerdijk B.V.	50,00%	341	198	23.924	8.562	43	43
TOTAAL		341	198	23.924	8.562	43	43

(Bedragen x EUR 1.000)

	% Deelneming	Crediteuren		Verstrekte leningen		Rentebaten	
		31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	2021	2020
BMC Moerdijk B.V.	50,00%	413	442	2.422	2.595	172	173
TOTAAL		413	442	2.422	2.595	172	173

4. Overige financiële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Leningen u/g deelnemingen	Uitgestelde belasting vorderingen	Overige financiële vaste activa
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2020 (LANGLOPEND)	566.063	2.855	7.274	555.934
Terugboeking kortlopend gedeelte	415.817	-	-	415.817
Nieuwe vorderingen	674.130	-	-	674.130
Resultaat	7.572	-	(2.550)	10.122
Ontvangen aflossingen	(674.730)	(283)	-	(674.446)
Ten laste van eigen vermogen	(572)	-	(572)	-
Overige mutaties	8	-	(0)	8
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2020	988.287	2.572	4.152	981.563
Kortlopend gedeelte	(371.164)	-	-	(371.164)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2020	617.123	2.572	4.152	610.399
OPENINGSBALANS PER 1 JANUARI 2021 (LANGLOPEND)	617.123	2.572	4.152	610.399
Terugboeking kortlopend gedeelte	371.164	-	-	371.164
Nieuwe vorderingen	741.220	-	-	741.220
Resultaat	20.433	-	(1.513)	21.946
Ontvangen aflossingen	(798.450)	-	-	(798.450)
Ten laste van eigen vermogen	(13.566)	-	(13.566)	-
Overige mutaties	14.626	15	14.530	82
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	952.551	2.587	3.602	946.361
Kortlopend gedeelte	(369.748)	-	-	(369.748)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021 (LANGLOPEND)	582.803	2.587	3.602	576.614

4.1 Leningen u/g deelnemingen

De leningen u/g deelnemingen betreft een tweetal achtergestelde leningen.

De gewogen gemiddelde rentevoet bedraagt in 2021 6,9% (2020: 6,9%).

4.2 Uitgestelde belastingvorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Materiële vaste activa	(1.513)	-
Voorzieningen	14.529	-
Hedgereserve ingevolge IAS39 / derivaten	(9.414)	4.152
TOTAAL	3.602	4.152

De uitgestelde belastingvorderingen hebben betrekking op de deelneming Sloecentrale en PZEM zelf. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden zoveel mogelijk gesaldeerd voor zover ze betrekking hebben op dezelfde belastingplichtige entiteit of fiscale eenheid. De opgenomen uitgestelde belastingvorderingen per ultimo 2021 bestaan (voor saldering) uit EUR 17,3 mln. (2020 EUR 4,2 mln.) aan uitgestelde belastingvorderingen en € 13,7 mln. (2020 EUR 0 mln.) aan uitgestelde belastingsschulden.

De opgenomen uitgestelde belastingvorderingen zien allen toe op tijdelijke belastbare verschillen die naar verwachting in toekomstige jaren tot belastingbesparing zullen leiden.

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de jaarrekening beoordeeld in hoeverre verrekenbare verliezen tot toekomstige belastingbesparing zullen leiden. Deze beoordeling heeft er toe geleid dat in 2021 er, tot de hoogte dat hier uitgestelde belastingverplichtingen tegenover staan, een uitgestelde belastingvordering voor is opgenomen voor een bedrag van EUR 20,9 mln. Omdat PZEM uit een recente periode van fiscale verliezen komt is er overtuigend bewijs voor nodig om ook de resterende verrekenbare verliezen op de balans tot uitdrukking te brengen. Hiervan is, gezien de nog steeds onzekere en volatiele markt, geen sprake. Daarom is er nog steeds voor een bedrag van EUR 177,0 mln. aan verrekenbare verliezen waarvoor geen latente belastingvordering is opgenomen.

De opgenomen latente belastingvordering in verband met verrekenbare verliezen is, vanwege saldering met een hogere latente belastingverplichting opgenomen onder de uitgestelde belastingsschulden.

In 2021 heeft PZEM voor het eerst sinds 2017 een fiscaal positief resultaat behaald.

4.3 Overige financiële vaste activa

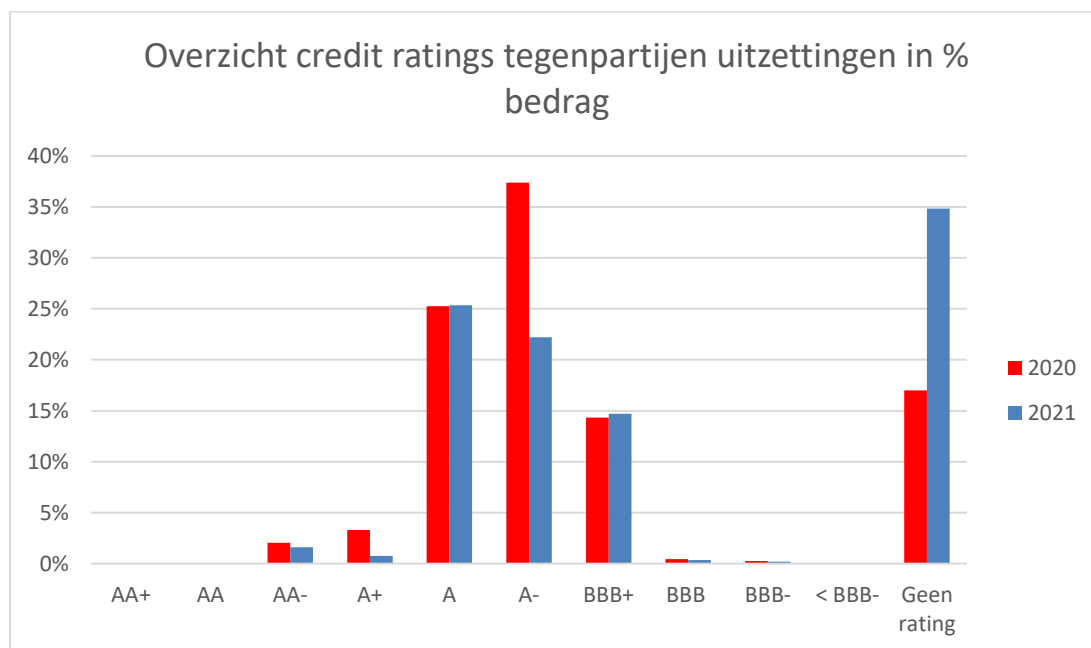
De overige financiële vaste activa bestaan ultimo 2021 voornamelijk uit uitzettingen en gestelde zekerheden.

Sinds de invoering van IFRS 9 per 1 januari 2018 dient bij de initiële verwerking van vorderingen al rekening te worden gehouden met verwachte kredietverliezen. Om de hoogte van deze 'expected loss' in te schatten heeft PZEM aansluiting gezocht naar de externe rating van de tegenpartijen. Hierbij heeft PZEM gekozen om de volgende percentages te hanteren bij de volgende ratings:

Externe credit rating	Percentage 'Expected loss'
> A-	0,1%
BBB+	0,2%
BBB of BBB-	0,5%
< BBB- of geen rating	1%

Er is door PZEM gekozen voor relatief lage percentages, omdat deze uitzettingen en gestelde zekerheden een relatief kortlopend karakter (ca. 1,5 jaar) hebben.

De procentuele verdeling van alle uitzettingen en gestelde zekerheden (zowel langlopend als kortlopend) over de verschillende credit ratings is onderstaand schematisch weergegeven.

Overzicht credit rating tegenpartijen uitzettingen en gestelde zekerheden in % van het bedrag

Deposito's en effecten

Door de verkoop van het Netwerkbijzand en de Retail-activiteiten in 2017 heeft PZEM een significante hoeveelheid liquide middelen tot haar beschikking gekregen. De middelen worden in eerste instantie ingezet voor de operationele activiteiten. De resterende middelen worden uitgezet en belegd conform het treasurystatuut. Deze uitzettingen en beleggingen bestaan vooral uit bancaire termijndeposito's, obligaties en effecten en vertegenwoordigen ultimo 2021 een waarde van EUR 646,8 mln. (exclusief voorziening 'expected loss'). Van dit saldo heeft EUR 319,0 mln. een looptijd langer dan 1 jaar. Een bedrag van EUR 118,0 mln. heeft betrekking op effecten die PZEM heeft belegd in het fonds waarin EPZ, via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale

Borssele, tevens heeft belegd. In totaal (incl. het deel van EPZ) is ultimo 2021 EUR 363,7 mln. belegd in dit fonds.

Gestelde zekerheden

De gestelde zekerheden bestaan uit waarborgsommen en bankgaranties. Een deel van de zekerheden is verstrekt aan tegenpartijen ten behoeve van operationele activiteiten waaronder de handelsactiviteiten. Deze zekerheden zijn voornamelijk voortgekomen uit de downgrade van de corporate credit rating in 2017. Dit heeft geresulteerd in de verplichting tot het verstrekken van extra zekerheden aan handelspartijen. Ultimo 2021 is voor EUR 53,9 mln. (exclusief voorziening 'expected loss') aan zekerheden gesteld (2020: 47,3 mln.) waarvan EUR 11,7 mln. met een looptijd langer dan 1 jaar (2020: 31,8 mln.).

Daarnaast zijn onder de financiële vaste activa de beleggingen via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele verantwoord die de financiële zekerheid biedt die de Kernenergiewet vereist omtrent het aanwezig zijn van voldoende financiële middelen voor ontmanteling van de kerncentrale na de verwachte sluitingsdatum. Doordat de gelden aan een aparte stichting toebehoren, wordt het risico afgedekt dat bij een faillissement van de vergunninghouder de beschikbare gelden in de boedel vallen. Ultimo 2021 bedroegen de gelden in de stichting voor het 70% deel van PZEM EUR 245,7 mln. (2020 EUR 220,6 mln.)

5. Derivaten en risicomanagement

PZEM handelt in energie commodity-contracten en valuta voor het lopende kalenderjaar plus de drie daaropvolgende jaren. PZEM beschouwt de markten voor deze producten als voldoende liquide voor deze periode. Prijzen zijn beschikbaar via brokers, beurzen en dataleveranciers. De reële waarde van commodity-contracten wordt bepaald op basis van deze gepubliceerde prijzen; er wordt geen gebruik gemaakt van eigen waarderingsmodellen. De gepubliceerde maand-, kwartaal- en jaarprijzen worden slechts bewerkt om aan te sluiten op de relatieve perioden in de trade-systemen.

Voor het afdekken van de renterisico's maakt PZEM gebruik van derivaten zoals interest rate swaps. Met behulp van deze swaps wordt bewerkstelligd dat de variabele rente wordt omgezet in een vaste rente.

In dit hoofdstuk worden de volgende onderdelen behandeld:

- 5.1 Derivaten
 - 5.1.1 Samenhang derivaten in de jaarrekening
 - 5.1.2 Derivatenpositie
 - 5.1.3 Verloop van de hedge-reserve
 - 5.1.4 Hiërarchie van financiële instrumenten
- 5.2 Risicomanagement
 - 5.2.1 Risicobeheer
 - 5.2.2 Marktrisico's
 - 5.2.3 Liquiditeitsrisico
 - 5.2.4 Kredietrisico's

5.1 Derivaten

5.1.1 Samenhang derivaten in de jaarrekening 2021

(Bedragen x EUR 1.000)

	Stand derivaten				Mutatie derivaten	
	Activa 2021	Activa 2020	Passiva 2021	Passiva 2020	Mutatie 2021 activa	Mutatie 2021 passiva
Derivaten op de balans (zie 5.1.2)						
Vaste activa	117.784	11.368			106.417	
Vlottende activa	266.018	18.483			247.535	
	383.802	29.851			353.951	
Langlopende verplichting			111.818	22.383		89.434
Kortlopende verplichting			235.993	19.833		216.160
			347.811	42.216		305.595
Overige balansposities gerelateerd aan derivaten						
Hedge-reserve (zie 5.1.3)			27.189	(11.665)		38.854
Uitgestelde belasting (zie 5.1.3)	(9.414)	4.229		-	(13.643)	-
Subtotaal	(9.414)	4.229	27.189	(11.665)	(13.643)	38.854
Gecumuleerde ineffectiviteit (derivaten Sloe)			(112)	73		(185)
Gecumuleerde ineffectiviteit (Mark-to-Market)			(499)	3.456		(3.955)
	(9.414)	4.229	26.578	(8.136)	(13.643)	34.714
Totaal	374.388	34.080	374.388	34.080	340.308	340.308

Van de waardemutaties is een bedrag van EUR 38,9 mln. positief (2020: EUR 52,2 mln. positief) verwerkt via de hedge-reserve. De marktwaarde van de derivatenportefeuille is boven bij de contractwaarde komen te liggen.

De reële waarde van in- en verkoopcontracten bij dezelfde tegenpartij van exact dezelfde commodity over exact dezelfde periode worden netto gepresenteerd in de jaarrekening aangezien deze ook netto worden afgerekend bij levering.

5.1.2a Saldering van financiële activa

2021

(Bedragen x EUR 1.000)

	Activa					
	Vaste activa			Vlottende activa		
	Bruto	Netting	Netto	Bruto	Netting	Netto
Commodity contracten						
Gas	147.730	61.761	85.970	565.738	331.735	234.003
Elektriciteit	272.795	269.443	3.352	1.339.735	1.326.375	13.360
Overige	30.349	1.886	28.463	27.920	9.784	18.136
Overige derivaten						
Valuta contracten				519	-	519
Totaal	450.875	333.090	117.784	1.933.912	1.667.894	266.018

5.1.2b Saldering van financiële passiva

2021						
<i>(Bedragen x EUR 1.000)</i>						
	Passiva					
	Langlopend			Kortlopend		
	Bruto	Netting	Netto	Bruto	Netting	Netto
Commodity contracten						
Gas	(62.117)	(61.761)	(357)	(419.805)	(331.735)	(88.070)
Elektriciteit	(374.681)	(269.443)	(105.237)	(1.469.737)	(1.326.375)	(143.362)
Overige	(1.886)	(1.886)	-	(9.784)	(9.784)	
Overige derivaten						
Valuta contracten				(138)		(138)
Renteswaps	(6.224)		(6.224)	(4.423)		(4.423)
Totaal	(444.908)	(333.090)	(111.817)	(1.903.887)	(1.667.894)	(235.993)

5.1.3 Verloop van de hedge-reserve

De veranderingen in de reële waarde na belastingen van de derivaten vormen onderdeel van de hedge-reserve; dit is een niet vrij uitkeerbare reserve. De hedge-reserve vertoonde het volgende verloop over de afgelopen twee jaar.

Verloop Hedge-reserves

<i>(Bedragen x EUR 1.000)</i>						
	Commodity contracten				Swaps	
	Gas	Elektriciteit	CO₂	Totaal	Rente swaps	Totaal
2020						
Hedge-reserve 1-1-2020 bruto	(38.504)	(13.370)	4.206	(47.668)	(20.968)	(68.637)
Mutaties 2020						
Opgenomen in Eigen Vermogen	14.516	(14.121)	5.455	5.849	(1.189)	4.660
Vrijval naar resultaat	34.607	11.865	(3.868)	42.603	5.479	48.082
Totaal mutaties 2020	49.122	(2.256)	1.586	48.453	4.290	52.743
Hedge-reserve 31-12-2020 bruto	10.618	(15.626)	5.792	785	(16.678)	(15.895)
Uitgestelde belasting	-	-	-	-	4.229	4.229
Hedge-reserve 31-12-2020	10.618	(15.626)	5.792	785	(12.450)	(11.666)
2021						
Hedge-reserve 1-1-2021 bruto	10.618	(15.626)	5.792	785	(16.678)	(15.895)
Mutaties 2021						
Opgenomen in Eigen Vermogen	193.237	(188.008)	40.920	46.148	922	47.070
Vrijval naar resultaat	(9.778)	11.089	(1.106)	205	5.223	5.428
Totaal mutaties 2021	183.459	(176.919)	39.813	46.353	6.145	52.499
Hedge-reserve 31-12-2021 bruto	194.077	(192.545)	45.605	47.138	(10.533)	36.604
Uitgestelde belasting	(50.072)	49.677	(11.766)	(12.161)	2.747	(9.414)
Hedge-reserve 31-12-2021	144.005	(142.868)	33.839	34.976	(7.787)	27.189

De opbouw van de bruto hedge-reserve ultimo 2021 met betrekking tot de commodities kan als volgt worden toegewezen aan de komende jaren:

Stand Hedge-reserve commodities bruto

(Bedragen x EUR 1.000)

	Commodities			
	Gas	Elektriciteit	CO ₂	Totaal
2022	118.740	(100.022)	17.383	36.101
2023	61.316	(75.071)	17.167	3.412
2024	14.021	(17.452)	11.056	7.624
2025				-
Totaal	194.078	(192.545)	45.605	47.138

De vrijval uit de hedge-reserve voor commodities in het resultaat komt ten laste van de operationele bruto marge.

Er is in het afgelopen jaar geen sprake geweest van hedge-relaties die gedisccontinueerd zijn in verband met het niet doorgaan van een verwachte transactie.

De commodityderivaten laten per 31 december 2021 een vordering zien. Over het algemeen zullen hogere gas- en CO₂ prijzen leiden tot een hogere vordering. Hogere elektriciteitsprijzen zullen over het algemeen leiden tot een lagere vordering.

De hedge-reserve in verband met commodityderivaten draagt per 31 december 2021 bij aan het eigen vermogen. Bij hogere gas- en CO₂ prijzen ontstaat een grote bijdrage aan het eigen vermogen en bij hogere elektriciteitsprijzen een lagere bijdrage.

5.1.4 Hiërarchie van financiële instrumenten

De financiële instrumenten betreffen uitsluitend terugkerende waarderingen, gewaardeerd tegen reële waarde, en zijn geclassificeerd volgens onderstaande hiërarchie zoals vereist door IFRS 13, *Waardering tegen reële waarde*:

Niveau 1: Inputs van niveau 1 zijn op actieve markten genoteerde prijzen (niet gecorrigeerd) voor identieke activa of verplichtingen, waartoe de entiteit toegang heeft op de waarderingsdatum.

Niveau 2: Inputs van niveau 2 zijn andere inputs dan in niveau 1 opgenomen genoteerde prijzen die direct of indirect voor het actief of de verplichting waarneembaar zijn.

Inputs op niveau 2 omvatten:

- a) Op actieve markten genoteerde prijzen voor soortgelijke activa of verplichtingen;
- b) Op niet-actieve markten genoteerde prijzen voor identieke of soortgelijke activa of verplichtingen;
- c) Andere inputs dan genoteerde prijzen die voor het actief of de verplichting waarneembaar zijn, bijvoorbeeld:
 - i) rentevoeten en rentecurves die regelmatig worden gepubliceerd
 - ii) impliciete volatiliteiten en
 - iii) creditspreads (renteverschillen);
- d) Door de markt onderbouwde inputs.

Niveau 3: Inputs van niveau 3 zijn niet-waarneembare inputs voor het actief of de verplichting.

Activa en Passiva gewaardeerd tegen reële waarde

(Bedragen x EUR 1.000)

(Bedragen x EUR 1.000)	reële waarde hiërarchie								
	Totaal 31 december		Niveau 1		Niveau 2		Niveau 3		
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	
Activa									
Derivaten	383.802	29.851	-	-	383.802	29.851	-	-	
Gedeelte van Overige deelnemingen en overige financiële vaste activa	375.389	360.543	363.675	349.424	-	-	11.714	11.119	
Totaal activa	759.191	390.395	-	363.675	349.424	383.802	29.851	11.714	11.119
Passiva									
Derivaten	347.811	42.216	-	-	347.811	42.216	-	-	
Totaal passiva	347.811	42.216	-	-	347.811	42.216	-	-	

De mutatie in 2021 van 'Gedeelte van Overige deelnemingen en overige financiële vaste activa' bedraagt EUR 14,8 mln. Dit bestaat voor EUR 11,3 mln. uit investeringen/nieuwe vorderingen, voor EUR 20,5 mln. uit desinvesteringen en voor EUR 24,0 mln. uit positief resultaat.

Tot de overige deelnemingen behoren de participaties in SET Fund C.V. en SET Fund II C.V. (zie ook toelichting 3.3).

Onder de overige financiële vaste activa zijn opgenomen de beleggingen uitgezet via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele (zie ook toelichting 4.3) en beleggingen vanuit PZEM in hetzelfde fonds waarin EPZ, via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele, gelden heeft belegd.

De reële waarden zijn gebaseerd op:

- waardering in overeenstemming met International Private Equity and Venture Capital (IPEV) Guidelines uitgegeven door IPEV en goedgekeurd door Invest Europe (voorheen; the European Private Equity and Venture Capital Association (EVCA));
- speciaal opgerichte vermogensfondsen met een eigen marktwaarde per participatie.

5.2 Risicomanagement

5.2.1 Risicobeheer

PZEM handelt op de internationale gas- en elektriciteitsmarkten. De prijzen op deze markten bewegen sterk. Door gebruik te maken van financiële instrumenten tracht PZEM commodity marktrisico's, valutarisico's, renterisico's, liquiditeitsrisico en kredietrisico's te managen en te mitigeren. De randvoorwaarden hiervoor zijn vastgelegd in de Financial Risk Manual en in het Treasury Statuut.

De Risk Management Committee heeft onder verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur algemene procedures en limieten vastgesteld en ziet er op toe dat de energiehandel- en verkoopactiviteiten van PZEM binnen de gestelde risicomarges blijven.

Hierna wordt een toelichting gegeven op verschillende soorten risico's en de wijze waarop PZEM daarmee omgaat.

5.2.2 Marktrisico's

5.2.2.1 Commodity prijsrisico's

Marktrisico's vloeien voort uit prijsbewegingen in de inkoop- en verkoopmarkten waarin PZEM actief is (commodities, valuta, transportcapaciteit, import/exportcapaciteit, etc). Het beleid van PZEM is erop gericht om op korte termijn de gevolgen van prijsbewegingen te beperken en op lange termijn de vigerende marktprijzen te volgen. Voor deze systematische beheersing bepaalt PZEM, afhankelijk van de verwachte prijsontwikkelingen, de inzet van zijn activa en welke posities worden ingenomen. Deze posities worden op dagelijkse basis gevolgd. Handelsrisico's worden beperkt door strikte toepassing van een stelsel van limieten. De belangrijkste limiet is gebaseerd op de Value-at-Risk methodiek.

Een risico voor PZEM op termijn is een mogelijk ongunstige ontwikkeling van de commodityprijzen in de aankomende jaren, en dan met name dalende elektriciteitsprijzen. Zo'n daling zou een direct drukkend effect hebben op de resultaten van de productie-eenheden. Het effect wordt het hardst gevoeld bij afnamecontracten waarin geen correlatie bestaat tussen de marktprijs van elektriciteit en de brandstofprijs, zoals bij nucleair opgewekte elektriciteit en energie uit kippenmest (betreft deelnemingsresultaat). De verkoopopbrengsten dalen hier, terwijl de kostprijs nagenoeg stabiel is. Iedere daling van de verkoopprijs, komt direct tot uitdrukking in het resultaat, voor zover de output niet gehedged is.

5.2.2.2 Value-at-Risk

Bij de bepaling van de VaR wordt een aantal aannames voor diverse veranderingen in marktomstandigheden gehanteerd. De gehanteerde VaR geeft, met een betrouwbaarheid van 95%, de maximale daling van de waarde van de portefeuille aan als gevolg van prijsveranderingen over een periode van drie dagen. De VaR wordt bepaald via Monte Carlo simulatie op basis van historische volatiliteit en correlaties. Doordat portfolio's tegengestelde posities bevatten en er een onderlinge correlatie is, is de VaR op de totale portfolio kleiner dan de som van de individuele VaR's van de portfolio's.

Binnen PZEM is VaR een belangrijk instrument voor het beheer van de Trade portfolio en deze wordt daarom dagelijks berekend en gerapporteerd. De VaR voor de assets en voor de totale portfolio wordt tevens dagelijks gerapporteerd maar is geen primaire sturingsparameter. De assets worden gehedged via een vooraf vastgesteld lock-in schema om de gemiddelde marktwaarde te realiseren. Afwijkingen van dit schema vallen binnen de Trade Books, waarvoor VaR wel de leidende

risicomaatstaf is. De VaR van de Trade portfolio bedraagt per ultimo 2021 EUR 1,8 mln. (2020: EUR 0,3 mln.).

5.2.2.3 Cashflow hedges

PZEM gebruikt financiële instrumenten om fluctuaties in verwachte cashflows zoveel mogelijk te beperken. Om de gevolgen van toekomstige veranderingen in marktprijzen te beheersen maakt PZEM gebruik van derivaten zoals termijncontracten en swaps. De hedging instrumenten zijn derivaten in de door PZEM verhandelde commodities welke afgesloten worden om het cashflow-, prijs- en valutarisico te beperken. Hedge-accounting wordt toegepast om de totale waardemutatie van deze derivaten in de winst-en-verliesrekening te dempen.

Waar toegestaan neemt PZEM deze financiële instrumenten en fysieke aankoop- en verkoopcontracten boekhoudkundig op in een cashflow hedge-relatie onder IFRS 9. Hierbij is het item dat is gehedged de toekomstige aankooptransactie (centrales, lange termijn sourcing) of verkooptransactie (sales) van gas of elektriciteit.

Cash flow hedges elektriciteit en brandstoffen

(Bedragen x EUR 1.000)

	Cashflow hedges					Gemiddelde prijs	Contract waarde
	2022	2023	2024	2025 en later	Totaal		
2021							
Gas forwards	142.226	58.447	17.890		218.563	0,310	(352.685)
Elektriciteit forwards	(131.994)	(58.518)	(12.934)		(203.447)	68,572	244.205
Elektriciteit swaps	11.119	(13.028)	(10.755)		(12.664)	73,146	103.067
CO ₂ forwards	25.948	16.265	11.721		53.934	42,376	(58.437)
Totaal	47.299	3.166	5.921	0	56.386		

Cash flow hedges elektriciteit en brandstoffen

(Bedragen x EUR 1.000)

	Cashflow hedges					Gemiddelde prijs	Contract waarde
	2021	2022	2023	2024 en later	Totaal		
2020							
Gas forwards	14.528	452	(1.664)	2	13.318	0,152	(175.017)
Elektriciteit forwards	(13.012)	(1.907)	(2.125)	-	(17.044)	44,092	150.544
Elektriciteit swaps	(1.449)	766	(788)	-	(1.471)	42,158	8.031
CO ₂ forwards	88	3.306	1.627	-	5.021	25,988	(18.192)
Totaal	154	2.617	(2.950)	2	(177)		

In de hedge-reserve is de waardeontwikkeling van onderliggende derivaten opgenomen in de periode dat deze opgenomen zijn in een effectieve hedge-relatie. De in het overzicht 'cash flow hedges' weergegeven derivaten betreffen de derivaten die per balansdatum opgenomen zijn in een hedge-relatie.

Een mismatch ontstaat doordat:

- in het overzicht 'cash flow hedges' ook het ineffektieve deel van de hedge-instrumenten is opgenomen;
- de waardeontwikkeling in de hedge-instrumenten tot het aangaan van een hedge relatie ook is opgenomen in het overzicht 'cashflow hedges';
- in de hedge-reserve de waardeontwikkeling is opgenomen van de hedge-instrumenten welke in het verleden waren opgenomen in een hedge-relatie, doch per einde boekjaar niet daarin zijn opgenomen.

De in de hedge-reserve gerapporteerde waarden houden rekening met de toewijzingsdatum van een instrument in een hedge-relatie; deze kan afwijken van de handelsdatum.

Daarnaast wordt in de hedge-reserve alleen het effectieve gedeelte van de totale in de hedge toegewezen reële waarde van de hedge instrumenten meegenomen.

5.2.2.4 Valutarisico's

Valutarisico's hebben betrekking op het prijsrisico dat samenhangt met de wijziging van wisselkoersen. Het risicobeleid van PZEM is er op gericht om valutarisico's op ingenomen posities in vreemde valuta af te dekken. Voor het afdekken van de risico's gebruikt PZEM financiële instrumenten (forward-transacties) om fluctuaties in verwachte kasstromen zoveel mogelijk te voorkomen.

Ingenomen valutaposities, die voortvloeien uit afgesloten (commodity)contracten, worden direct afgedekt. Hierdoor is het resterende risico bij koerswijzigingen verwaarloosbaar klein.

Valutarisico limieten worden periodiek in overleg met de Risk Management Committee vastgesteld en vervolgens bewaakt door de afdeling Treasury.

Ten behoeve van de omrekening van in de balans begrepen valuta-posities zijn de volgende koersen ten opzichte van de Euro gebruikt:

Koersen		
Middenkoersen	31-12-2021	31-12-2020
Amerikaanse dollar	1,1334	1,1228
Britse pond	0,8382	0,8972

5.2.2.5 Renterisico's

Het risicobeleid van PZEM met betrekking tot renterisico's is er op gericht om de invloed van renteschommelingen op de kasstroom te beperken. Voor het afdekken van de risico's maakt PZEM gebruik van derivaten zoals interest rate swaps.

Afgedekte leningen

Binnen de groep zijn een aantal renteswaps afgesloten. Deze swaps zijn allen effectief per balansdatum. De gevoeligheid is berekend door de floating spot met 10% te verhogen respectievelijk te verlagen. Enkele van deze rentederivaten zijn te classificeren als optiecontracten waarvoor de uitzondering genoemd in IFRS 9, alinea 6.2.4, geldt. De verandering in de intrinsieke waarde wordt verwerkt in de hedge-reserve, de verandering in de tijdswaarde wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening. In de tabel is het verschil van de 10% stijging,

dan wel 10% daling weergegeven ten opzichte van de boekwaarde per 31 december 2021. Over de rentederivaten wordt geen Value-at-Risk (VaR) berekend.

Gevoeligheidsanalyse renterisico's									
<i>(Bedragen x EUR 1.000)</i>									
	Stijging 10%						Daling 10%		
	Positie 31 december		Waardestijging t.o.v. actuele balans				Waarde t.o.v. yieldcurve		Waardedaling t.o.v. actuele balans
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Derivaat									
Derivaat	(10.533)	(16.678)	(10.684)	(16.590)	(151)	88	(10.610)	(16.279)	(77)
Uitgestelde belasting	2.747	4.229	2.757	4.147	10	(82)	2.737	4.070	(10)
Totaal	(7.786)	(12.449)	(7.927)	(12.443)	(141)	6	(7.873)	(12.209)	(87)
Renteswaps									
Hedgereserve	7.786	12.449	7.813	12.765	27	316	7.873	12.209	87
Totaal	7.786	12.449	7.813	12.765	27	316	7.873	12.209	87
Resultaat swaps	-	-	-	-	-	-	-	-	-

De rentederivaten laten per 31 december 2021 een schuldpositie zien. Bij een hogere yieldcurve neemt deze schuldpositie af.

De hedge-reserve in verband met renteswaps heeft per 31 december 2021 een debetstand binnen het eigen vermogen. Bij een hogere yieldcurve ontstaat een lagere debetstand binnen het eigen vermogen.

Niet afgedekte leningen

Het grootste gedeelte van de leningen per 31 december 2021 is gehedged. Doordat de hedges geruime tijd geleden zijn afgesloten ligt de feitelijke rente ruim boven de huidige marktrente.

5.2.3 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat PZEM onvoldoende financiële middelen ter beschikking heeft om aan haar korte termijn verplichtingen te voldoen. Gezien de hoeveelheid middelen die onder andere gegenereerd is door de verkoop van bedrijfsonderdelen, is dit risico op dit moment niet aanwezig. Op langere termijn zou een liquiditeitsrisico kunnen gaan spelen als de marktprijzen, tegen de verwachtingen in, sterk zullen verslechteren.

Het beleid van PZEM op het gebied van kapitaalbeheer is er op gericht om het aantrekken en aflossen van financiële middelen en het beheer van de liquide middelen zo veel mogelijk te centraliseren in de holdingmaatschappij PZEM N.V. Op basis van het ondernemingsplan wordt jaarlijks het financieringsplan opgesteld dat richting geeft aan de activiteiten van de afdeling Treasury. Een onderdeel hiervan is de wijze waarop overtollige middelen worden uitgezet (conform het daarvoor vastgestelde beleid) met inachtneming van buffers voor operationele activiteiten. Er vindt continue monitoring op de ontwikkeling van de kasstromen plaats.

Een aantal onderdelen van de PZEM Groep heeft een eigen financieringslijn, te weten:

1. Sloe Centrale B.V. is gefinancierd met projectfinanciering, waarvan de stand ultimo 2021 EUR 107,6 mln. (op basis van het 50%-belang) bedroeg;
2. N.V. EPZ heeft geen kredietlijnen aangetrokken, omdat de eigen kaspositie voldoende is. Indien financiering op EPZ-niveau noodzakelijk zou worden, dan zal dit worden gearrangeerd op een non-recourse basis.

Standard & Poor's heeft de creditrating van PZEM in 2017 verlaagd naar BB volgend op de verkoop van het Netwerkbedrijf en de Retail-activiteiten.

De downgrade van de corporate credit rating in 2017 heeft geresulteerd in de verplichting tot het verstrekken van extra zekerheden aan (commodity) handelspartijen, waardoor de druk op de liquiditeitspositie is toegenomen. De verstrekte zekerheden bedragen per balansdatum EUR 54 mln. Op 9 februari 2021 heeft PZEM de credit rating ingetrokken.

Om inzicht te verschaffen in het liquiditeitsrisico zijn in de volgende tabel de contractuele looptijden weergegeven van de financiële verplichtingen:

Contractuele looptijd van financiële verplichtingen ultimo 2021

(Bedragen x EUR 1.000)	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Crediteuren	56.385	-	-	56.385
Rentedragende leningen	15.511	71.591	20.523	107.626
Derivaten	235.993	111.818	-	347.811
Voorzieningen	41.626	98.097	450.413	590.135
Overige	42.210	2.507	36.385	81.102
Totaal	391.726	284.012	507.321	1.183.059

Contractuele looptijd van financiële verplichtingen ultimo 2020

(Bedragen x EUR 1.000)	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Crediteuren	12.035	-	-	12.035
Rentedragende leningen	14.557	67.773	39.852	122.182
Derivaten	19.833	22.383	-	42.216
Voorzieningen	31.635	112.053	419.056	562.745
Overige	63.698	2.020	35.447	101.165
Totaal	141.758	204.229	494.355	840.343

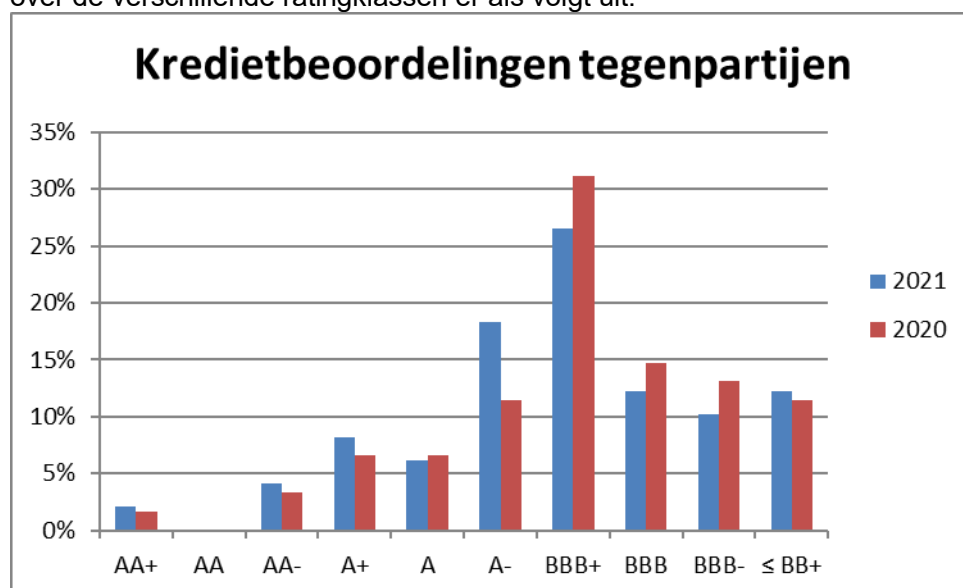
De contractuele looptijd van de financiële verplichtingen geeft de te verwachten uitgaande kasstromen weer met betrekking tot de op de balansdatum uitstaande schulden.

De post voorzieningen is onder de contractuele verplichtingen meegenomen aangezien hier merendeels contracten onder liggen. Vanwege het karakter van de verplichting en de omvang hiervan zijn de voorzieningen in dit overzicht opgenomen.

5.2.4 Kredietrisico's

Kredietrisico betreft het verlies dat zou kunnen ontstaan indien een tegenpartij in gebreke blijft bij het voldoen aan de contractuele verplichting. PZEM heeft kredietlimieten opgesteld met betrekking tot zijn externe tegenpartijen teneinde het kredietrisico te beperken. Een intern kredietbeoordelingssysteem stelt voor elke externe tegenpartij een kredietlimiet vast. Dit interne beoordelingssysteem is gebaseerd op beschikbare, gepubliceerde informatie over de betreffende onderneming of de garantsteller daarvan (jaarverslagen, creditratings, etc.). Indien de creditrating van een externe tegenpartij of de garantsteller daarvoor niet (langer) investment grade is, wordt geen (additioneel) kredietrisico geaccepteerd.

Ultimo 2021 ziet de procentuele verdeling van de creditrating van de externe tegenpartijen van PZEM over de verschillende ratingklassen er als volgt uit:

Naast de hierop gebaseerde kredietlimieten hanteert PZEM verschillende instrumenten om kredietrisico's te beheersen, waaronder het handelen onder standaardcontracten en voorwaarden,

het handelen via beurzen, het diversifiëren naar eindgebruikers en het vragen van aanvullende zekerheden.

Voor eindgebruikers waaraan door PZEM energie wordt geleverd, wordt de kredietwaardigheid bepaald op basis van gegevens van externe informatieleveranciers. Bij bestaande klanten is ook het historische betaalgedrag een afweging voor het al dan niet aangaan van een leveringscontract. Voor een deel van de zakelijke eindgebruikers is het debiteurenrisico afgedekt door middel van een kredietverzekering. Zo nodig worden aanvullende zekerheden in de vorm van bankgarantie, waarborgsom of vooruitbetaling gevraagd.

6. Voorraden

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Grondstoffen	63.130	66.175
Hulpmateriaal	4.324	4.259
Eindproduct	3.664	3.641
Handelsgoederen	19.855	1.856
Totaal	90.973	75.931
Voorziening incurante voorraden	(1.392)	(1.416)
TOTAAL VOORRADEN	89.581	74.515

Van de voorraad grondstoffen per 31 december 2021 heeft een bedrag van EUR 19,8 mln. betrekking op vooruitbetalingen op splijststofelementen. De voorraad handelsgoederen, welke bestaat uit de fysieke gasvoorraad, is zowel in volume als prijs toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

7. Vorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Handelsdebiteuren	87.638	14.270
Nog te factureren bedragen	130.182	40.540
Belastingen	118	12.814
Deposito's en effecten	327.228	355.231
Gestelde zekerheden	42.120	15.457
Vorderingen in verband met handelsposities	345.575	37.475
CO ₂ certificaten & GvO's	2.532	18.571
Overige en overlopende activa	9.086	11.439
TOTAAL VORDERINGEN (EXCLUSIEF DERIVATEN)	944.480	505.798

Door de verkoop van het Netwerkbedrijf en de Retail-activiteiten in 2017 heeft PZEM een significante hoeveelheid liquide middelen tot haar beschikking gekregen. De middelen worden in eerste instantie ingezet voor de operationele activiteiten. De resterende middelen worden uitgezet en belegd conform het Treasury Statuut. Deze uitzettingen en beleggingen bestaan vooral uit bancaire termijndeposito's en obligaties en vertegenwoordigen ultimo 2021 een waarde van EUR 646,8 mln (exclusief voorziening 'expected loss'). Van dit saldo heeft EUR 327,8 mln. (exclusief voorziening 'expected loss') een looptijd korter dan 1 jaar.

De gestelde zekerheden bestaan uit waarborgsommen en bankgaranties. Een deel van de zekerheden is verstrekt aan tegenpartijen ten behoeve van operationele activiteiten waaronder de handelsactiviteiten. Deze zekerheden zijn voornamelijk voortgekomen door de downgrade van de corporate credit rating in 2017. Dit heeft geresulteerd in de verplichting tot het verstrekken van extra zekerheden aan handelspartijen. Daarnaast zijn er garanties verstrekt als gevolg van juridische processen. Ultimo 2021 is voor EUR 53,9 mln. (exclusief voorziening 'expected loss') aan zekerheden gesteld waarvan EUR 42,1 mln. (exclusief voorziening 'expected loss') met een looptijd korter dan 1 jaar.

De vorderingen in verband met handelsposities, betreffen bij beurzen of tegenpartijen gestorte middelen in het kader van de handelsactiviteiten. Door de toegenomen volatiliteit in de commodity prijzen verlangen beurzen ook hogere zekerheden om bij hen aan te houden. Marginverplichtingen (die na het storten van de margin leiden tot vorderingen in verband met handelsposities) bij beurzen bestaan uit een initiële storting (Initial Margin) en afhankelijk van de marktprijsbewegingen ook het verschil tussen de contract prijs en de huidige marktprijs (Variation Margin). Wanneer beurzen vòòr het in levering komen van de transactie de Variation Margin al afrekenen, wordt deze niet als aparte schuld opgenomen maar in mindering gebracht op deze vorderingen in verband met handelsposities.

Op de vorderingen is een voorziening in verband met mogelijke oninbaarheid in mindering gebracht van EUR 0,4 mln. (2020: EUR 0,4 mln.).

Per ultimo 2020 waren de CO₂ certificaten die naar verwachting nodig waren ten behoeve van de elektriciteitsproductie van de Sloecentrale in 2021, reeds aangekocht.

MUTATIES UITZETTINGEN, GESTELDE ZEKERHEDEN EN VORDERINGEN IN VERBAND MET HANDELSPOSITIES

(Bedragen x EUR 1.000)

	2021	2020
Stand per 1 januari	408.163	469.573
Mutatie uitzettingen	306.916	(62.042)
Mutatie verwacht kredietverlies IFRS 9	(156)	632
Stand per 31 december	714.924	408.163
Verdeeld in:		
Deposito's en effecten	327.228	355.231
Gestelde zekerheden	42.120	15.457
Vorderingen in verband met handelsposities	345.575	37.475
TOTAAL	714.924	408.163

MUTATIES IN VOORZIENING VOOR DUBIEUZE DEBITEUREN

(Bedragen x EUR 1.000)

	2021	2020
Voorziening per 1 januari	447	391
Onttrekking wegens oninbare vorderingen		
Dotatie	(51)	56
Voorziening per 31 december	396	447

De gehanteerde percentages voor 'expected loss' zijn per categorie van ouderdom conform onderstaand overzicht bepaald. De percentages zijn laag omdat een deel van de vorderingen verzekerd is middels een kredietverzekering. Daarnaast wordt geen percentage boven de 75% gehanteerd, omdat PZEM (een deel van) de energiebelasting en BTW kan terugvorderen indien de debiteur niet betaalt. Indien een debiteur failliet is of in een traject met een deurwaarder zit, worden alle openstaande vorderingen nu voor 75% voorzien (ongeacht hoe lang de vordering uit staat).

OUDERDOMSANALYSE HANDELSDEBITEUREN

(Bedragen x EUR 1.000)

Ouderdom (dagen)	Verwacht kredietverlies	31-12-2021	31-12-2020
	percentage		
Niet vervallen	0,1%	55	41
< 30	0,1%	0	14
31-60	1%	0	6
61-90	15%	5	6
91-120	50%	0	8
> 120	75%	298	340
individueel bepaald	75%	37	34
TOTAAL		396	447

OUDERDOMSANALYSE HANDELSDEBITEUREN

(Bedragen x EUR 1.000)

Ouderdom (dagen)	31-12-2021	31-12-2020
Nog te factureren	130.182	40.540
< 30	87.148	13.624
31-60	332	585
61-90	47	40
91-120	33	16
> 120	475	453
OPERATIONELE DEBITEUREN (BRUTO)	218.217	55.257
Voorziening voor dubieuze debiteuren	(396)	(447)
OPERATIONELE DEBITEUREN (NETTO)	217.821	54.810

8. Liquide Middelen

(Bedragen x EUR 1.000)

	31-12-2021	31-12-2020
Kas/Bank	181.760	85.829
Totaal Liquide Middelen	181.760	85.829

Onder de liquide middelen zijn de geldmiddelen opgenomen en ook kasequivalenten die zonder materieel risico van waardeverandering in liquide middelen kunnen worden omgezet.

9. Voorzieningen

(Bedragen x EUR 1.000)

	Totaal	Onrendabele contracten	Personeels kosten	Amovering	Overig
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2020	515.062	69.262	3.327	359.467	83.006
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	50.777	11.896	3.169	7.629	28.083
Dotaties	53.720	168	307	33.961	19.284
Rentedotaties	6.270	752	9	6.555	(1.047)
Vrijval	(12.842)	(11.567)	(1.275)	-	-
Onttrekkingen	(50.594)	-	(1.056)	(3.267)	(46.271)
Overige mutaties	351	-	350	0	0
Boekwaarde per 31 december 2020	562.744	70.512	4.831	404.345	83.055
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(31.634)	(15.720)	(2.460)	(3.956)	(9.498)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2020 (LANGLOPEND)	531.109	54.792	2.371	400.389	73.558
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	31.634	15.720	2.460	3.956	9.498
Dotaties	46.052	501	658	27.990	16.903
Rentedotaties	6.803	628	9	7.068	(902)
Vrijval	(16.042)	(15.346)	(696)	-	-
Onttrekkingen	(9.422)	-	(1.070)	(1.459)	(6.893)
Overige mutaties	(0)	-	0	(0)	-
Boekwaarde per 31 december 2021	590.135	56.295	3.732	437.944	92.163
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(41.625)	(11.202)	(1.542)	(4.204)	(24.676)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021 (LANGLOPEND)	548.510	45.093	2.190	433.739	67.487

De vrijval van de voorzieningen die binnen een jaar is gepland ad EUR 41,6 mln. (2020: EUR 31,6 mln.) is opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

Gehanteerde inflatieverwachting

Ten behoeve van de bepaling van de hoogte van de voorzieningen is uitgegaan van een verwachte inflatie van 1,7% - 2,0% per jaar, afhankelijk van de aard en looptijd van de voorziening. Het beleid van de ECB is gericht op een inflatie van 2% per jaar of een inflatie net onder dit percentage.

Gehanteerde discontovoeten

Bij de beschrijving van de voorzieningen is per categorie voorziening de gehanteerde discontovoet weergegeven.

De bepaling van deze discontovoeten geschiedt op basis van IAS 37, die met betrekking tot waardering van contant gemaakte voorzieningen stelt dat de disconteringsvoet moet worden

bepaald vóór belastingen en rekening moet houden met de huidige marktbeoordelingen voor de tijdswaarde van geld en de risico's die inherent zijn aan de verplichting.

De disconteringsvoet mag daarbij geen rekening houden met risico's waarmee al rekening is gehouden in de schatting van toekomstige kasstromen.

Voor de bepaling van de discontovoet wordt uitgegaan van de markttrentes (gebaseerd op verschillende bronnen), inclusief een opslag die afhankelijk is van de aard en duur van de voorziening en de daarbij behorende kasstromen, alsmede de omvang en het profiel hiervan.

De disconteringsvoet voor de berekening van voorzieningen met een looptijd van meer dan 10 jaar bedraagt 1,7% en voor de voorzieningen die nog een korte (tot 10 jaar) looptijd hebben wordt gerekend met 1,0%. Dit is ongewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Hieronder volgt een toelichting op de voorzieningen voor zover deze meer dan EUR 5 mln. bedragen:

Onrendabele contracten

In het verleden is een voorziening getroffen voor de negatieve waarde van een aantal langlopende gascontracten. De kosten van transport- en opslagcapaciteit zijn gebaseerd op (langjarige) contractuele afspraken. De optimalisatie-opbrengsten van de transport- en opslagcontracten zijn gebaseerd op historische rendementen, in combinatie met reeds gecontracteerde posities per balansdatum en een inschatting van toekomstige opbrengsten.

Voor de tollingcontracten met proportioneel geconsolideerde groepsmaatschappijen (gezamenlijke bedrijfsactiviteiten) wordt de boekwaarde van de groepsmaatschappij afgezet tegen de contante waarde van de toekomstige kasstromen die uit het tollingcontract en de groepsmaatschappij (dividend) verwacht worden.

Voor het tollingcontract met de Sloecentrale is geen voorziening noodzakelijk op basis van de prijsontwikkelingen van elektriciteit en brandstofcomponenten die zijn gebaseerd op de onafhankelijke prijscurves. Daartoe is de uitkomst van de berekening afgezet tegen de boekwaarde.

Voor het tollingcontract met de kerncentrale is eveneens geen voorziening noodzakelijk wanneer de uitkomst van de berekening wordt afgezet tegen de boekwaarde. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van het bestaande tollingcontract, het exploitatie- en investeringsplan van de kerncentrale tot en met 2033, de per balansdatum reeds gelockte posities en de actuele prijscurve voor elektriciteit. Voor de eerstkomende drie jaren is uitgegaan van de forwardprijzen per balansdatum, omdat de prijzen voor deze periode op liquide markten tot stand zijn gekomen en PZEM actief handelt op deze markten.

Belangrijkste onzekerheid bij de voorziening onrendabele contracten betreft de veronderstelde prijsontwikkeling van elektriciteit, gas en CO₂. De toekomstige prijscurves zijn verkregen van een onafhankelijk bureau en betreffen de Q3 2021 prognoses. De bron die PZEM hanteert voor de onafhankelijke prijscurves is een gerenommeerd instituut dat per kwartaal een onderbouwde visie op de ontwikkelingen van de verschillende prijscurves uitgeeft en die veel wordt gebruikt in de markt. Het onafhankelijke bureau verstrekt altijd een drietal scenario's, te weten een Central, High en Low scenario. PZEM is van mening dat de Central-prijscurve de beste inschatting is van de prijzen voor de jaren waarvoor geen liquide markt bestaat.

De overige gas-gerelateerde activiteiten betreffen de verkoop van gas aan eindgebruikers. Op grond van de uitgevoerde beoordeling is voor geen van deze (combinatie van) activiteiten een voorziening onrendabele contracten noodzakelijk.

De volatiliteit van de elektriciteit- en gasmarkten geeft een onzekerheid voor de financiële positie naar de toekomst toe, zowel voor de resultaten, kasstroom als voor de hoogte van de voorziening en de noodzaak om voorzieningen te treffen voor andere productiemiddelen. Door de sterke prijsbewegingen kunnen significante wijzigingen in de toekomst noodzakelijk zijn op de voorziening voor onrendabele contracten.

De disconteringsvoet voor berekening van deze voorzieningen bedraagt 1,7% voor de langlopende voorzieningen en 1,0% voor de voorzieningen die een korte (tot 10 jaar) looptijd hebben. Dit is gelijk aan de disconteringsvoet van 2020.

Amovering energieproductie-eenheden

Deze voorziening is bestemd om in de toekomst de amovering van de buiten bedrijf te stellen eenheden te kunnen bekostigen. De verwachte uiteindelijke amoveringskosten zijn gebaseerd op de uitkomsten van periodieke studies, vermeerderd met de benodigde aanpassing voor prijsontwikkelingen, eventuele actuele inzichten en een inschatting van mogelijke milieuconsequenties.

De voorziening voor amovering van de kerncentrale is zodanig opgebouwd dat – overeenkomstig de afspraken met de Rijksoverheid in het Convenant Kerncentrale Borssele – amovering van de kernenergie-eenheid kan plaatsvinden direct nadat de exploitatie is beëindigd in 2034. De voorzieningen zijn contant gemaakt met een disconteringsvoet van 1,7% (2020: 1,7%), met uitzondering van de kolengestookte centrale waarbij amovering binnen 10 jaar plaatsvindt en daarmee een discontovoet van 1,0% wordt gehanteerd (2020: 1,0%).

Overige voorzieningen

Onder de Overige voorzieningen is begrepen:

Voorziening voor opwerkings- en opslagkosten voor nucleaire brandstoffen

Deze voorziening is gevormd in het kader van de huidige bestaande verplichtingen en is bepaald als de contante waarde van de geraamde bedragen voor de toekomstige opwerkings- en opslagkosten, verminderd met de geschatte contante waarde van de in de toekomst vrijkomende restproducten en het saldo van de betaalde, respectievelijk ontvangen bedragen. De disconteringsvoet bedraagt 1,0% (2020: 1,0%).

Pensioenverplichtingen

Nagenoeg alle werknemers van PZEM zijn voor hun pensioenregeling aangesloten bij Stichting Pensioenfonds ABP (ABP).

De ABP-regeling is een Multi-employer regeling. In deze regeling liggen de actuariële en beleggingsrisico's nagenoeg volledig bij de deelnemers. Bij deze regeling aangesloten werkgevers hebben geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen als sprake is van een tekort bij het fonds.

Onze verplichtingen bestaan uit het voldoen van de door het fonds vastgestelde premie. Het bestuur van ABP stelt deze premie jaarlijks vast, op basis van eigen bestandsgegevens en met inachtneming van de door de toezichthouder van ABP (De Nederlandsche Bank N.V.) voorgeschreven parameters en vereisten. De premieplicht komt voort uit de aansluiting bij het fonds in het betreffende jaar en niet uit de aansluiting in voorgaande jaren. De ABP-regeling classificeert verslaggeving technisch als een toegezegde-bijdrageregeling. Uit dien hoofde zijn de premies verantwoord als last en zijn verdere toelichtingen niet vereist.

De dekkingsgraad van het ABP per 31 december 2021 kwam uit op 110,2%. De gemiddelde dekkingsgraad in 2021 bedroeg 102,8%.

10. Mutatieoverzicht van langlopende financiële verplichtingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Waarde per 1 januari (langlopend)	106.762	121.084
Terugboeking kortlopend gedeelte van leningen	14.557	13.602
Waarde per 1 januari	121.319	134.686
Aflossingen	(14.557)	(13.603)
Mutatie geamortiseerde kosten	211	236
Waarde per 31 december	106.973	121.319
Aflossingen in het volgend boekjaar	(15.512)	(14.557)
Waarde per 31 december (langlopend)	91.461	106.762

De schulden betreffen verplichtingen aan kredietinstellingen. Van dit saldo heeft EUR 20,4 mln. een looptijd van meer dan vijf jaar. De gemiddelde rentevoet van de schulden over 2021 bedroeg 0,3% (2020: 0,3%). Voor de non recourse financiering op de Sloecentrale zijn alle activa van Sloecentrale B.V. als zekerheid verstrekt waaronder pandrecht op de aandelen en rechten voortvloeiend uit de verzekering van de activa. Het totaal van de activa van Sloecentrale bedraagt EUR 384,5 mln. (2020 EUR 399,6 mln.) waarvan EUR 26,4 mln. (2020 EUR 21,2 mln.) bestaat uit financiële activa.

(Bedragen x EUR 1.000)	Rentedragende leningen	Overige financiële verplichtingen	Totaal
1 JANUARI 2021	121.319	-	121.319
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	(14.557)	-	(14.557)
Overige mutaties	211	-	211
31 DECEMBER 2021	106.973	-	106.973

11. Langlopende verplichtingen

11.1 OVERIGE LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Uitgestelde belastingverplichtingen	27.238	11.400
Overige langlopende verplichtingen	32.468	30.824
Lease verplichting	6.424	6.643
TOTAAL	66.130	48.867

Uitgestelde belastingverplichting

De uitgestelde belastingverplichtingen hebben betrekking op waarderingsverschillen tussen de commerciële en fiscale balans als ook op verrekenbare verliezen die hier gesaldeerd zijn opgenomen. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden zoveel mogelijk gesaldeerd voor zover ze betrekking hebben op dezelfde belastingplichtige entiteit of fiscale eenheid. De opgenomen uitgestelde belastingverplichtingen bestaan per ultimo 2021 (voor saldering) uit EUR 48,3 mln. (2020 EUR 11,4 mln.) aan uitgestelde belastingverplichtingen en EUR 21,1 mln. (2020 EUR 0 mln.) aan uitgestelde belastingvorderingen.

In 2021 hebben de uitgestelde belastingverplichtingen betrekking op PZEM en EPZ. In 2020 waren dit EPZ en Sloecentrale.

De uitgestelde belastingverplichting vloeit voort uit:

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Materieel vast actief	48.056	11.137
Verrekenbare verliezen	(20.940)	-
Overig	121	263
TOTAAL	27.238	11.400

Overige langlopende verplichtingen

Onder de overige langlopende verplichtingen is de verplichting van N.V. EPZ opgenomen voor de kosten ter dekking van de laatste splijtstoflading welke bij beëindiging van de levensduur van de kernenergie-eenheid nog in de kern van de reactor aanwezig zal zijn.

De opgenomen verplichting is gebaseerd op de ultimo 2021 bekende splijtstofkosten met betrekking tot de laatste splijtstoflading, en is bepaald als de contante waarde met een disconteringsvoet van 1,7% van de geraamde bedragen voor toekomstige waarde van de restkern, inclusief opwerkings- en opslagkosten.

11.2 MUTATIEOVERZICHT OVERIGE LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN

(Bedragen x EUR 1.000)

	2021	2020
Waarde per 1 januari	48.867	51.942
Mutatie uitgestelde belastingverplichtingen	15.838	(4.420)
Overige mutaties	1.425	1.345
WAARDE PER 31 DECEMBER	66.130	48.867

12. Kortlopende verplichtingen

(Bedragen x EUR 1.000)

	31-12-2021	31-12-2020
Handelscrediteuren	18.836	12.035
Overige actuele belastingverplichtingen	27.309	16.698
Kortlopend deel van voorzieningen	41.626	31.635
Kortlopend deel van de langlopende verplichtingen	15.512	14.557
Schulden in verband met handelsposities	19.367	9.985
Overlopende passiva	52.451	37.015
TOTAAL KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN (EXCLUSIEF DERIVATEN)	175.100	121.925

De overige actuele belastingverplichtingen bestaan uit nog af te dragen omzetbelasting, te betalen vennootschapsbelasting, loonbelasting en sociale lasten en af te dragen energiebelasting. Onder de kortlopende verplichtingen zijn ook de voor 2022 geplande aflossingen op langlopende lening en onttrekkingen aan voorzieningen opgenomen. Per ultimo 2020 bestonden de schulden in verband met handelsposities uit vooruit ontvangen beursafrekeningen. Vanwege de sterke samenhang met de vorderingen in verband met handelsposities wordt deze vooruit ontvangen beursafrekeningen vanaf 2021 gesaldeerd gepresenteerd onder de vorderingen in verband met handelsposities.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen, voor zover deze naar de inschatting van PZEM een impact van EUR 5 mln. op het resultaat (kunnen) overschrijden.

A. Operationeel

Energie-, energieproductie- en commodity gerelateerde contracten

Het risicobeleid van PZEM is erop gericht om de uit de productieactiva en lange termijn inkoopcontracten resulterende risicoposities actief te beheersen. Uit handelstransacties voortvloeiende posities worden door middel van een strikt toegepast systeem van limieten in omvang beperkt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van zowel financiële als energiederivaten, waaronder swaps en forwards.

De in de portfolio opgenomen verkoopcontracten betreffen de energieleveringen aan eindverbruikers en. Op balansdatum bedraagt de waarde van de verkoopcontracten EUR 1.830 mln. (2020: EUR 516 mln.). Deze waarde is bepaald door het verwachte volume van de afgesloten contracten te vermenigvuldigen met de marktprijs per 31 december.

De in de portfolio opgenomen inkoopcontracten hebben betrekking op de productie- en inkoopovereenkomsten met handelspartijen en daaraan gerelateerde contracten aangaande financiële instrumenten. Op balansdatum bedraagt de waarde van de inkoopcontracten EUR 2.300 mln. (2020: EUR 2.612 mln.).

De waardering van de financiële instrumenten wordt op basis van marktwaarden vastgesteld, in samenhang met transacties die zijn afgesloten in het kader van de fysieke goederenhandel. Belangrijke contracten betreffen de bestaande tollingverplichtingen voor elektriciteitscentrales, inkoop van brandstoffen daaraan gerelateerd en transport- en opslagcapaciteit voor gas in Nederland. Onrendabele verplichtingen ten aanzien van transport- en opslagcapaciteit die reeds zijn voorzien op de balans per 31 december maken geen deel uit van de hier genoemde verplichtingen.

In een aantal handelscontracten is sprake van een verplichting tot stellen van aanvullende zekerheid bij het bereiken van een non-investment grade credit rating.

Specificatie verkoop- en inkoopcontracten ultimo 2021

(Bedragen in EUR mln.)	Verkoop- contracten	Inkoop- contracten
Tollingverplichtingen (Kerncentrale EPZ, BMC, Sloecentrale)	-	2.300
Elektriciteit (klanten)	1.496	-
Gas (klanten resp. sourcing)	335	-
Totaal	1.830	2.300

In de eerder genoemde tollingverplichting Kerncentrale EPZ zijn de brandstofverplichtingen die EPZ zelfstandig is aangegaan betrokken. EPZ heeft voor haar brandstofvoorziening langlopende

inkoopcontracten afgesloten die grotendeels de brandstofvoorziening zowel in waarde als volume afdekken in contracten lopend tot het einde van de levensduur van de eenheid.

In bovenstaande specificatie zijn niet de (netto) verplichtingen opgenomen met betrekking tot de gasopslag en -transportcontracten, omdat deze zijn verantwoord op de balans in de voorziening onrendabele contracten. De onderliggende bruto (nominale) verplichting bedraagt EUR 86,0 mln. (2020: EUR 101,1 mln.) voor de gascontracten (tollingkosten, transport- en opslagkosten).

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2021 zijn financiële verplichtingen aangegaan voor een bedrag van ca. EUR 5,9 mln. (2020: EUR 9,5 mln.) met betrekking tot nog uit te voeren investeringen. In 2019 is een overeenkomst tussen EPZ en een derde partij gesloten voor de ruil van een perceel grond. De levering aan EPZ heeft in 2019 plaatsgevonden, waarbij geen waardeverrekening heeft plaatsgevonden. De teruglevering vond deels plaats in 2020 en vindt deels plaats na balansdatum.

Borssele convenant

In 2006 is met de landelijke overheid een convenant gesloten met betrekking tot de openstelling van de kerncentrale tot ultimo 2033. In dit kader zijn ook afspraken gemaakt ten aanzien van de inspanningen die PZEM (en Essent) zal doen om nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie technisch en financieel ter hand te nemen en te ondersteunen. Naast participatie in Sustainable Energy Technology (SET) Fund C.V. is in 2011 is ook een participatie genomen in Sustainable Energy Technology (SET) Fund II C.V.

De openstaande verplichting verbonden aan SET Fund en SET Fund II bedraagt per balansdatum EUR 1,5 mln. (2020: EUR 2,2 mln.)

Stranded costs (Niet marktconforme kosten)

Op 1 januari 2001 is de 'Overgangswet elektriciteitsproductiesector' in werking getreden. In artikel 2 van de wet is opgenomen dat de Nederlandse productiebedrijven gezamenlijk aansprakelijk zijn voor de kosten voortvloeiend uit, onder andere, overeenkomsten tot invoer van elektriciteit en gas die door de NEA (voorheen SEP) zijn gesloten. De verdeling van deze kosten, hierna stranded costs genoemd, over de productiebedrijven dient te geschieden in de verhouding zoals destijds aangegeven door de commissie Herkströter, hetgeen voor EPZ een belangrijk aandeel betekent van 28,5 procent. In de afgelopen jaren zijn deze stranded costs in belangrijke mate afgewikkeld, onder meer door de afkoop van de importcontracten voor de levering van elektriciteit. Rekening houdend met het resterend eigen vermogen van NEA is besloten om het bestaande beleid te continueren en geen voorziening te treffen voor de stranded costs.

B. Zekerheden en garanties

PZEM heeft financiële zekerheden verstrekt en ontvangen als waarborg voor aangegane transacties:

Verstrekte zekerheden	Termijn in jaren			
	< 1 jaar	1 – 5 jaren	> 5 jaar	Totaal
Zekerheden verstrekt voor geassocieerde deelnemingen en joint ventures	-	-	-	-
Overige verstrekte zekerheden	24.600,0	-	7.776,4	32.376,4
Totaal verstrekte zekerheden	24.600,0	-	7.776,4	32.376,4

Ontvangen zekerheden	Termijn in jaren			
	< 1 jaar	1 – 5 jaren	> 5 jaar	Totaal
Ontvangen zekerheden voor geassocieerde deelnemingen en joint ventures	-	-	-	-
Overige ontvangen zekerheden	13.662,9	31.257,5	139.611,2	184.531,6
Totaal ontvangen zekerheden	13.662,9	31.257,5	139.611,2	184.531,6

Belangrijkste verstrekte zekerheden

PZEM heeft zich ten behoeve van de provincie Zuid-Holland borg gesteld tot financiële zekerheid voor de eindafdeling van de Afvalberging Derde Merwedehaven te Dordrecht; deze borgtocht bedraagt EUR 24,6 mln. (2020: EUR 24,6 mln.). Deze borgtocht loopt tot één dag na balansdatum, 1 januari 2022. Een vergelijkbare zekerheid is verstrekt aan de Provincie Zeeland ten aanzien van de (voormalige) stortplaatsen Noord- en Midden Zeeland en Koegorspolder ter hoogte van EUR 7,8 mln. (2020: EUR 7,8 mln.). PZEM heeft een contra-garantie ontvangen van de koper van de aandelen Indaver.

Belangrijkste ontvangen zekerheden

De ontvangen zekerheden bedragen EUR 184,5 mln. (2020: EUR 184,7 mln.) voor ontvangen bankgaranties en overige garanties voor met name de handelsactiviteiten van PZEM.

C. Juridische procedures en claims

In 2018 is PZEM Energy B.V. verwikkeld geraakt in juridische procedures over de exclusieve stroomafnameovereenkomst die PZEM Energy B.V. heeft gesloten met de eigenaren van Windpark Gemini. In 2020 is hierin een voor PZEM gunstige uitspraak gedaan door het gerechtshof. Hier is de tegenpartij tegen in cassatie gegaan. Op 18 februari 2022 heeft de Hoge Raad het cassatieberoep verworpen.

D. Overig

Een deel van de activiteiten van PZEM valt onder de Europese REMIT (Regulation on wholesale Energy Market Integrity and Transparency) regulering. Op basis van deze verordening is PZEM onder andere verplicht de geplande en ongeplande onbeschikbaarheid van haar centrales en wijzigingen daarin te publiceren. Dit gebeurt op het Transparency Platform van EEX. In 2017 is de ACM een onderzoek gestart naar mogelijke overtredingen van de artikelen 3 en 4 van deze verordening. In 2019 heeft de ACM nog een vervolgonderzoek uitgevoerd. De ACM heeft het onderzoek afgesloten in 2020 en heeft PZEM inmiddels haar rapport verstrekt. PZEM heeft begin 2021 haar zienswijze op dit rapport bij de ACM ingediend.

De kans op en hoogte van een eventuele sanctie is op het moment van het opstellen van de jaarrekening niet betrouwbaar in te schatten.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

13. Netto omzet

(Bedragen x EUR 1.000)	2021	2020
Levering van en handel in elektriciteit	1.008.807	484.919
Levering van en handel in gas	138.437	64.172
TOTAAL	1.147.244	549.091

De omzet uit levering van en handel in zowel elektriciteit als gas is meer dan verdubbeld ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door hogere verkoopvolumes maar voornamelijk door de zeer sterk gestegen prijzen in de tweede helft van het jaar. De omzet wordt volledig gerealiseerd binnen Nederland.

14. Inkoopwaarde van de omzet

Een deel van de benodigde elektriciteit wordt ingekocht bij verbonden partij BMC Moerdijk (verantwoord als Joint Venture), waarin PZEM een kapitaalbelang heeft.

De resultaatmutaties vanuit de voorzieningen onrendabele contracten worden gecorrigeerd in de inkoopwaarde van de omzet.

15. Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten bestaan uit vergoeding door derde partijen voor verleende diensten, opbrengsten uit verkoop van activa en overige diverse opbrengsten.

16. Waardering reële waardemutatie handelsportefeuille

PZEM maakt gebruik van derivaten om prijs- en valutarisico's die voortvloeien uit energie commodity-contracten (elektriciteit, gas, CO₂-certificaten) en valuta af te dekken. PZEM past hiervoor cashflow-hedging (kasstroom afdekking) toe, waarbij door middel van hedge-transacties het risico van schommelingen in (toekomstige) kasstromen die het resultaat kunnen beïnvloeden, wordt afgedekt.

De hedges zijn toewijsbaar aan een specifiek risico dat is gerelateerd aan een balanspost dan wel een toekomstige transactie die hoogstwaarschijnlijk is. Het effectieve deel van de wijzigingen in de reële waarde van de hedge-reserve wordt in het eigen vermogen onder de hedge-reserve verwerkt. De cumulatieve bedragen die in het eigen vermogen zijn verwerkt, worden overgeheveld naar het resultaat in dezelfde periode als waarin de afgedekte transactie in het resultaat wordt verwerkt.

Het gedeelte van de waardemutatie van de contractenportfolio dat niet is afgedekt door hedge-contracten (de niet-effectieve hedges) wordt als reële waardemutatie in de resultatenrekening opgenomen.

De prijsontwikkelingen op de energiemarkten hebben in 2021 geleid tot een positieve ontwikkeling van de reële waarde van de contractenportfolio van EUR 42,4 mln., waarvan EUR 4,0 mln. ten laste van het resultaat is gekomen, EUR 34,2 mln. ten gunste van het eigen vermogen en voor EUR 12,2 mln. een latente belastingverplichting is opgenomen.

17. Diensten van derden, materiaalkosten en andere externe kosten

(Bedragen x EUR 1.000)	2021	2020
Werkzaamheden en diensten van derden	35.508	35.158
Materiaalverbruik	4.945	5.054
Andere externe kosten	8.032	6.299
TOTAAL	48.485	46.511

De werkzaamheden en diensten van derden betreffen voornamelijk kosten in verband met elektriciteits- en gasinfrastructuur. Ook zijn de ICT-kosten onder werkzaamheden en diensten van derden opgenomen. Een groot deel van de externe kosten is gerelateerd aan de operationele activiteiten van EPZ en Sloecentrale. De kosten voor materiaalverbruik door EPZ en Sloecentrale bedragen EUR 4,9 mln. in 2021 (2020: EUR 5,0 mln.), de kosten voor werkzaamheden en diensten van derden EUR 21,1 mln. (2020: EUR 21,2 mln.) en overige externe kosten EUR 6,1 mln. (2020: EUR 6,0 mln.).

18. Personeelskosten

(Bedragen x EUR 1.000)	2021	2020
Salarissen	31.349	31.439
Sociale lasten	4.346	4.073
Pensioenlasten	4.734	4.765
Mutaties in personeelsvoorzieningen	73	(1.023)
Overige personeelskosten	1.841	1.947
Personeelskosten	42.343	41.200
Geactiveerde personeelskosten	-	-
TOTAAL	42.343	41.200
Aantal medewerkers (FTE) per 31 december	404	399
Gemiddeld aantal FTE	402	399
FTE 31 DECEMBER PER SEGMENT		
Energie	123	118
Corporate	19	15
EPZ	262	266
TOTAAL	404	399
FTE 31 DECEMBER GEOGRAFISCH		
Nederland	402	398
Buiten Nederland	2	1
TOTAAL	404	399

Het aantal FTE's in vaste dienst dat werkzaam is binnen de groep, inclusief het volledig aantal FTE (niet het proportionele deel) bij de gezamenlijke overeenkomsten (N.V. EPZ en Sloe Centrale B.V.) bedraagt 539 (2020: 537).

PZEM is eigenrisicodragers voor de financiële verplichtingen inzake de Werkloosheidwet (WW). Dit houdt in dat er geen WW-premies worden afgedragen aan het UWV, en dat in voorkomende gevallen uitbetaalde WW-uitkeringen voor voormalig werknemers, bij PZEM worden verhaald.

Onder IFRS kan geen algemene voorziening worden gevormd voor deze verplichtingen; per entiteit is bepaald of de actuele verhaalverplichtingen per balansdatum aanleiding geven tot het vormen van een voorziening daarvoor.

Bezoldiging statutaire bestuurders PZEM N.V.

De Algemene Vergadering heeft op 13 december 2017 een nieuw bezoldigingsbeleid aangenomen. Met ingang van 1 januari 2018 wordt voor de statutaire bestuurders op hoofdlijnen aansluiting gezocht bij de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Het absolute plafond van de bezoldiging betreft het gemiddelde van 50% van het WNT maximum en 50% op basis van een benchmark voor directiefuncties. Bij de laatstgenoemde wordt een zogenaamd Q3-niveau gehanteerd waarbij 25% van de vergelijkbare functies in de markt hoger wordt beloond en 75% lager. Bestaande contracten worden gerespecteerd.

De statutaire bestuurders hebben geen variabele beloningsafspraken. De statutaire bestuurders nemen deel aan de voor alle werknemers van de onderneming geldende pensioenregeling (Stichting Pensioenfonds ABP).

Van de huidige statutaire bestuurders heeft de heer Verhagen een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd met een statutaire benoeming voor een periode van vier jaar. Het arbeidscontract is daarop afgestemd en bevat naast een opzegtermijn van 6 maanden vanuit de werkgever, een geclausuleerde beëindigingsvergoeding van één jaar conform de Governance Code.

Op 26 juni 2018 is de heer Unger benoemd als COO van PZEM N.V. met een contract voor een bepaalde tijd van vier jaar.

	F. Verhagen CEO	N. Unger COO
2021		
(Bedragen x EUR)		
Bezoldiging	357.611	209.397
Onkostenvergoeding	8.046	8.046
Compensatie opbouw pensioen	64.695	21.879
ABP-pensioenlasten	32.784	24.594
TOTAAL	463.136	263.916
	F. Verhagen CEO	N. Unger COO
2020		
(Bedragen x EUR)		
Bezoldiging	352.658	191.404
Onkostenvergoeding	7.830	7.830
Compensatie opbouw pensioen	63.777	18.281
ABP-pensioenlasten	28.883	23.003
TOTAAL	453.148	240.518

De kosten voor de leaseauto van de heer Verhagen bedroegen EUR 10.871 (2020: EUR 12.949) en de kosten voor de leaseauto van de heer Unger bedroegen EUR 18.509 (2020: EUR 18.509).

19. Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	2021	2020
Immateriële vaste activa		
Afschrijvingen op immateriële vaste activa	202	234
Materiële vaste activa		
Afschrijvingen op materiële vaste activa	49.907	47.959
(Terugname) bijzondere waardeverminderingen	(150.338)	513
Vrijval bijdragen van derden	(48)	(48)
TOTAAL	(100.276)	48.658

In 2017 heeft een bijzondere waardevermindering plaats gevonden door de afwaardering van de geactiveerde fair value van de uitbreiding van het aandelenbelang in EPZ, van 50% naar 70%, in 2011 van EUR 292,5 mln. Door de gestegen elektriciteitsprijzen is deze bijzondere waardevermindering ultimo 2021 volledig teruggenomen voor een bedrag van EUR 150,3 mln. Dit is bedrag van de waardevermindering uit 2017 verminderd met de (gemiste) reguliere afschrijvingen in de tussenliggende periode.

20. Overige bedrijfskosten

(Bedragen x EUR 1.000)	2021	2020
Dotatie voorziening debiteuren / verwachte kredietverliezen	52	12
Overige bedrijfskosten	1.334	4.977
Dotatie/vrijval overige voorzieningen	(2.719)	(3.227)
TOTAAL	(1.333)	1.762

De vrijval van de overige voorzieningen betreft met name een vrijval in de voorziening voor opwerken en opslagkosten bij EPZ vanwege het zich niet manifesteren van ingecalculerde risico's.

Onder de overige bedrijfskosten worden ook de honoraria die zijn uitgekeerd aan de leden van de Raad van Commissarissen van de vennootschap verantwoord.

Vergoeding Raad van Commissarissen 2021

Vanaf 6 juni 2019 bestaat de Raad van Commissarissen (RvC) uit de voorzitter en twee commissarissen. Per deze datum zijn ook de vergoedingen gewijzigd.

De vergoedingen zijn gebaseerd op het vastgestelde beloningsbeleid. De totale vergoeding aan de leden van de RvC bedroeg in 2021 EUR 85.239 (2020: EUR 79.602). Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de RvC gedurende het eerste kwartaal van 2020 slechts uit twee personen bestond.

21. Resultaat uit deelnemingen

Het resultaat uit deelnemingen betreft het resultaat dat toekomt aan PZEM vanuit de participatie in joint ventures en geassocieerde deelnemingen. Dit betreffen onder andere het resultaat uit Evides van EUR 21,1 mln. (2020: EUR 23,0 mln.), BMC Moerdijk voor EUR 3,4 mln. (2020: 1,1 mln.) en Set Fund I & II voor EUR 1,7 mln. positief (2020: -/- EUR 2,6 mln. negatief). De resultaten uit Set Fund kennen over de jaren heen een erg variërend verloop doordat de onderliggende participaties elk jaar op reële waarde worden gewaardeerd. Daarnaast is op de verkoop van de Joint Venture Evides een resultaat uit verkoop gerealiseerd van -/- EUR 23,6 mln. aangezien de verkoop heeft plaatsgevonden op 8 december 2021, maar met terugwerkende kracht tot 1 januari 2021.

22. Financiële baten en lasten

(Bedragen x EUR 1.000)

	2021	2020
Financieringsbaten	22.258	11.258
Financieringslasten	(8.106)	(9.010)
Rentedotatie aan voorzieningen	(6.803)	(6.270)
Overige financiële baten en lasten	(1.020)	(969)
Totaal	6.330	(4.991)

De financieringsbaten betreffen bijna uitsluitend het rendement op de beleggingen in het kader van de ontmanteling van de Kerncentrale Borssele en het rendement van PZEM in ditzelfde fonds. Het rendement in 2021 was significant hoger dan vorig jaar.

Daarnaast betreffen de financieringsbaten de vergoedingen op uitgezette kasgelden en in verkopen begrepen interest.

De financieringslasten betreffen voornamelijk de vergoedingen voor de non recourse lening bij Sloecentrale.

23. Vennootschapsbelasting

(Bedragen x EUR 1.000)

	2021	2020
Vennootschapsbelasting		
Vennootschapsbelasting over boekjaar	(9.655)	(9.424)
Mutaties uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen	(16.414)	(153)
Totaal belastingen	(26.069)	(9.576)
Waarvan via het eigen vermogen	(13.644)	-
BELASTINGEN GERAPPORTEERD IN DE WINST-EN-VERLIESREKENING	(12.426)	(9.576)
Vennootschapsbelasting over boekjaar		
De aansluiting tussen het resultaat voor belastingen en het feitelijk belastbaar bedrag met de hieruit voortvloeiende belastinglast is als volgt:		
Resultaat voor belastingen (incl. beëindigde bedrijfsactiviteiten)	247.491	(12.264)
Deelnemingsvrijstelling (incl. beëindigde bedrijfsactiviteiten)	(2.775)	(21.711)
Fiscaal afwijkende afschrijvingen	(148.017)	(614)
Fiscaal afwijkende dotaties aan voorzieningen	(14.020)	(4.911)
Niet-aftrekbare kosten en lasten	1.590	(519)
Verliescompensatie	(45.530)	-
Niet gewaardeerde verliezen	-	77.748
BELASTBAAR BEDRAG BINNENLAND	38.738	37.729
Belastingtarief Nederland voor winst tot € 245.000 (2020: €200.000)	15,00%	16,50%
Belastingtarief Nederland voor winst boven de € 245.000 (2020: €200.000)	25,00%	25,00%
Verschuldigde belasting over het boekjaar tegen geldende tarieven	(9.655)	(9.424)
VENNOOTSCHAPSBELASTING OVER BOEKJAAR	(9.655)	(9.424)
Mutaties uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen		
De mutatie vloeit voort uit verschillen tussen de commerciële en fiscale waarderungen alsmede uit toekomstige verliescompensatie.		
MUTATIES UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN/-VERPLICHTINGEN	(16.414)	(153)

AANSLUITING TUSSEN TOEPASSELIJKE EN EFFECTIEVE BELASTINGTARIEF

(Bedragen x EUR 1.000)

	2021	2020
Belasting tegen toepasselijke tarief	(61.873)	3.066
<i>Resultaat voor belasting</i>	<i>247.491</i>	<i>(12.264)</i>
<i>Toepasselijk belastingtarief (NL)</i>	<i>25%</i>	<i>25%</i>
Impact door deelnemingsvrijstelling	694	5.428
Impact van opstaptarief NL < € 245.000 (2020: € 200.000)	29	9
Impact van niet aftrekbare bedragen (waaronder bijzondere waardevermindering goodwill)	(397)	130
Impact van het niet waarderen van latente belastingvordering(en)	14.888	(18.056)
Impact latente belastingvorderingen	34.233	(153)
Belasting tegen effectieve belastingtarief	(12.426)	(9.576)

Toelichting op het geconsolideerde kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Gezien het feit dat enkele posten in de winst-en-verliesrekening en de balans geen directe kasstroom effecten genereren, is voor deze bestanddelen de kasstroom geneutraliseerd. Dit betreft met name een drietal onderdelen:

- **Behandeling derivaten**

De reële waardemutatie van handelscontracten leidt enerzijds tot (langlopende en kortlopende) mutaties op zowel de activa als op de passivazijde van de balans. Anderzijds worden deze mutaties deels verwerkt in het bedrijfsresultaat en deels in de hedge-reserve, als onderdeel van het groepsvermogen.

Geen van deze wijzigingen heeft echter een directe kasstroom tot gevolg. Daarom zijn alle mutaties binnen de operationele kasstroom verwerkt, waardoor de positieve en negatieve mutaties elkaar opheffen.

- **Resultaat uit deelnemingen**

Het resultaat uit deelnemingen wordt slechts gedeeltelijk uitgekeerd in de vorm van dividenden; het gedeelte dat niet wordt uitgekeerd leidt tot een toename van het eigen vermogen van de betreffende onderneming en daarmee tot een balansmutatie van de financiële vaste activa bij PZEM. Dientengevolge is in de kasstroom alleen de werkelijke dividendontvangst verwerkt.

- **Vennootschapsbelasting**

In het resultaat is niet alleen rekening gehouden met de te betalen vennootschapsbelasting, gerelateerd aan het belastbaar resultaat, maar ook met de latente belastingvorderingen en -verplichtingen welke voortvloeien uit compensabele verliezen en de overeenkomst met de belastingdienst ten aanzien van de fiscale waardering van de openingsbalans 1998. Daar de mutaties in de latenties niet leiden tot een daadwerkelijke kasstroom zijn de mutaties in de latente belastingvorderingen en -schulden uit de kasstroom geëlimineerd.

De kasstromen van PZEM zijn in 2021 per saldo positief. Waar in 2020 alle overtollige middelen in de financieringskasstroom werden uitgezet is PZEM in 2021, vanwege de hoge volatiliteit op de energiemarkt, meer liquide middelen aan gaan houden en heeft het minder middelen in uitzettingen uitstaan.

De kasstroom uit operationele activiteiten is in het afgelopen jaar EUR 286,1 mln. negatief (EUR 123,3 mln. positief in 2020). Het positieve bedrijfsresultaat wordt meer dan tenietgedaan door een toename van het werkkapitaalbeslag. Dit laatste wordt enerzijds veroorzaakt door hogere debiteurenposities (vanwege toegenomen volumes maar vooral door gestegen prijzen) maar vooral ook door een grote toename van de margin verplichtingen.

In de kasstroom uit investeringsactiviteiten is in 2021 de verkoopopbrengst uit de verkoop van Evides opgenomen voor een bedrag van EUR 354,6 mln. Hierdoor komt de investeringskasstroom per saldo uit op EUR 321,6 mln. ten opzicht van -/- EUR 29,0 mln. negatief in 2020. Behalve de verkoopopbrengst van Evides bestaat de investeringskasstroom in 2021 met name uit onderhouds- en vervangingsuitgaven van EPZ en Sloecentrale en daarnaast uit een storting van EPZ in het amoveringsfonds van de kerncentrale.

Gebeurtenissen na balansdatum

De invasie van Rusland in Oekraïne heeft een grote impact op de Europese commodity markten. Waar we eind 2021 al dachten met hoge prijsniveaus te maken te hebben, zijn de prijzen voor gas en elektriciteit nog verder omhoog geschoten. Voor PZEM leidt dit vooralsnog met name alleen tot (nog) hogere margin verplichtingen. PZEM heeft en voorziet geen problemen om aan deze verplichtingen te (blijven) voldoen en houdt hier rekening mee in haar liquiditeitsplanning door meer liquide middelen aan te houden. Daarnaast is PZEM gestopt met het verder inlocken van de centrales om dit risico niet verder te laten oplopen. Daarbij leiden de hogere elektriciteitsprijzen tot betere resultaatverwachtingen voor de Kerncentrale Borssele.

Geconsolideerde deelnemingen					
Deelneming 1)	Hoofdactiviteit	Vestigingsplaats	Aandeel in de deelneming		Stem rechten
			31-12-2021	31-12-2020	
De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij B.V. ¹	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Energy B.V.	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Ficus Holding B.V.	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Pipe B.V.	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Energy Company B.V. ²	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Tolling Sloe B.V.	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
Deltius B.V.	Energie	Ritthem	100%	100%	100%
PZEM Investerings Maatschappij B.V.	Overige	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Development & Water B.V.	Overige	Middelburg	100%	100%	100%
DELTA Biovalue B.V. (faillissement afgewikkeld in 2021)		Eemshaven	0%	100%	100%
DELTA Biovalue Nederland B.V. (faillissement afgewikkeld in 2021)		Eemshaven	0%	100%	100%
PZEM Middelburg B.V.	Overige	Middelburg	100%	100%	100%
Gezamenlijke overeenkomsten					
<i>Gezamenlijke bedrijfsactiviteiten (partieel geconsolideerd)</i>					
PZEM Energy B.V.					
N.V. EPZ	Energie	Borssele	70%	70%	70%
Sloe Centrale Holding B.V.	Energie	Vlissingen	50%	50%	50%
Sloe Centrale B.V.	Energie	Vlissingen	100%	100%	100%
Het aandelenbelang van de moederonderneming in de dochteronderneming is vermeld.					
¹ Voorheen bekend als PZEM Com B.V.					
² Voorheen bekend als LIMO Energie Nederland B.V.					

PZEM Energy B.V. heeft, ondanks haar 70% aandelenbelang in N.V. EPZ, gezamenlijke zeggenschap omdat de belangrijkste besluiten (om de relevante activiteiten te beïnvloeden) unaniem door de aandeelhouders genomen moeten worden. Aangezien PZEM Energy B.V. recht heeft op 70% van de (elektriciteits)output van N.V. EPZ, wordt N.V. EPZ behandeld als gezamenlijke bedrijfsactiviteit en partieel geconsolideerd.

PZEM Energy B.V. heeft, met haar 50% aandelenbelang in Sloecentrale Holding B.V., gezamenlijke zeggenschap omdat de belangrijkste besluiten (om de relevante activiteiten te beïnvloeden) met meerderheid van stemmen door de aandeelhouders genomen moeten worden. Aangezien PZEM Energy B.V. recht heeft op (de beschikbaarheid van) één van de twee units van de Sloecentrale, wordt Sloecentrale Holding B.V. behandeld als gezamenlijke bedrijfsactiviteit en partieel geconsolideerd.

Niet geconsolideerde deelnemingen					
Deelneming 1)	Hoofdactiviteit	Vestigingsplaats	Aandeel in de deelneming		Stem rechten
			31-12-2021	31-12-2020	
<u>Gezamenlijke overeenkomsten</u>					
Joint Ventures					
PZEM Energy B.V.					
BMC Moerdijk B.V.	Energie	Moerdijk	50,00%	50,00%	50,00%
NPG Willebroek N.V.	Energie	Antwerpen, België	50,00%	50,00%	50,00%
PZEM N.V.					
Evides N.V.	Water	Rotterdam	0,00%	50,00%	50,00%
<u>Overige deelnemingen</u>					
PZEM N.V.:					
PZEM Investerings Maatschappij B.V.					
Sustainable Energy Technology Fund C.V.	Overige	Amsterdam	37,38%	37,09%	37,38%
Sustainable Energy Technology Fund II C.V.	Overige	Amsterdam	18,26%	18,20%	18,26%
PZEM Middelburg B.V.	Overige	Middelburg			
Synergia Capital B.V. (geliquideerd)	Overige	Veenendaal	0,00%	5,10%	5,10%
N.V. EPZ:					
B.V. NEA	Energie	Arnhem	28,50%	28,50%	28,50%
KSG Kraftwerks-Simulator-Gesellschaft mbH	Energie	Duitsland	2,05%	2,05%	2,05%
GfS Gesellschaft für Simulatorschulung mbH	Energie	Duitsland	2,05%	2,05%	2,05%
Het aandelenbelang van de moederonderneming in de dochteronderneming is vermeld.					

Enkelvoudige Jaarrekening 2021

Enkelvoudige balans per 31 december 2021 (voor resultaatverdeling)

(Bedragen x EUR 1.000)	Ref. nr.	31-12-2021	31-12-2020
ACTIVA			
Materiële vaste activa	1	8.423	9.720
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	2	484.879	233.486
Andere deelnemingen	2	-	369.524
Uitgestelde belastingvorderingen	2	21.071	-
Vorderingen op groepsmaatschappijen	2	-	2.796
Overige leningen	2	320.466	379.292
Financiële vaste activa		805.345	985.098
Totaal vaste activa		813.768	994.818
Vorderingen op groepsmaatschappijen		393.657	34
Overige vorderingen	4	363.649	365.474
Vlottende activa		757.305	365.508
Liquide middelen		64.938	30.364
TOTAAL ACTIVA		1.636.012	1.390.690
Eigen vermogen	5	1.415.843	1.398.831
Netto resultaat lopend jaar	5	235.065	(21.841)
Eigen vermogen		1.650.908	1.376.990
Voorzieningen	6	1	301
Schulden aan groepsmaatschappijen		-	6.135
Lease verplichting		2.627	2.661
Langlopende verplichtingen		2.628	9.097
Overige schulden	7	3.545	4.603
Vlottende passiva		3.545	4.603
Totaal verplichtingen		6.174	13.700
TOTAAL PASSIVA		1.636.012	1.390.690

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening

(Bedragen x EUR 1.000)	2021	2020
Resultaat uit eigen bedrijfsvoering	25.025	(3.765)
Resultaat deelnemingen	210.040	(18.076)
RESULTAAT	235.065	(21.841)

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

PZEM N.V. is een naar Nederlands recht opgerichte houdstermaatschappij van een aantal groepsmaatschappijen die zich bezig houden met het opwekken, transporteren en leveren van energie. De functionele valuta is de euro. PZEM heeft gebruik gemaakt van de optie in Titel 9 Boek 2 BW om de enkelvoudige jaarrekening op te stellen volgens de IFRS grondslagen die worden gehanteerd in de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de uitzondering dat de groepsmaatschappijen en deelnemingen worden gewaardeerd op equity methode. De enkelvoudige winst-en-verliesrekening is op basis van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

Waarderingsgrondslagen en grondslagen voor de resultaatbepaling

De deelnemingen worden gewaardeerd volgens de equity methode; deze is bepaald op basis van de netto vermogenswaarde (op basis van de IFRS-grondslagen die worden gehanteerd in de geconsolideerde jaarrekening) gecorrigeerd voor de waarde van de betaalde goodwill bij overname, verminderd met eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen op goodwill.

Voor de overige grondslagen wordt verwezen naar de toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting op de enkelvoudige balans

1. Materiële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gebouwen en terreinen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Activa in aanbouw
2020				
Boekwaarde per 1 januari 2020	6.717	5.707	490	520
Investerings	3.687	134	-	3.553
Afschrijvingen	(492)	(492)	-	-
Bijzondere waardevermindering	-	-	-	-
Desinvesteringen	(192)	(192)	-	-
Overige mutaties	-	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2020	9.720	5.156	490	4.074
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	570	564	6	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2020	10.290	5.720	496	4.074
2021				
Boekwaarde per 1 januari 2021	9.720	5.156	490	4.074
Investerings	(476)	2.947	651	(4.074)
Afschrijvingen	(815)	(743)	(72)	-
Bijzondere waardevermindering	-	-	-	-
Desinvesteringen	(6)	(6)	-	-
Overige mutaties	-	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2021	8.423	7.354	1.069	-
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	1.379	1.307	72	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	9.802	8.661	1.141	-
Afschrijvingstermijnen in jaren		0 - 40	5 - 15	nvt

2. Financiële vaste activa (excl. belastingvorderingen)

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Deelnemingen in groepsmaat- schappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op groepsmaat- schappijen	Overige vorderingen
STAND PER 1 JANUARI 2020	920.186	71.816	361.531	144.596	342.243
Terugboeking kortlopend gedeelte	409.757	-	-	-	409.757
Aankoop / uitgegeven leningen	(10.779)	-	-	-	(10.779)
Resultaat	(14.652)	(41.069)	22.993	-	3.424
Verkoop / aflossing / dividend	135.529	150.529	(15.000)	-	-
Mutatie hedge-reserve	52.210	52.210	-	-	-
Mutatie verwacht kredietverlies IFRS 9	8	-	-	-	8
Overige mutaties	(141.800)	0	-	(141.800)	-
Naar kortlopend deel	(365.361)	-	-	-	(365.361)
STAND PER 31 DECEMBER 2020	985.098	233.486	369.524	2.796	379.292
Terugboeking kortlopend gedeelte	365.361	-	-	-	365.361
Aankoop / uitgegeven leningen	(67.949)	-	-	-	(67.949)
Resultaat	217.664	212.564	(2.524)	-	7.624
Verkoop / aflossing / dividend	(367.024)	(24)	(367.000)	-	-
Mutatie hedge-reserve	38.854	38.854	-	-	-
Mutatie verwacht kredietverlies IFRS 9	82	-	-	-	82
Overige mutaties	(2.796)	-	-	(2.796)	-
Naar kortlopend deel	(363.945)	-	-	-	(363.945)
STAND PER 31 DECEMBER 2021	805.345	484.879	-	-	320.466

De overige vorderingen bestaan ultimo 2021 met name uit uitzettingen met een relatief kortlopend karakter (ca. 1,5 jaar).

Om de hoogte van de 'expected loss' in te schatten heeft PZEM aansluiting gezocht bij de externe ratings die de tegenpartijen hebben. Hierbij heeft PZEM gekozen om de volgende percentages te hanteren bij de volgende ratings:

Externe credit rating	Percentage 'Expected loss'
'> A-	0,1%
BBB+	0,2%
BBB of BBB-	0,5%
< BBB- of geen rating	1%

Er is door PZEM gekozen voor relatief lage percentages omdat deze uitzettingen en gestelde zekerheden een relatief kortlopend karakter (ca. 1,5 jaar) hebben.

Deposito's en effecten

Door de verkoop van het Netwerkbedrijf en de Retail-activiteiten in 2017 heeft PZEM een significante hoeveelheid liquide middelen tot haar beschikking gekregen. De middelen worden in eerste instantie ingezet voor de operationele activiteiten. De resterende middelen worden uitgezet en belegd conform het treasury statuut. Deze uitzettingen en beleggingen bestaan vooral uit bancaire termijndeposito's en obligaties en vertegenwoordigen ultimo 2021 een waarde van EUR 646,8 mln. (2020: EUR 713,8 mln.) (exclusief voorziening 'expected loss'). Van dit saldo heeft EUR 319,0 mln. (2020: EUR 358,2 mln. (exclusief voorziening 'expected loss')) een looptijd langer dan 1 jaar. Een bedrag van EUR 118,0 mln. (2020: EUR 128,8 mln.) heeft betrekking op gelden die PZEM heeft belegd in hetzelfde fonds als waarin EPZ, via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele, heeft belegd.

2.1 Transacties met verbonden partijen

Voor PZEM N.V. is geen sprake van transacties met verbonden partijen waarvan de waarde van materieel belang is voor de jaarcijfers van PZEM N.V.

3. Uitgestelde belastingvorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Voorzieningen	130	-
Verrekenbare verliezen	20.940	-
TOTAAL	21.071	-

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de jaarrekening beoordeeld in hoeverre verrekenbare verliezen tot toekomstige belastingbesparing zullen leiden. Deze beoordeling heeft er toe geleid dat in 2021 er, tot de hoogte dat hier uitgestelde belastingverplichtingen binnen de fiscale eenheid tegenover staan, een uitgestelde belastingvordering voor is opgenomen voor een bedrag van EUR 20,9 mln. Omdat PZEM uit een recente periode van fiscale verliezen komt, is er overtuigend bewijs voor nodig om ook de resterende verrekenbare verliezen op de balans tot uitdrukking te brengen. Hiervan is, gezien de nog steeds onzekere en volatiele markt, geen sprake. Daarom is er nog steeds voor een bedrag van EUR 177,0 mln. aan verrekenbare verliezen binnen de fiscale eenheid geen latente belastingvordering is opgenomen.

4. Kortlopende vorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Handelsdebiteuren	37	47
Belastingen	94	171
Deposito's en effecten	327.228	355.231
Gestelde zekerheden	36.250	9.679
Overige en overlopende activa	40	345
Vorderingen op groepsmaatschappijen	393.657	34
TOTAAL KORTLOPENDE VORDERINGEN	757.305	365.508

Bij de financiële vaste activa zijn de vorderingen met betrekking tot deposito's en effecten beschreven. De toename in gestelde zekerheden wordt veroorzaakt door een langlopende garantie die in 2021 kortlopend is geworden.

5. Mutatieoverzicht van het eigen vermogen

(bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gestort aandelen- kapitaal	Wettelijke reserve	Hedge reserve	Overige niet uitkeerbare reserves	Overige reserves	Onverdeeld resultaat
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2020	1.346.621	6.937	160.694	(63.875)	144	1.222.909	19.812
Resultaatverdeling 2019	-	-	-	-	-	19.812	(19.812)
Dividendbetaling	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	-	20.606	-	(148)	(20.458)	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	30.369	-	-	52.210	-	-	(21.841)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2020	1.376.990	6.937	181.300	(11.665)	(5)	1.222.263	(21.841)
Resultaatverdeling 2020	-	-	-	-	-	(21.841)	21.841
Dividendbetaling	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	-	(97.554)	-	(108)	97.662	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	273.919	-	-	38.854	-	-	235.065
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	1.650.908	6.937	83.746	27.189	(112)	1.298.084	235.065

De wettelijke reserve betreft de niet uitgekeerde winsten van deelnemingen; diensgevolge is de wettelijke reserve niet vrij uitkeerbaar. Dit geldt evenzeer voor de hedge-reserve welke in relatie moet worden gezien met de niet gerealiseerde resultaten uit de reële waardemutatie van de derivaten, gebruikt voor hedge-doeleinden.

Het saldo van de overige mutaties is de resultante van eigen vermogen mutaties van niet-meegeconsolideerde deelnemingen.

Voor een verklaring van de mutaties in het eigen vermogen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

VOORSTEL RESULTAATVERDELING

(Bedragen x EUR 1.000)	2021	2020
Resultaat uit eigen bedrijfsvoering	235.065	(21.841)
VOORGESTELDE UITKERING AAN AANDEELHOUDERS	-	-
Toevoeging / onttrekking aan de overige reserves	235.065	(21.841)

Het voorstel is om het resultaat 2021 volledig toe te voegen aan de overige reserves.

6. Voorzieningen

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Personeels kosten
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2020	292	292
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	2.108	2.108
Dotaties	257	257
Rentedotaties	9	9
Vrijval	(1.275)	(1.275)
Onttrekkingen	(73)	(73)
Overige mutaties	-	-
Boekwaarde per 31 december 2019	1.318	1.318
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(1.017)	(1.017)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2020	301	301
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	1.017	1.017
Dotaties	194	194
Rentedotaties	9	9
Vrijval	(677)	(677)
Onttrekkingen	(38)	(38)
Overige mutaties	(300)	(300)
Boekwaarde per 31 december 2021	506	506
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(505)	(505)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	1	1

De voorzieningen bestaan ultimo 2021 en 2020 uitsluitend uit personeelsvoorzieningen.

In 2016 is een reorganisatievoorziening gevormd volgend op het GAMMA2-programma. Hierin zijn de verplichtingen opgenomen van de medewerkers die de PZEM Groep naar verwachting gaan verlaten als gevolg hiervan. De verplichtingen zijn bepaald rekening houdend met de afspraken in het Sociaal Plan en zijn gebaseerd op de lengte van het dienstverband binnen de sector, de leeftijd van de medewerker, verschillende beloningscomponenten en inschattingen ten aanzien van de kans op vervangend werk. In 2021 is net als in 2020 een deel van het personeel vertrokken dat eind 2016 in de voorziening was opgenomen, hetgeen heeft geresulteerd in een aanwending van de voorziening. De disconteringsvoet voor de reorganisatievoorziening bedraagt 1,0% (2020: 1,0%).

7. Overige schulden

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Handelscrediteuren	1.703	1.881
Overige actuele belastingverplichtingen	706	-
Kortlopend deel van voorzieningen	505	1.017
Overlopende passiva	632	1.705
TOTAAL KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN	3.545	4.603

Onder de overige schulden zijn onder andere het kortlopende gedeelte van de voorzieningen en de uitstaande crediteurenpositie verantwoord.

Onder de actuele belastingverplichtingen is de te betalen loonheffing opgenomen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hieronder staan de niet uit de balans blijkende verplichtingen, voor zover deze naar de inschatting van PZEM een impact van EUR 5 mln. op het resultaat kunnen hebben.

Belangrijkste verstrekte zekerheden

PZEM heeft zich ten behoeve van de provincie Zuid-Holland borg gesteld tot financiële zekerheid voor de eindafdeling van de Afvalberging Derde Merwedehaven te Dordrecht; deze borgtocht bedraagt EUR 24,6 mln. (2020: EUR 24,6 mln.) en loopt af op 1 januari 2022. Een vergelijkbare zekerheid is verstrekt aan de Provincie Zeeland ten aanzien van de (voormalige) stortplaatsen Noord- en Midden Zeeland en Koegorspolder ter hoogte van EUR 7,8 mln. (2019: EUR 7,8 mln.). PZEM heeft een contra-garantie ontvangen van de koper van de aandelen Indaver.

403-Verklaringen

PZEM N.V. heeft per balansdatum een verklaring zoals bedoeld in artikel 2:403 BW bij de Kamer van Koophandel gedeponneerd waarbij PZEM N.V. zich hoofdelijk aansprakelijk stelt voor de uit de rechtshandelingen van onderstaande dochterbedrijven voortvloeiende schulden:

- PZEM Energy B.V.
- PZEM Ficus Holding B.V.
- PZEM Pipe B.V.
- PZEM Tolling Sloe B.V.
- DELTIUS B.V.
- PZEM Energy Company B.V.
- De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij B.V.

Op grond hiervan en van jaarlijks bij de Kamer van Koophandel te deponeren instemmingverklaringen van de aandeelhouders zijn deze vennootschappen vrijgesteld van de voorgeschreven publicatieverplichtingen voor de jaarrekening.

Fiscale eenheid

PZEM N.V. staat aan het hoofd van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting en een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. PZEM N.V. en de dochters die deel uitmaken van deze fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van deze fiscale eenheden.

Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening

Het aantal medewerkers (FTE) per jaarultimo in dienst van PZEM N.V. bedraagt 119 FTE in 2021 (2020: 110 FTE).

Voor een toelichting op de bezoldiging van de statutaire bestuurders van PZEM N.V. wordt verwezen naar toelichting 18. (Personeelskosten) van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor een toelichting op de beloning van de Raad van Commissarissen van PZEM N.V. wordt verwezen naar toelichting 20. (Overige bedrijfskosten) van de geconsolideerde jaarrekening.

Honoraria accountant

In 2021 heeft PZEM N.V. de volgende honoraria uitgegeven voor vennootschappen opgenomen in de consolidatie:

(Bedragen x EUR 1.000)	Accountants		Overige onderdelen accountants-netwerk		Totaal	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Totaal accountants-honoraria jaarrekeningen PZEM-groep	263	260	-	-	263	260
Honoraria controle gerelateerde werkzaamheden	29	30	-	-	29	30
Honoraria fiscale werkzaamheden	-	-	235	53	235	53
Honoraria overige niet controle gerelateerde werkzaamheden	-	-	855	138	855	138
TOTAAL	292	290	1.090	191	1.382	481

De in het hierboven opgenomen overzicht betreffen de bedragen van KPMG Accountants N.V. (en KPMG-netwerk) voor wat betreft PZEM N.V. en 50% van Sloecentrale Holding B.V. en 70% van de honoraria van Deloitte Accountants B.V. (en Deloitte-netwerk) bij N.V. EPZ.

Er is geen sprake van resultaatafhankelijke honoraria.

Voor akkoord:

Raad van Bestuur:

Mr. drs. F. Verhagen RA

N.C. Unger

Raad van Commissarissen:

Ir. G.A.F. van Harten

Mr. W.J.N. van Uchelen

Drs. B.A. Fermin

Was getekend,

Middelburg, 20 april 2022

Overige gegevens bij de jaarrekening 2021

Statutaire bepalingen inzake de winstbestemming

In artikel 41 van de statuten zijn de volgende bepalingen opgenomen inzake de winstbestemming.

1. Indien de winst-en-verliesrekening, welke van de vastgestelde jaarrekening deel uitmaakt, een bedrag aanwijst als verlies, zal dit verlies ten laste worden gebracht van de algemene reserves.
Indien deze reserves daartoe niet toereikend zijn, zal het resterende verlies ten laste komen van de winsten van volgende jaren.
2. Indien de winst en-verliesrekening, welke van de vastgestelde jaarrekening deel uitmaakt, een bedrag aanwijst als winst, kan de Raad van Commissarissen ten laste van die winst bedragen toevoegen aan de algemene reserves. De resterende winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering.
3. De Algemene Vergadering is bevoegd tot uitkering van één of meer interimdividenden en/of andere interim uitkeringen te besluiten, mits aan het vereiste van artikel 2:105 lid 2 Burgerlijk Wetboek is voldaan blijktens een tussentijdse vermogensopstelling als bedoeld in artikel 2:105 lid 4 Burgerlijk Wetboek.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Algemene Vergadering en Raad van Commissarissen van PZEM N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van PZEM N.V. (of hierna 'de vennootschap') te Middelburg (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

geeft de betreffende geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van PZEM N.V. per 31 december 2021 en van het resultaat en de kasstromen over 2021, in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en Titel 9 Boek 2 BW;

- geeft de betreffende enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van PZEM N.V. per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde balans per 31 december 2021;
- 1 de volgende geconsolideerde overzichten over 2021: de winst-en-verliesrekening, het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het kasstroomoverzicht; en
 - 2 de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

- de enkelvoudige balans per 31 december 2021;
- 3 de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2021; en
 - 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van PZEM N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- 1) met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de raad van bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- 1) het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 20 april 2022

KPMG Accountants N.V.

A.A. Priklonskaia Rodrigues RA

Verklaring

Verklaring Naleving Gedragscode Leveranciers en onder hun verantwoordelijkheid handelende Meetbedrijven aangaande gegevens uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

Naam rechtspersonen:
PZEM Energy B.V.

Statutaire vestigingsplaats:
Middelburg

Periode:
1 januari 2021 tot en met 31 december 2021

PZEM Energy B.V. te Middelburg maakt voor het goed kunnen uitvoeren van hun diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn. In aanvulling op de Wet Bescherming Persoonsgegevens hebben leveranciers en de onder hun verantwoordelijkheid handelende meetbedrijven in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruik-meetinrichting die op afstand uitleesbaar is.

Hierbij verklaart PZEM N.V., te dezen vertegenwoordigd door haar bestuurder F. Verhagen, in haar hoedanigheid van bestuurder van De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij B.V. te Middelburg, De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij B.V. in haar hoedanigheid van aandeelhouder van PZEM Energy B.V., dat PZEM Energy B.V. zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden naar beste weten aan het gestelde in de regels en verplichtingen genoemd in de Gedragscode Leveranciers Slimme Meters 2012.

Middelburg, 20 april 2022

Was getekend

Mr. drs. F. Verhagen RA
Raad van Bestuur PZEM N.V.